Françoise Sagan

ÇARPIK YANSIMALAR

CAN

Fransızca aslından çeviren
MÜKERREM AKDENİZ

ÇAGDAŞ DÜNYA YAZARLARI

ISBN 975-510-172-1
© PLON 1996 / Akcalı Telif Hakları Ajansı Ltd. Şti. /
Can Yayınları Ltd. Şti. (1997)

Bu kitap, İstanbul'da Can Yayınları'nda dizildi,
Özal Basımevi'nde basıldı. (1999)
Cilt: ZE Ciltevi
Dizgi: Bedriye Başkan

Françoise Sagan

ÇARPIK YANSIMALAR

ROMAN

Fransızca aslından çevıren
MÜKERREM AKDENİZ

CAN YAYINLARI LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No. 2, 80060 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0-212) 252 56 75 - 252 59 88 - 252 59 89 Fax: 252 72 33

Özgün adı
Le miroir égaré

Gerçek adı Françoise Quoirez olan yazar, 1935 yılında Cajarc'ta doğdu. İleride yazacağı romanlarının kahramanlarının yaratılışında da etkili olacak olan bir burjuva ailenin kızıydı. İkinci Dünya Savaşı sonrasında Paris'te yaşamaya başladı. 1954 yılında ilk kitabı, *Günaydın Hüzün* yayınlandı; söz konusu yapıt yazara Eleştirmenler Ödülü'nü getirdi. Büyük gürültüler kopartan bu kitabı, aralarında *Brahms'ı Sever misiniz?*, *Bir Ay İçinde, Bir Yıl İçinde*'nin de olduğu diğer romanlar izledi. 1960 yılında ise, ilk tiyatro oyunu *İsveç'te Bir Şato* yayınlandı. 1958 yılında Guy Schoeller'le, 1962 yılında Robert Westhoff'la evlenen yazar, bugüne dek kırk iki kitaba imzasını atmıştır. Halen Paris'te yaşamaktadır.

Kardeşim Suzanne'a

BİRİNCİ BÖLÜM

Paris'te o yaz, geçmiş zaman yazları gibi ağırbaşlı, verimli ve düşsel geçeceğe benziyordu: erkenden geliveren, serin, kararsız sabahlar; bir kartpostalı andıran masmavi gökyüzünü kat eden görkemli ve kararlı güneşlerin altında, kır kokuları içinde uzadıkça uzayan ikindi saatleri; aynı gökyüzü bin, on bin, yüz bin yaz boyunca olduğu gibi pembe-gri bulutların koşturduğu parça parça, ikircikli, pastel, yani Paris'e özgü gökyüzü olabilmek için akşamı beklerdi. O yaz Paris, turizmin getirdiklerinden de götürdüklerinden de bağımsız, yaşı belirsiz, sessiz sakin bir ak kent oluvermişti yine. Ünlem işaretleri gibi saçılmış tüm mimari güzellikleriyle, bulvarlarının oluşturduğu tüm parantezler, yeşilliğinin tiz-pes tüm vurgularıyla ve çift noktalarıyla,[1] bu defileyi donduran Seine Nehri'nin pek yavaş, yumuşacık ve pek esnek virgülüyle, bin bir surat bir kent olup çıkmıştı; gene muhteşemdi Paris. Kışın genellikle içine kapanan kent, bu mevsimde yeryüzüne –hatta kendi kendine– yabancı o kimyasal sis bulutları ve sessizliğiyle, kimi zaman en ateşli Paris tutkunu Parisliye bile yabancılaşan Paris, şimdi artık ne bir sığınak, ne de gönül çelen bir kentti. Bir tartım olmaktan çıkmıştı Paris, korkutuyordu...

[1] Fransız diline özgü bir noktalama işareti. (Çev.)

Şoför kontağı kapatıp motoru durdururken *La Traviata*'nın hüzünlü bir şekilde boğuklaşarak kesilen son notasını andıran o boğuk ses çalındı kadının kulağına. Sokak bomboş olduğu halde kıpır kıpırdı. Güneş camdan cama sıçrıyordu çünkü; büfe-barın camından karşıdaki tiyatronun camına dek Opéra Binası'nın dibindeki bu dar sokağı ayakta tutan tüm yüzeylere sıçrıyordu. Tiyatro binasının, onların tiyatrosunun, daha doğrusu, herhalde yakında François'yla kendisinin olacak tiyatronun çalımla dikildiği sokaktı bu. Sahi, neredeydi François? Ama neden, daha evvelki gün ve düne kadar her gün yaptığı gibi çoktan gelip bir zafer sevinciyle taksinin kapısını açmış değildi ona? Hem de Sybil'ın kendini günbegün daha yıpranmış hissettiği bu günlerde? Şunu çok iyi biliyordu: bilmem kaçıncı kez, Paris'in bilmem kaçıncı sezonu için bilmem kaçıncı oyundu ve bilmem kaçıncı başarı ya da fiyasko olacaktı sonu... Peki neden Sybil daha ilk adımda böyle dehşete düşüyordu ve kurulmuş bir tuzak kokusu geliyordu burnuna? Şunun bunun dediği gibi, Sybil asla kendini işe kolayca kaptıran ve balıklama dalan bir kadın olmamıştı. Ünü gibi karakteri de, eskiden beri hep ölçü-dışı olmuştu; zaten yarı-Çek yarı-Puatiyeli oluşuyla açıklanan o çıkık elmacık kemikleri, geniş ağzı ve hareketlerindeki akıcılık da bunu iyice belirgenleştiriyordu. Bununla birlikte, ne çok yakın geçmişinde, ne de çok eskiden o aptalca şeyleri yaptığı çağda, herkesçe tartışmasız onaylanan güzelliğinden hiç yararlanmadığı gibi, Slav mizacını da işin içine katmış değildi. François'ya gelince, onun her yeri tam kestane rengiydi; gözlerinden saçlarına dek öyle kestane rengiydi ki, o mat teni ve sonradan açılsa da başlangıçta tutukluğu hissedilen hareketleriyle, o da apayrı bir egzotik kişilikti...

– Ne dersin, imzalıyor muyuz artık?

François, taksinin kapısını açmış, iki büklüm olmuş bir halde Sybil'a elini uzatırken, onun ürkmüş yüzüne aldırmadan zoraki gülüyordu.

– Vaz mı geçelim istiyorsun yani? Bizsiz de oyunu sahneye koymaya hazır onlar, bunu biliyor muydun? Lefranc'a başrolü verecekler, kendisi 'başarılı' bir yapımcı ya, eh, bize de her zaman olduğu gibi, alçakgönüllü uyarlamacılar olarak kalmak düşecek, belki oyun tutar da bizim de adımız duyulur. İstediğin buysa, hayatım...

François gülüyordu, ama bu gerçek bir gülüş değildi. Ne var ki o sevecen tedirginliği, 'kendini kolayca kaptıran' adamlara özgü sevimliliği onu çekilir hale getiriyordu; kendini ve yakınlarını tehlikeye atma zevkini de genelde romansı ve kahramanca bir havaya sokunca, o şan şeref düşkünlüğü dürüst bir görünüm alıyordu. Hem ayrıca Sybil'ı, öneriyi geri çevirmekte –hiç kızmadan– özgür bırakıyordu, sözünü tutardı da. Zaten François'nın gücü ya da becerisi, hatta belki kurnazlığı buradan geliyordu işte: Sybil'ı, asla zorlamadan kendi çılgınlıklarına ortak ederdi, bunu istemezse asla kızmazdı ona. Zaten on yıldır, Sybil onun hangi isteğini geri çevirmişti ki? Hiçbirini.

Öyleyse neden François, değişken ve çabucak karşısındakinin etkisine giren bir kadının karşısında, akıllı uslu ve sabırlı bir erkek görünümüne bürünüyordu? Gerçekte Sybil ona bir tek kez hayır demişti: şu dul ve isterik Çek kadınla telif haklarını bölüşmekle ilgili o iğrenç işte. Nitekim, onların yerine bu işe girişen başka kimseler sonunda iflas ettiklerine göre, Sybil haklı çıkmıştı. Ama böyle olduğu halde... François dostlarıyla –ortak dostlarla–, 'Kurt kadın davası' dediği bu işten söz ederken omuz silkiyordu ve tıpkı Sybil'ın aptallıklarından birini anlatırken yaptığı gibi, gülüyordu. Oh, artık ne düşüneceğini bilemez olmuştu Sybil... Tam on

yıldır, François'ya karşı hep haklı olduğu duygusu vardı içinde. Ve on yıl boyunca, haklı olmaktan ötürü haksız olduğu izlenimi. Sybil gibi başkalarını yargılamaktan nefret eden biri için, durum giderek tiksindirici bir hal alıyordu.

François'nın ceketinin eteğini tutup (kendisi hâlâ arabanın içinde oturmaktaydı) kendine doğru çekti ve bütün tartışmaları bitirmek istercesine yüzünü oraya dayadı. İşte bu da vardı aralarında: iki sevgili olarak durumlarındaki harika saçma sapanlık, aşklarının bu denli uzatmalı oluşundaki zırvalık ve de on yıl önce, birbirlerini sevdiklerini anladıklarında aşklarını ilan etmelerinden bu yana böylesine tutkulu, bağlı ve bir yerde, bu aşka böylesine layık olmalarındaki tuhaflık. Daha doğrusu, on yıl önce anlamış oldukları şey, o dönemde Paris'te, onların yaşında ve bulundukları çevrede, aşkın ya da her tür aşk ilişkisinin yörüngesinin ne olduğuydu. İkisi de mutlu bir çocukluğun ardından bedensel yönden çok sağlıklı olmak şansına sahiptiler. İkisi de düşsel ve yazınsal şeylere aynı tutkuyla bağlıydılar ve özellikle zulümden, acılardan ve mazoşizmden aynı derecede nefret ediyorlardı. Her şeye karşın yorgun ve yorucu yüzyılın tuzu biberi olmuş, ancak sona eren yüzyılla birlikte yok olmaya yüz tutan şeylere ortak bir eğilimleri vardı. Bunu onlar, bol keseden harcanmış 'mutluluk' sözcüğüyle tanımlıyorlardı. Ve her şeye yeğleniyordu bu mutluluk.

Onu dirseğinden tutup çekerek taksiden çıkarmış ve taksi ücretini ödemiş olan François, şimdi Sybil'ı tiyatroya sokuyordu. O sırada Sybil, bir düşman ülkedeymiş gibi fısıldayan kendi sesini duyuyordu:

– Niye ben?

– Çünkü bekledikleri kişi, güzel kadın, işini hakkını vererek yapan ve bu alanda parlamış Sybil Delrey' dir, bugüne bugün, Doğu Tiyatrosu'nda çevirmenlik

yapmış Sybil Delrey. Onun yıllanmış meslektaşı ve âşığı François Rosset değil bu denli sabırsızlıkla beklenen.

Gri buklet tüylerle kaplı, ama adamakıllı tarazlanmış kadife döşeme üzerinde yürürlerken Sybil'a tiyatronun tozlu koridorunda yön gösteren François, bu sözleri her zamanki ses tonuyla söylüyordu. Gıcırdayan bir kapıyı itip bulunması kolay olmayan lamba düğmesini ararken elinden tutup çektiği Sybil'ı, 'kendi' tiyatrolarının her yeri gibi kasvetli mi kasvetli olan koridorda neredeyse koştura koştura sürüklüyordu. Sybil'ın, en azından elli oyun görmüş olduğu, ama hâlâ girdisini çıktısını pek bilmediği bir yerdi burası: tehlikeli bir merdiven, kısacık bir sahne tırabzanı, simetrik olmayan ve han gibi geniş fuaye. İnsan o küf kokan yerde, kimi suarelerde bir coşku, bir haz, bir korku ve gerginlik havası yaşanmış olabileceğini, hatta böyle suarelerin yineleneceğini düşünemiyordu. İyi ki François onu bileğinden tutmuş çekiyordu: adım başı sendeliyordu çünkü. François, tuhaf bir koşu yarışındalarmış, o da öncülük görevini üstlenmiş gibi önden gidiyor, 'Locales', 'Yönetim', 'Müdürlük' oklarıyla donatılmış koridorları alışık biri gibi geçiyor; Sybil'a, yollarının üstüne serpiştirilmiş bulunan ve beyaza boyanarak tehlikeli olduğuna dikkat çekilmiş üç basamağı parmağıyla işaret ediyor, geçilmesi zorunlu yarım-basamağı ve 90 derecelik bir dönemeci gösteriyordu. Onu izliyordu Sybil...

Ne var ki, aşırı süslü ağaç kaplama çerçeveli bir aynaya ikisinin birlikte yansıınış görüntüsü önünde aniden duruverdi Sybil. Ve bir an, belli ki buraların sahibi olacak ve kendisinin de sahibi olan, pek rahat tavırlı bu büyük adamın ardından, ürkmüş bir halde sürüklenip giden boylu poslu sarışın güzel kadına şaşkın şaşkın baktı. Her sıkıntılı ânında yaptığı gibi, başka şey düşünmeye karar verdi ve "Bu ayna gerçekten romansı bir şey," dedi kendi kendine. Ama hayır, başka şey değildi

aslında düşündüğü; tıpkı elimizi yakan bir şeyi fırlatıp attığımız ya da çok şiddetli bir acının ya da zevkin belleğimize yerleşmesinden kaçındığımız gibi, bir süre için, ama gerçek bir zihinsel çabayla kafasından uzaklaştırdığı asıl derdinden türemiş bir şeydi. Zaten Sybil, epey zamandır, tehlikeli denen herhangi bir durum karşısında ya da durumun tehlikesini hafifletemediğinde, ondan uzak durmaya bakıyordu.

Aynadaki bir şeyler, tiyatronun serüvenli ticari yaşamında, aşağı yukarı... yüz yıldan beri kimbilir kaç çift burada kendini görmüştür, kimbilir kaç çift kendini görür görmez, Sybil'ın yaptığı gibi, içgüdüsel bir hareketle hemen kaçmaya çalışmıştır diye düşündürüyordu insanı.

Sybil daha rahat soluk almaya başlamıştı. Cehennemdeki bu kaçmaca kovalamaca üç dakikadan fazla sürmüş değildi. Ve François'nın telaşına karşın, ne erken gelmişler, ne de geç kalmışlardı. Sybil durdu. Bileğini onun elinden çekti ve koridorun duvarına yaslanarak kalp atışlarının yavaşlamasını bekledi. Kravatı bozulmuş, artık genç olmayan, perçemlerinden biri gözünün üstüne düşmüş olan François kollarını iki yana sarkıtmış, gülümseyerek bakıyordu ona. Derin bir soluk aldıktan sonra havayı, dişlerinin arasından ıslık çalarak zararlı bir unsur gibi dışarı atıyordu. Işıl ışıl, keskin, sanki ayartıcı bakışlarını Sybil'ın yüzünde gezdiriyordu; saniyenin binde biri kadar bir sürede Sybil kendi kendine sordu: François onu zerre kadar tanıyor muydu acaba?

– Şimdi daha iyi misin, diye sordu, Sybil'a.

Kafa salladı kadın, olmayan bir yanıtı arıyordu o sırada. Altı aydan beri, bu oyunun çevirisini yaptıkları sırada, onu kendi yorumlarına göre, kendi elleriyle sahneye koymaya birlikte karar vermişlerdi ve kararları karardı. Bu şu demekti: Yatırım yapacaklardı, ama bu

para ellerinde yoktu; borçlanmak, parasal, hatta tinsel risklere girmek gerekiyordu ki, yaşamlarında bunlar yepyeni şeylerdi. Sonunda ya kazananların ya da kaybedenlerin yanında yerlerini alacaklardı, çünkü bir tek suarede ya yetenekli kimseler oldukları ya da kendilerini bir şey sanan kişiler oldukları anlaşılmış olacaktı. Eğer durum gereği kötü rastlantılar, şanssızlıklar olur da başarılı olamazlarsa bile, herhalde 'yeni baştan başlamak' gündeme gelecekti. Elbette hoşgörülürdü başarısızlıkları: Kendileri iyi tanınan, değer verilen kimselerdi, şimdiye değin yaptıkları sahne uyarlamalarında gösterdikleri çabalardan ve başarılarından az insan mı yararlanmıştı? Yaşları, Paris'te başarıyı yakalamaya uygun bir yaştı. Aşk öyküleri ise, iyi insanlar olduklarını kanıtlayan birinci dereceden bir belgeydi... Çünkü 1990'da, ikili yaşamın geçerliğini, bir çift oluşturmanın uyandırdığı yadsınamaz ilgiyi kanıtlayacak pek fazla ad gösterilemezdi. Onlar bu konuda sağlam bir yerde duruyorlardı. Eğer oyun ses getirecek olursa, yaşamlarının tatlı başlangıcında, bir adım daha atmış olurlardı, başarısız olurlarsa da, bu onların mizah ve dayanışmadan yoksun olmadıklarını gösterirdi ki, yakın dostları bunu onlardan esirgemeyi düşünmezlerdi herhalde.

Gülmeye başladı Sybil, çantasını açıp pudriyerini aldı ve yanağını, sonra çenesindeki parlayan yerleri ponponlarken, çabucak ve hoşgörüsüzce gözden geçirdi yüzünü, sonra dudaklarını birleştirip acımasızca sıktı. Pudriyerini çantasına attıktan sonra başını kaldırıp bir an kendi kendine sordu: Demin pudra sürerken pudriyerinin aynasına yansımış olan vesikalık resim gibi ufacık ve süssüz gündelik yüzüyle, şurada dikilen, pek süslü püslü boy aynasında gördüğü ikircil ve apayrı bir görünümdeki kadın arasında nasıl bir bağlantı olabilirdi

ki? Aynaya bir başkasının da girdiğini görünce biraz şaşırdı, ardında gizlediği ya da ardında gizlenmiş olan, koridorun sarımtırak ışığında saçının bir perçemi belirginleşmiş bir adam, hafifçe eğilerek alnını onun omzuna dayamıştı. François'nın başını ve alnını, ancak derisi derisine değince tam olarak tanıyabildi.

Kollarıyla sarmıştı artık Sybil'ı, her iki yandan uzattığı kollarını çaprazlayarak bedenini, elleriyle de belini. François da başını kaldırmış, aynadaki görüntüye, tanımadığı bir çifte bakar gibi bakıyordu. Sybil'ın daha koyu renk gömlek üstüne giydiği bej rengi etek-ceket takım, geçenlerde Touraine'de geçirdikleri alçakgönüllü haftadan kalma yanık tenini vurguluyordu. Sarı saçları, koridorun loşluğunda ışıl ışıldı. Yeniyetme bir oğlanınki gibi cılız bileklerine asılı François'nın koca koca elleri Sybil'ın buruşmuş giysisine yapışıp kalmıştı; saçları ve gözleri pas rengi olan erkeğin bedeni, sanki Sybil'ın kendi bedeninden doğmuştu ve onun üzerinde yükseliyordu. "Sanki kafaları dumanlanmış gibiydiler, tam 1900' lük bir ikili," dedi Sybil içinden çabucak; alayla, bir tür enerjiyle söyledi bunu, hatta hafifçe gülümsedi, öyle ki eğer tam o sırada bu darboğazlar tiyatrosunun ışıkları birdenbire sönmemiş olmasaydı da öylece karanlıkta kalıvermeselerdi, daha doğrusu gözlerinin ağtabakasına takılıp kalmış, tuhaf, tedirgin edici bir görüntüyle burun buruna kalmasalardı, yollarına devam edeceklerdi herhalde. Kanlı bıçaklı bir tiyatro sahnesinden fırlamış gibi duran, bu gerçekdışı görüntüye ne anlam vereceğini bilmeyen Sybil'a karşılık, bundan hiç de öyle etkilenmiş görünmeyen François, Sybil'ı hemen kendine doğru çevirip iki bacağının arasına sıkıştırdıktan sonra onu, ufak adımlarla bu cehennem koridorunun bitimindeki son dönemece doğru karanlığın içinde sürükleyip götürüyordu ki, Sybil tam orada, François henüz o şeye çarpıp onu devirmeden önce, salıncaklı bir koltuk gördüğünü

anımsadı; bu da yerini şaşırmış nesnelerden biriydi. 'A, elbette ya!.. Bu tiyatroda Oscar Wilde'ın bir oyunu sahnelenmişti... *Değişmezliğin Önemi*; böyleydi işte adı!' diye aklından geçirirken, sevgilisi onun bedenine yaslanmış, soluk soluğa ilerliyordu; Sybil ise kendini ona bırakmış sürüklenip gidiyordu, ama yüreği güven doluydu artık.

İKİNCİ BÖLÜM

Henri Berthomieux bilmem hangi savaş öncesi tiyatrosunun ihtiyar jönlerini andırıyordu. Dümdüz yapıştırılmış saçları olmadığı halde eşcinsel olduğu izlenimini uyandıran ikircil anlamlı bir farla çekikleştirilmiş gözleri, birbirinin çok fazla aynısı ve aşırı parlak dişleri üstünde, minnacık olduğu halde fazla vurgulanmış ağzıyla modası geçmiş olmaktan çok modaya 'ilgisiz' bir hali vardı, gören de öyle sanırdı, aslında öyle bir ilgilenirdi ki modayla!

Neredeyse yirmi yılı aşkın bir süreden beri, Opéra Tiyatrosu'nu vekâleten yönettiğini söylüyordu, oysa tiyatronun sahibiydi. Ve tam yirmi yıldır, bu hayaletin ardına gizlenerek pek fazla ilginç olmayan, ama yüz ağartıcı başarılara ulaşan oyunları yineleyip duruyor ya da binayı taşralı tiyatro topluluklarına kiraya veriyordu; kısacası, tam yirmi yıldır bu tiyatroyu, sıradan bir şirketi yönetir gibi yönetiyordu. Bu yetmezmiş gibi, şimdi de kendine yardımcı olarak bir hanımı yönetici ortağı mı, ikinci müdür mü ne, belki de mal ortağı yapmak gereğini duymuştu; durumun ne olduğu tam olarak bilinmiyordu, ama kısacası, tiyatronun yarı hissesini, kendine böyle bir armağan sunacak kadar varlıklı bu kadına satmış bulunuyordu. Yeni gelen, gerçekte Parisli değilmiş, ama yirmi-otuz yıl kadar önce Paris'te oyuncu olarak bulunmuş, ne var ki insanların belleğinde iz bıra-

kacak rollerde oynamamış. Adını anımsayan yoktu. Herkesin bildiği bir şey varsa, o da bu kadının Dortmundlu zengin mi zengin bir sanayicinin dul eşi olduğu ve şimdi, uzun ve pek kârlı bir ayrılıktan sonra Paris'e dönmüş bulunduğuydu. Oyunculuğunu hiç kimsenin anımsamamasına karşılık, Mouna Vogel adını bilmeyen yoktu ve Sybil'la François şimdi onunla karşılaşmayı eğlenceli buluyorlardı.

Berthomieux'nün kendilerini beklemekte olduğu büroya –salon demek daha doğru olurdu– ulaştıklarında, Mouna Vogel henüz gelmemişti. Besbelli onun tarafından getirilmiş çok pahalı duvar lambalarıyla aydınlanan odaya girer girmez Sybil, şöminenin üstünde sakin sakin duran aynada kendisinin ve arkadaşının görünümüne bir göz atmış ve az önce mutluluğun doruğuna ulaşmış bir çiftin şimdi gayet düz, hatta duyarsız denebilecek bir havaya bürünebilmesine bir kez daha şaşmıştı; şiddetli hazların ardından gelen o durgunluk ve, kimi duyguların oyuncuları olmuş kişilerin yüzünde söz konusu duyguların hiç iz bırakmamış olması Sybil'ı şaşırtıyordu.

Berthomieux onlara yer gösterdiği sırada, durum yüzünden mi, yoksa koşullardan ötürü mü kendini böyle gülünçleştiriyordu? Alışılmış kişiliğine birtakım yüz ifadeleri ve hareketler katıyordu ki, başka zaman olsa Sybil gülerdi haline; zaten Berthomieux de Sybil'la değil, gözlerini ondan kaçıran François'yla konuşuyordu. Sybil kendini pek havada ve inanılmaz derecede rahat hissediyordu, az sonra bu büroda konuşulması kaçınılmaz olan banka işlemlerinden tam anlamıyla kopuktu, üstüne üstlük elbette ki kendini çok şiirsel hissediyordu. Niye gidip bulaşsındı o konunun girdisine çıktısına? Kendisi yalnızca bu oyunu bir Çek dergisinde rastlantı sonucu keşfetmiş ve bayılmıştı; yaptığı tek şey bu hayranlığı François'yla paylaşmak ve daha sonra oyu-

nun yazarını bulup onunla tanışmak olmuştu. Yazarın erken ölümü üzerine, yine François'nın yardımıyla oyunu, elinden geldiğince metne bağlı kalarak Fransızcaya çevirmişti. Az önce koridordan geçerken verdikleri beklenmedik molaya borçlu olduğunu sandığı bir romantizm ânında –her şeyden önce bir coşku ânıydı o–, "İşte önemli olan bu," demişti kendi kendine. Evet, önemli olan bu yapıttı, hüzünlü bir sanatoryumun ortasında yalnızlık içinde ölen o keşfedilmemiş yazarın kendisiydi. İşte Sybil onun yeteneğini, acısını ve nükteli anlatımını, az-çok duyarlı bir seyirci kitlesine ulaştırmaya çalışacaktı.

– Sevgili Mouŋamız özür diliyor, on dakika gecikecekmiş çünkü, diyordu Berthomieux; ama ellerini ovuşturmasından, bu gecikmeden ötürü siniri mi bozuldu, yoksa sevincinden uçuyor mu, anlaşılamıyordu. Elbette kendisi gelmeden de başlayabiliriz, diyerek sürdürdü konuşmasını, bunu söylerken sesinde küçümseyici ve önemsemez bir şey seziliyordu ki, bu da yetkilerini biriyle paylaşmaya hiç de bayılmadığını gösteriyordu.

François hemen tepki gösterdi:

– Vaktimiz var, bekleriz; pek hoş kaçmaz başlamamız, öyle değil mi? Gerçi Bayan Vogel'le henüz tanışma şansım olmadı, ama yine de kendisi varken başlasak derim.

– Nasıl isterseniz, nasıl isterseniz... dedi Berthomieux, hoşgörülü ve neşesiz bir gülüşle. Sybil bir kez daha, insanların Paris'te nasıl da çabuk dostlar ya da düşmanlar edinebildiğine şaşıp kaldı: On yıl Almanya'da kaldıktan sonra, ancak marklarının sayesinde girebildiği Paris'e henüz kavuşmuş ve kendini burada pek de rahat hissetmeyen o zavallı kadıncağızı beklerken Berthomieux öfkeden köpürüyordu. Bu yüzden Sybil ona, içgüdüsel bir yakınlık duydu; ara sıra yanlış kişiler-

den esinlenerek dengesiz kimselere yakınlaşmasına neden olan ve içinden bir türlü söküp atamadığı o tepkelerinden biriydi bu. Zaten tam o sırada kapının ardında, sanki kapıyı vurmaya çekinen birinin öksürdüğü duyuldu, ünlü Mouna'nın içeri girdiğini gören Berthomieux sevinçten çığlık attı.

Otuzunu çoktan geçmiş olan Mouna Vogel, herdemtaze dedikleri kadınlardandı, narin ve miyoptu, öyle ki tanışmalarda kişileri şaşırırdı ve konuklarına, tam çıkıp giderlerken, uzun uzadıya teşekkürler ederdi; belli ki önüne gelenin üzerine basıp geçtiği, ama en sonunda bir erkek, genel olarak çok güçlü bir erkek tarafından adamakıllı korunmuş olan kadınlardandı. Yumuşacık saçları, mora yakın iri gözleri, aşırı düzgün biçimde çizilmiş, hafif titrek ağzı hoştu. Sybil ne inci gerdanlığının, ne de suratından daha yaşlı gösteren ellerindeki iki yüzüğün üzerinde durdu! Hepsi muhteşemdi. Mücevherler hakkında bilgisi olmadığından, takıların kaliteli şeyler olduğunu, nitelikli herhangi bir kadının yapabileceği kadar onayladı.

– Mouna, şekerim, bu çalışmalarını çok beğendiğin Sybil, bu da yardımcısı François. Kendisi, görüşmeye sensiz başlanmasını istemedi!

Altı yıldır, François'yla Sybil birlikte çalışıyor, kendilerine önerilen tiyatro oyunlarının çevirisini birlikte yaptıktan sonra yine birlikte sahneye uyarlıyorlardı, ama ara sıra hoşlarına giden bir oyuna el attıkları da olurdu. Ancak, geçen yıl, çok satan kadın dergilerinde çıkan 'kadınlar işbaşına' tarzında birkaç makale (bunlar örneğin, kadın hem zarif olabilir, hem de beyinsel çalışma yapabilir gibi, yeni keşfedilmiş düşünceleri açınlamaya yönelikti) ile, bu bağlamda gazetelerde yayımlanan makaleler ve eleştiri yazıları, Sybil'ın adının François'nın adını silmesine yetmişti. François'nın bu konudaki aldırmazlığı Sybil'ı öfkeden çıldırtıyordu, böylece,

yapılan yanlışı düzeltmek için tam ağzını açtığı anda, artık çok geçti: François Mouna'ya doğru eğilmişti bile:

– Umarım ileride, benim çalışmalarımı da beğenirsiniz, dedi gülümseyerek.

Ve Mouna'nın elini tutmuş, usulca öpüyordu, tıpkı 1900'lü yılların tiyatro oyunlarındaki gibi. Mouna gevşemiş halde koltuğuna yerleşmeden önce, mutluluğun doruklarına ulaşmış bir gülücük sergiledi –herkes aynı biçimde güldü–; ve hatta çok saçı varmış da (Sybil hiç de öyle olmadığına dikkat etti) arkaya atıyormuşçasına başını şöyle bir savurdu.

– Ne diyorsunuz, daha yeni zaman buldum da okudum kitabı, ama bayıldım oyununuza... diyerek, en tiz ve uygunsuz tonda konuşmaya başladığı an, herkes olduğu yerde sıçradı.

Bir saat boyunca bu yüzeysel ses perdesi düzeltilmedi. Söz konusu oyun hakkında on dakikadan fazla konuşulmadan toplantı sona erdi; iki taraf da birbirlerinin iyi niyeti konusunda hiçbir kuşku duymuyordu; ortak bir geleceğe yürekten inanılıyordu.

Özellikle, evet özellikle şundan kimsenin kuşkusu yoktu: Bu oyunun nasıl sahneye konulacağı ve nasıl yorumlanacağı konusunda kimsenin görüşü kimseye uymadığından, Opéra Tiyatrosu, gelecek sezon için Sybil'la François'ya, yalnızca boş duvarlarıyla teknik elemanlarını kiralamakla yetinecekti; kısacası, işler durumdaki tiyatroydu kiralanan – bu, daha işin başında, ödenecek bir milyonluk borç demekti. Sybil'ı somut olarak rahatlatan tek şey, bu büronun ikinci bir kapısı olduğunu görmesiydi: buradan kolayca tiyatronun girişine çıkıverdiler, artık ne geçilecek koridorlar, ne aşılacak en ufak bir engel vardı. Sybil'ın buna şaştığını görünce, Berthomieux kahkahayı koyuverdi:

– Bana 'Tünel'den geçip geldiğinizi söylemeyin sakın! Paris'te tek Allah'ın kulu yok artık bu labirentten geçen!..

İstemeyerek bunun sorumlusu durumuna düşen François kaşlarını kaldırıp Sybil'a baktı, Sybil ise, onun masumluğundan, bir kez daha ve bir anlığına kuşkuya düştü. Ayrıca, buna niye gerek duysundu François... Ayrıca Sybil'ı rahatlatmaya çabalıyordu... Ayrıca Sybil kendisi bu tiyatronun yabancısıydı... Ayrıca... işte, her zaman olduğu gibi, François'nın yaptığı bir işin ardından, bin tane 'ayrıca' geliyordu.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

O altmış dakikayı, epeyce beylik görüşler ortaya atarak geçirmişlerdi, en çok ışık saçan düşünceler ise, kuşkusuz Mouna Vogel'den gelenlerdi; ertesi hafta Berthomieux, onun, Paris'in tiyatro ve kalburüstü yaşamına geri dönüşünü kutlamak amacıyla büyük bir akşam yemeği verdi. Kadının dönüşü düşkırıklığı yaratmayacaktı Paris'te. Bu kadının sahip olduğu birtakım güzel duygular ve besbelli gerçeklikler, inandığı birtakım şeyler, birtakım safça şeyler vardı ki, günümüzde bunlara çok az rastlanıyordu artık. Orada bulunanlara, Dortmund Tiyatrosu'na egemen olan konformizm nedeniyle nasıl acı çektiğini, gözleri yaşla dolarak anlattı; Ruhr Havzası'nda bir sanayi sitesi olan Dortmund'da kocası 'bilyalı tekerlek yatağı' dedikleri şey sayesinde servet sahibi olmuştu. "Canım kocacığım, ne yalan söyleyeyim... bu tür işlere benim hiç aklım ermemiştir, zaten Helmut'un buna aldırdığı da yoktu." Paris yaşamının ve tiyatronun büyüsüne kendini kaptırıp da hemen çekip gelmediği için de kendini kutluyordu; öyle yapsaydı, Helmut'u hafta sonlarında, fabrikalarıyla tek başına bırakmış olurdu. "Hem tam bir eş, hem de tam bir oyuncu olunamazdı, değil mi?" diye üzüntü ve ciddiyetle soruyordu Berthomieux'ye –öfkeden, gözleriyle ter ter tepiniyordu Berthomieux–, Sybil'a soruyordu –gülmemek için kızarıp bozarıyordu Sybil–, François'ya soruyordu

–O! İnanılmaz!–, tam bir onaylama heykeli kesilmişti o: "Hep doğru şeyler söyledi, kadın! O sırada nasıl da insan yanıydı, konuşan!" François'nın bu tavrı Sybil'ı rahatsız etmişti, gerçi bu ilk kez olan bir şey değildi: François'nın sabırsızlıkları, eleştirel zekâsı, entelektüel rahatsızlıkları ya da yadsınamaz birikimi onu, ikisini de üzen aşırılıklara ve şiddete götürürdü. 'Ayaktakımı' dediği kimseler yüzünden sinir krizlerine girdiği olurdu: günümüzün ahlak anlayışı, düşüncenin yozlaşması ve özellikle de medyanın aptallaştırıcı egemenliği sayesinde gücü ele geçirmiş, kendilerini bir şey sanmaya başlamış alıklar, hırslılar, kara cahiller! Bir yerde, Sybil, sakin kalabildiği için kendini kutlamalıydı, çünkü onun, genelde François konusunda bunun tam tersi kaygıları vardı. François kimsenin, uzayıp giden ağız kalabalıklığıyla başarı kazanmasına ve kendini dinletmesine göz yummazdı. Yıllar yılı, sesini yükselterek başkaldırmıştı; bu nedenle, onun ikisi için sağlamış olduğu yaşamda başkalarınınkine oranla pek çok aksaklık varsa bile, bundan böyle dostlarının sayesinde rahatlığın tüm ayrıcalıklarını tatma olanağı bulmaları, nefis bir yaşamın kapılarını açıyordu önlerinde – aslında ne François'nın ne de Sybil'ın dert etmediği şeylerdi bu ayrıcalıklar. On yıl önce bir mucize sonucu satın aldıkları ve borcu daha yeni bitmiş olan evin dışında, ayrı ayrı ya da ortak yaptıkları birkaç çevirinin yurtdışından gelen, her birine ait telif ücretleriyle, François'nın yeteneğini ve şiir tutkusunu takdir eden bir editörün yanında kazandığı pek az bir maaş, bir de Sybil'ın, Fransızca yayın yapan, işsiz güçsüz kadınlara yönelik, kolay olduğu gibi eğitici, çok satan bir dergiden aldığı ücret bir yana bırakılırsa, yani Sybil'ın kendi maaşıyla bu ufak-tefek gelirler birikiminin –hatta François'nın gizemli ve kadınlardan uzak yaşayan akrabası Emile Amca'nın biricik yeğenine ara sıra gönderdiği çek de işin işine katılsa bile– pek fazla oldu-

ğu söylenemezdi; hatta, zengin ortak dostlarının onlara iyilik yapma konusunda kendilerini paralamalarına karşın. Hatta her yere sık sık konuk olarak çağrılsalar bile şu ya da bu ortamın kavalyesi olma yaşını geçmişlerdi artık: Erişkin yaşa gelmenin gereklerini, elbette bir gün üstleneceklerdi, hem de yaşlarını unutmamaları, bu çağın (suç olmaktan öte) bir tehlike olarak görüp uyarıda bulunduğu gibi, gamsızca yaşamayı sürdürüp gitmemeleri gerekirdi.

Işte tam şu anda, evine giderken, Mouna Vogel'in deri ve gül ağacı kokan arabasındaydı, yeni tanıştıkları bayan, özel taşıtları olmayışına üzülerek Sybil'ı ille de kendi arabasıyla götürmek istemişti: "Bilmem, nasıl yapabiliyorsanız arabasız!" Ve eldivenli işaret parmağının tehditkâr hareketiyle "Kadın kadına konuşacağız." Böylece iki kadın, aynı derecede yorgun görünen iki erkeği kaldırımda bırakıp gitmişlerdi. Mouna Vogel özel şoförüne, bir kez daha, "Bulvar Montparnasse," dedikten sonra, kendini zevkle arka koltuğa bırakırken, "Bulvar Montparnasse... Bayramlarda oraya giderdim ben, çok iyi anımsıyorum!.." Belleğinin gücünü ya da o bayramın neşesini yeniden selamlarken neşeyle iç çekiyor, kafasını sallıyordu. Her söylediğini yansılamadan edemediği görülüyordu ki, bu da onu zaman zaman gülünçleştiriyordu.

– İnsanlar galiba bayram kutlamayı bilmiyorlar artık... Bu yeni kuşak eğlenmeyi pek beceremeyecek... Mouna Vogel, üzüntüsünü vurgulayarak sürdürüyordu konuşmasını: Zavallılar... bir yandan işsizlik! Bir yandan AİDS! Öf! Günümüzde kimse yirmi yaşında olmayı istemiyor artık!

– Ben isterim doğrusu, dedi Sybil; ara sıra yirmi yaşında olmayı çok isterdim.

Bu yanıtın içtenliği karşısında, Mouna söyleyecek söz bulamayarak bir an sustu kaldı. Sybil ekledi:

– Gençlere özenmiş görünmemek için, kendi yirmi yaşımızı aramadığımızı söyler dururuz ve yeni kuşağın yirmi yaşını küçümseriz. Bence bu, işin kolayına kaçmak.

– A, haklısınız!.. Yerden göğe kadar haklısınız! (Ne olursa olsun, Mouna inatçı bir kadın değildi.) Geçenlerde eski dostlarımdan bir hanım bana dedi ki: "Benim için fark etmez, çünkü insan hissettiği yaştadır." Onun için üzüldüm, doğrusu! Başını sallayarak yeniden başladı konuşmaya: Bunun herkese söylenmeyeceği bir gerçek, yani, kimilerine... Onlar ki sizi... siz ki... sizi tanıyanlara... tanıdıklara ve yaşınızı... bilenlere...

Sybil gülmeye başladı: son derece zengin bir bayan yapımcının, François'yla birlikte atılmaya karar verdikleri bu serüvene birkaç franklık yatırım yapmaktan son anda cayması yüzünden kapıldığı kızgınlık uçup gitmişti bile; olsa olsa, Sybil'la François'ya, yeni hünerlere başvurmak düşüyordu; kadını sevimli bile bulmaya başlamıştı. Paris henüz bu minik sinema heykelciğini katılaştırmamıştı.

– Keşke siz de bizimle birlikte çalışsaydınız, dedi, Mouna, böyle düşündüğü için değil de, daha çok gönül almak için söylüyordu bunu, kendisi sakınımlı-cömertliğe inanmazdı çünkü. Ama yol arkadaşının birdenbire huzursuz olmasına şaştı kaldı.

– Biliyorsunuz ki Sybil... size Sybil diyebilir miyim?.. Tek L mi, yoksa çift L mi? Ne fark eder ki! Biliyorsunuz ki, Sybil, bu iş size bağlı... Şu zavallı Çek delikanlı oyunun telif haklarını size devretmiş, değil mi? Rejisör ve oyuncu konusu dışında, işin bir başka yönü de var ki... bundan... bunu, konuşabiliriz. Siz bunu bir Berthomieux'ye danışın, bu konularda, benden daha iyi bilir ne denileceğini (ben Dortmund'dayken yitirdim bu alışkanlığımı; düşünme alışkanlığımı da aynı şekilde yitirdim), bakın, siz François'ya açın bu konuyu. En

iyisi bu. Benim demek istediğim şeyi anlar o! Evet, evet, evet... İnsanlar ad meraklısı canım ya da gülmek istiyorlar. Evet, evet, evet, siz yine François'ya bir sorun, diyerek, çocuksu ve güvenli bir sesle bitirdi konuşmasını, bir yandan da Sybil'ın eline ufak ufak vuruyordu; sanki Sybil düşüp bayılacak hale gelmiş gibi, daha hızlı vurmaya başladı.

Şoför kapıyı açmıştı bile, gelmişlerdi çünkü. Sybil, kafası karışmış halde ve Mouna'ya birkaç 'mersi' mırıldanarak indi; pek mutlu gözüken Mouna, arabası görünmez oluncaya dek, Sybil'a camdan öpücükler göndermeye devam etti.

Sybil'la François'nın oturdukları ev, Montparnasse Bulvarı'nın ortalarına düşüyordu ve yaya kaldırımıyla onların evinin arasında tek bir bina vardı. Bu 'Nuh'un Gemisi' binayı geçer geçmez, kırpılmış ufacık bir çimenlikte karşınıza çıkan ve buraya rastlantı eseri bırakılmış gibi uyuklamakta olan iki taşra evinden biri, Sybilların evinin tam arkasında bulunanı, öteden beri hep kapalı dururdu. İlk gördükleri ve François'nın onu kiraladığı yıl, fazla geniş bulmuşlardı evi; daha sonra satın aldıklarında da hâlâ çok büyük buluyorlardı. O zamanlar burası, yatağı kuşatan tek bir odaydı, aşkı bekleyişin, telaşın, aşk ateşinin, vicdan azabının ve zevkin katıldığı, panjurları sürekli kapalı koskoca bir oda ve çevresinde, kimliksiz, ışıksız, işlevsiz başka odalar. Daha sonra, her biri ortak yaşamı paylaşacak kadar özgürleşince ve birbirlerini gerçekten sevmeye başladıklarında, panjurlar açılmış ve öbür odaların da işe yarayacağı ortaya çıkmıştı: Giysiler, valizler ve banyo küveti için, en sonunda mutfak ve yazı makinesi için... Gerçi şimdi artık 'başkaları için' açılır kapanır türden koltuk koydukları odaları bile vardı; ama yine de onların gözünde ev demek, her zamanki odaları demekti – aşk öykülerinin başlamış olduğu, ilk yangınlarının çıktığı yer. Ve ne za-

man 'yuva' sözcüğünü duysalar, her birinin –hatta öbüründen habersizce– gözünün önünde ilk olarak canlanıveren şey, o loş odadaki somyasız, alçak yatakla üzerine giysilerin telaş içinde, birbirine karışmış halde atıldığı iskemle olurdu.

İşte Sybil gelip tam o odadaki yatağa uzandı, ama artık bu yatak, çekmeceler ve raflarla takım oluşturan açık renk ahşap karyolayla bütünleşmiş durumdaydı. Tam karşısında bulunan ve çimenliğe açılan camlı kapının iki yanında, tanınmamış bir ressamın, renkleri solmuş iki manzara resmi asılıydı; François'ya bakılırsa 'resimlerin renklerindeki ton farklılıkları, Sybil'ın bakışlarına bir tatlılık getiriyordu.' François'nın yattığı tarafta, önüne bir koltuk-sandalye konmuş alçak bir yazı masası (üstünde yığınla plak, kaset ve onun yazı makinesi) ve odanın bir köşesine yerleştirilmiş, üzerinde bir bitkinin durduğu açılır-kapanır küçük masayla odanın mobilyası tamamlanmış oluyordu. Bir başka duvardaki yarı soyut yarı figüratif üç tablo ve bunların perdelere uymuş portakal renkleri, güneşli günlerde bu odaya bir tür ışık, sanki sıcaklık veriyordu ki, Sybil yazları bundan yararlanırdı. Ne var ki o güneşe kavuşmak için, önce kışı aşabilmek gereği vardı, yani yığınla çile çekmek, çalışmak, bu elyazması metnin kendilerine verdiği, daha da vereceği sıkıntıları aşmak. Ama konusu öyle güzel, güzelliğiyle birlikte öyle hüzünlüydü ki, Sybil özellikle bu yüzden, böyle bir şeyi kaçırmaya hakkı olmadığını düşünüyordu. Çek yazarla Paris'te tanıştığında, genç adam hastaydı. Yürekler acısı bir sefalet içinde ölmeden önce, kitabın telif haklarını bir mektup yoluyla Sybil'a devretmişti. Bu nedenle Sybil, yazara karşı sorumluluk olduğu kadar dayanışma duygusu da taşıyordu. Sybil'a birazcık tutulmuştu da bu Anton... François'ya bakılırsa 'Az buz tutulma değildi bu!' Şöyle ki, François tüm erkeklerin Sybil'a âşık olduklarını sanmaktan asla vaz-

geçmeyecekti – bir kadının gücüne güç katar bu... hele hele François, Sybil'ın François'nın aşk sözcüklerinden başka hiçbir aşk sözcüğüne duyarlı olmadığını sanıyor olmasaydı.

Ortalık adamakıllı karışıktı. Sybil'ın gündüz eve uğrayıp da François'nın eğlence gereçlerini derleyip toparlayacak vakti olmamıştı. Büyük odaya şöyle bir göz attı: Acaba buraya zilzurna sarhoş on yavru kurt konuk olmuştu da Sybil şimdi anımsamıyor muydu? Odanın hali tam da o izlenimi veriyordu çünkü. Yazı masasının üstü kâğıttan geçilmiyordu; şu malûm oyunun çevirisi için, François'yla birlikte tam altı ayrı deneme metni yapmışlardı. Bir köşede, François'nın kullanmayı öğrenmek için birinden ödünç aldığı, ama kullanmayı beceremediği elektronik hesap makinesi, sahibine geri verilmek üzere bekliyordu. Onun zihin yapısı bu mekanik gerece uyacak türden değildi.

Bir tek bu değildi ki uyum sağlayamadığı. Sybil, savaş alanına dönmüş odayı elinden geldiğince düzene soktuktan sonra banyoya girdi, sonra da açık sarı ahşap karyolaya bırakıverdi kendini. François herhalde, tek başına kenti arşınlayacaktı; çözümlenecek acil sorunları olunca böyle yapmak âdetiydi – şu ünlü oyun *Sağanak*'a maddi kaynak sağlamak, şu anki acil sorunuydu işte. Sybil elini uzatıp çekmecenin üstünden, kaç kez açılıp kaç kez kapatılmış olan, bir kopyası da François'nın başucundaki çekmecenin üstünde duran elyazması metni aldı. Kendini pek çabuk kaptırdı Serge'in büyüsüne, Anton'un yarattığı başkişiydi bu, sevgiye susamış, yüreğinden sevgi taşan Serge...

Saat ona doğru François onu yatağında uyur buldu, demek ki dışarı çıkmayı istemiyordu, uyandırmamak için elinden geleni yaptı. Uzunca bir süre, karanlıkta,

gözleri açık durdu François. Gürültü olur diye panjurları iyice kapatmayı istemedi; sokak fenerlerinin panjurların aralıklarından çizgi çizgi sızan ışığı Sybil'ın yüzünü ve omuzlarını aydınlatıyordu. François onu seyrediyordu, yanaklarının oval biçimini, boynunun ışıkta belirginleşen uzunluğunu inceliyor, saçlarının kokusunu içine çekiyordu: Seviyordu Sybil'ı. Bir kimseyi bu denli uzun süre, en ufak bir gölge düşmemiş bir aşkla, hem de saygı duyarak sevebilmek şaşırtıcıydı doğrusu. Ama belki herkes, gerçekten sevince, böyle sevebilirdi? Şu Mouna bile, belki?.. Sahi, demin koridorun ışığını söndürmüş müydü o?.. Hani bu yüzden François, Sybil'ın salıncaklı koltuğun üstüne kapaklanmasına neden olmuştu? Evet onu, uzaktan, omuz başından gördüğüne yemin edebilirdi... Peki sonra neden yeniden yakmış olabilirdi ışığı? Her neyse, tuhaf bir kişiydi bu Vestfalya'dan gelme, tiyatrocu bozuntusu kadın.

– Ama bana onun bu derece zırva bir kadın olduğunu söylememiştin, diyordu Sybil ertesi günün sabahı, yatağın içinde otururken. Ve içkiden, besbelli ağzı çiriş çiriş olmuş François'ya eğlenerek bakıp duruyordu. François ise, dakikada bir esniyor, kötü tıraşlı yanaklarını sıvazlıyor ve kendi 'marifeti' olan zifir gibi çaya tiksintiyle bakıyordu. Fincanı evirip çevirip, sonra gözlerini kapayarak ilaç içer gibi, bir dikişte içiyordu.

– Peki onu tanıyor muydun tanımıyor muydun, söylesene?

– Hayır tanımıyordum, geçen hafta, yalnızca bir kez, Berthomieux'nün yanında görmüşlüğüm var... Onu kendin tanıyasın istedim de... çünkü senin sezgilerin benimkilerden daha iyi, diye çabucak ekledi, Sybil bunun üzerine gülmeye başladı.

– Kendini savunmana gerek yok. Onu kıskanmayı aklımdan geçirmiş falan değilim.

– Neden? Çok mu yaşlı buluyorsun onu?

– Öyle değil, ama bizim durduğumuz yerden öyle uzak ve öyle çağdışı ki. Ayrıca yaşamla ilgisi pek az... yani bizim yaşam biçimimizle... İnsanın hemen hemen 'inanılmaz' diyeceği geliyor, tam öyle!

– Doğru, öyle... François'nın bunu söylemek için, epey zaman, şöyle uzunca bir saniye düşünmesi Sybil'a gereksiz ve tuhaf göründü.

İçinden şöyle diyordu François: "Gerçekte, kimse kimseye, o kişiyle yatmadan inanılır gelmez, herkes için geçerlidir bu. Kimse inanılır değildir. Tabii ki cinsel istekte nankör çağ olan yeniyetmelik çağı dışında. Çünkü buluğ çağının cinsel açlığıyla, istek duyulan herkes 'inanılır' olur." Ve bunu kendi kendine söylemekten bir tür rahatlama duyuyordu. Sybil gibi bir kadına âşık olmayan ya da istek duymayan erkek için, yaşam herhalde ona buna sarkıntılık edilen, edep dışı bir düş halini alırdı... Şu Mouna'nın tuhaf bir etkisi vardı François'nın üzerinde. Basına verilen o öğle yemeğinde, nasıl bir rastlantı sonucu tanıştırılmıştı bu kadınla ve niye sanki o gün Sybil'ın Touraine'de olacağı tutmuştu? Ve neden o gün bugündür, Berthomieux'yle 1930'luk bir komediye kendini kaptırmış olan bu eski oyuncuyla bu aldatmaca flörte girişmiş bulunuyordu? (Şu Mouna hiç de fena değil. Tam oturmuş, pek bakımlı, her şeyi pek özenli. Tam François'nın nefret ettiği şeyler. Ama aslında söz sahibi ve bu derece zengin bir kadında pekâlâ isteği kamçılayıcı olabiliyordu bunlar.) Öte yandan, aptalın tekiydi: oyunu okuduktan sonra, François'ya oyun için yarı ortaklık önermemiş miydi?.. Peki sonradan ne olmuştu ona? Oyun hakkındaki görüşünde bir sarsılma olamazdı, o konuda hiçbir görüşü yoktu çünkü. Önerisini yaparken, bir hamlede demişti diyeceğini. Hayır, hayır, Berthomieux söylemiştir ona bu oyunun birta-

kım güçlükler çıkarabileceğini. Hani az pürüzü de yok değildi! Öte yandan, François'nın aklına yine bir gün öncesiyle ilgili o sezgisi takılıyordu: Mouna Sybil'la ikisini tiyatronun koridorunda, salıncaklı koltuğun üstündeyken görmüştü: Pat diye ışığı kapaması bu yüzdendi, sonra da yeniden yakması... Az sonra, yanlarına geldiğinde, işte bundan ötürü bir tuhaflık vardı Mouna'nın yüzünde... Bu kadını en iyi tanıyan erkeklerden biri olan Berthomieux'den (belki de Mouna o izlenimi verdirtiyordu) duyduğuna göre, neşeli Paris yaşamına girmiş çıkmış biriymiş, Mouna... François Sybil'ı ilk kez aldatmış olmayacaktı. Ama ilk kez, ortak projeleri ve amaçlarıyla bağlantıları olan bir kadınla aldatmış olacaktı. Öyle ya da böyle, Sybil, François'nın başka kadınlarla kurduğu ilişkilerden asla haberdar olmamıştı. Gerçek şuydu ki bu ilişkileriyle övünüyor değildi François, övünülecek yanı yoktu ki. Hem Sybil'ı aldatabileceğini aklından hayalinden geçirmezdi o. Bu dokunaklı yadsıma François'nın hem sinirlerini bozuyor, hem de işine geliyordu. Doğru olan buydu çünkü. Ne yani, yalnızlığı gidermek için birazcık sıradışı bir yola sapınca buna bir kadını aldatmak mı denirmiş? Kaldı ki aynı kişiyle birlikteliği iki ya da üç kezi geçmezdi zaten. O anda aklına birden Mouna geldi, o tiyatro binası içinde birbirlerine çok yakın olduklarını ve her an burun buruna gelme olasılıklarının olduğunu düşündü birden... ve şakaklarını ter bastı: en kısa zamanda bu serüvenden sıyrılıp çıkması gerektiğini sezdi. Ne var ki François bir sezgi insanı olmadığı gibi, ne kadere, ne de boş inançlara bağlanan biriydi. Yaşam zaten yeterince çetindi, ipleri de insanın elinde değildi; öyleyse, bir de kalkıp kendi boynuna kendi eliyle kurbanlık koyun kurdelesi takmasa da olurdu.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

François geç dönmüştü. Sybil onun karanlıkta şarkı mırıldandığını duymuştu; içkiden çiriş çiriş olmuş ağzına özen göstermesi gerekecekti François'nın. Yatağın öbür ucunda, Sybil onun cılız ensesini, çenesinin gerilmiş sivri köşesini, gözlerinin altındaki mavimtırak halkaları ve gözkapaklarının kıyısına, araba silecekleri gibi kakılmış, yanaklarına koşut uzun ve gür kirpiklerini görüyordu. Derisinden fışkıran sakallarını, dün tiyatrodaki salıncaklı koltuğa çarptığında acıttığı ve toplantı süresince gizleyip durduğu uzunca elini de görüyordu. Mouna'nın elleri gibi, François'yı şaşılacak derecede ihtiyarlatan uzunca elini. Belki de, neden olmasın, belki kendi eli de öyleydi? Şöyle bir baktı: Hiç de değil, kendi eli dolgunca, pürüzsüz görünümlü ve ince uzundu. Sybil François'dan beş yaş daha gençti ve işte ellere çullanan da bu beş yıldı. Ellerin yaşlanmasından hemen önce ise, burun çevresindeki kırışıklar oluşurdu. Sybil onları kendi yüzünün alt yanında, üç yıl önce görmeye başlamıştı, ağzını çevreleyen ve pek çok gülüşü ya da öpüşü, akıtılmamış pek çok gözyaşını ya da zorlama gönül almaları... ele veren bir çift parantez. Ortak öykülerinin ve kendi özgeçmişinin güzel-çirkin her şeyiyle, zamanın acımasız gücü içinde ve onun durmak bilmez süreğenliğinde insanoğlunun kolayca kırılan haliyle, bunları taşıyordu artık yüzünde.

François uyanmıştı. Gözlerini açıp Sybil'a belli belirsiz gülümsüyor, sonra yine kapıyordu gözlerini; Sybil ise, elinde olmadan onun şöyle soran sesini duyar gibi oluyordu: "Peki, şimdi ne yapacağız?" Akıllı uslu ve sevecen kadın bakışlarıyla sarmalıyordu onu, ama biraz merak da vardı bu bakışlarda... inanmazlık gibi bir şey! François ona şöyle diyordu sanki: "Vazgeçeceğiz bu işten. Tiyatronun durumu iyi olmadığı için vazgeçeceğiz: güldürüyor olmasının dışında hiçbir şeyi iyi değil tiyatronun. Çünkü insanlar, ne denli yetenekli olursa olsun, adı sanı duyulmamış bir Çek delikanlının ruhsal değişimlerine dönüp bakamayacak derecede yorgun ve çökmüş durumdalar. Üstüne üstlük bu genç yazar yaşamıyor ve televizyona çıkarılmayacak, bu da işleri daha da zorlaştıracak. Ya da bu iş şöyle olur: Yüzyılın en güçlü yapımcısı hayranlık çığlıklarıyla kapar alır oyunu ve seyirci ona inanır... Ama hani nerede o yapımcı hem gereken tutkuyu gösterecek mi bakalım... vb."

Sybil, düşünceli düşünceli:

– Nedense... dedi, içimde öyle bir duygu vardı ki, sanki iş hemen hemen olmuştu.

Uğradığı düş kırıklığını kendinden bilme çabası içindeydi, oysa bu François'nın yüzündendi; hem onun yüzünden hem de Mouna'nın bu oyuna o an için ve azıcık bir ilgi duyması sonucu çok çabuk söz vermiş olmasından, bu denli çabuk verilmiş bir kararın içtenliği zaten kuşku uyandırıyordu. François yanılmıştı ya da Mouna onu yanıltmıştı, ne var ki Mouna'dan çok kendine kızıyordu François. Tiyatrodaki görüşmede bir imza ve bir tarih atılmalıydı, kime sorsanız, diyeceği buydu.

– Gerçekten yazık olacak, dedi Sybil. Bununla birlikte, François'ya karşı, Mouna'ya hemen inanıverdiği için en ufak bir hınç yoktu içinde, o anda François kendine kızdı ve öfkeye kapıldı. Evet, yazık olacaktı: İlk

kez, telif hakkı olan yüzde 12'yi, yazarla, temsilcileriyle ya da oyunla hiç ilgisi olmayan kimselerle paylaşmak zorunda kalmayacaklardı, hak ettikleri bu para ceplerinde kalacaktı; bir de oyun tutarsa, daha da bir büyük bir rahatlama olacaktı yaşamlarında, sonuçta hakkıydı bu Sybil'ın, yıllardır uğraşıp didindikten ve kan emicilerin yarı kölesi gibi çalıştıktan sonra. François şimdi ateş püskürüyordu. Ne para düşkünü olsundu Sybil, ne de fazla eli açık, ama bu demek değildi ki attığı her adıma dikkat etmek zorunda olsun... Dostları arasında kendileri kadar sıkıntıda olan yoktu, bu da kendisinin, François'nın suçuydu. Bir çiftin toplumsal yaşam ayırtısını belirleyen erkektir, bunu hep böyle bilmiştir François.

Bu zamanda, dürüst ve bile bile kaybeden entelektüel kişileri oynamak doğrusu pek güzel olurdu da, bunun için insanın başka seçeneği olduğundan emin olması gerekiyordu; öte yandan isteseler onlar da küçümsedikleri bir şansı kullanarak kazançlı çıkmış olan basit ve biraz hileci kişilerden olabilirlerdi... Ama bir başarı ne denli küçük olursa olsun, yine de insan onu kazanmış olmalıydı... Kimi oyunları ve kimi sahne uyarlamalarını imzalamayı istemezdi, ama Sybil'ı bunların karşılığı olan parasal haklardan yoksun bırakmaya da gönlü razı değildi. François'nın kendi geleceğini düşündüğü yoktu, yaşlanacağını da hiç aklına getirmiyordu; peki, ama bunu Sybil da düşünmüyor muydu acaba? Peki nereye kadar? Kendisi Sybil'dan önce öleceğinden emin olsa bile, bu kadın o zaman parasız pulsuz, kendisinin desteğinden de yoksun, ne yapardı?

Sybil kendisine 'miras kalan' *Sağanak*'ın çevirisini, tam üç kez baştan sona yeniden yapmıştı. François da gidip, aptal gibi ona Mouna'nın tiyatrosunun bu çeviriyi satın alacağını müjdelediğinde, sevinçten uçmuştu! Herhalde Sybil bu müjdeyi yazgısındaki ilk 'oley!' gibi algılamıştı... Yok, hayır, hiç hoş şeyler değildi bunlar.

Gidip şu bir dediği bir dediğine uymayan Mouna'dan hesap soracak ya da onu yola getirecekti.

Giyinip çıkmaya hazır oluşunun ve yaşamında ilk kez şapka giyecek olmasının nedeni, az sonra şapkasını eline aldığı gibi, koşar adım Opéra Tiyatrosu'nu boylayacak olmasıydı. İyi de böyle çok önemli planlarını uygulayacağı zamanlar niye olmayacak çocuksu düşlerle süslerdi acaba bunları?

Çalıştığı dergiye gitmiş olan Sybil'ın evde olmamasından yararlanarak takım elbiselerinin ceplerini yokladı; bunlardan birinde bulduğu yüz franklık banknot ona ilk anda yürekler acısı göründüyse de aslında yeterliydi: çek defterinde hiç çek kalmamıştı! Olamaz! Bu yaşamı artık böyle, bir cebin insafına kalmış durumda sürdüremeyeceğini düşündü! Gidip Mouna Vogel'i görecekti. Olağan zamanlarda bu işin üstüne bu denli düşmeyebilirdi, ama geldiği şu noktada sabrı tükenmişti artık; sonuç alsın almasın, hesap soracaktı bu kadından; ondan, boşa gitmiş bir umudun hesabını soracak, karşılığını ödetecekti. Hepsi buydu işte, ama az şey miydi?

Mouna Vogel tiyatroda yoktu, ancak, telefon numarasının kent rehberinde olmasını istemeyen herkes gibi, Paris'te oturuyordu elbette. François'yla ilk karşılaştıklarında, mucize eseri, ona özel telefonunu vermişti ve yine bir mucize eseri, François numarayı kaydetmişti. "Bu telefon numarası bu semtte oturduğunu gösteriyor," dedi içinden. Saatine baktı. On buçuk. Paris'te bir tiyatronun yöneticisi olmakla övünen bir kadın için uygun saatti bu. Öğleye dek uyuyan, yüksek sosyete kadınlarıydı artık yalnızca, bir de eğlence düşkünü kadınlar. İnsanlar gitgide daha erken kalkar ve daha gereksiz işlerle uğraşır olmuşlardı. Öyleydi de, tam telefon kadranını çevireceği anda duraksadı. Ona ne söyleyecekti? Sybil'a duyduğu acımadan ötürü kapıldığı öfkesi geçince, bu telefonun ya da Mouna'yla görüşmesinin boşuna

olacağı iyiden iyiye su yüzüne çıkmıştı. Amerikan barın önüne dikilip patronla birkaç kadeh beyaz şarap içerek neşesini buldu.

Editörüyle olan randevusunu iptal ettirmişti, şimdi bu telefondan vazgeçmek olmazdı artık. Bu bir onur konusuydu. Çünkü savunduğu, kendi emeği değildi (kendisi tek kelime Çekçe bilmezdi, o yalnızca, Sybil'la birlikte oyunun birkaç bölümünü Fransızca olarak yeniden yazmıştı). Yükü omuzlayan Sybil olmuştu. Ayrıca, insan başkası adına her şeyi isteyebilir ve asla bu yüzden alçalmış olmazdı. Kendi kişisel sorunu olsa, zaten bu denli sakıncalı bir konuya asla el atmazdı: Oyunu çok beğeniyordu, Sybil kadar o da hayrandı ona. Ne var ki içinde bulundukları zamanı ve bu zamanın dayatmalarını iyi biliyordu, yani şu son yılların...

Meyhane komşusuyla politika tartışarak öğleyi etti, işte tam o saatte aradı Mouna Vogel'i. François'ya yanıt verirken, gülüp duruyordu kadın.

– Allo?... Yok, siz olamazsınız!.. Olanaksız bu, François... pardon, Bay Rosset...

– Bana Fronçois deyiniz.

– Peki, ama siz de bana Mouna derseniz!

Bu konuşma, François'nın o zamana dek duyduğu yapmacıklı konuşmaların en koyularındandı. Sinir içinde fısıldadı mikrofona:

– Tamam, 'Mouna.' Size telefon etmemi niye olanaksız bir şey olarak düşünüyorsunuz ki?

– Çünkü tam o saniyede ben de sizi düşünüyordum da ondan! Akıl almaz bir şey bu!.. Biliyor musunuz, bana Dortmund'da 'Çingene' derlerdi.

Bir an için François'nın gözünün önüne, kızıl yansılar yapan şöminelerin arkasına üşüşmüş, gözlerinde parlayan gözlükleriyle bir alay işadamı geldi –Mouna Vogel'in büyücülüğünü canlandıran, Wagner'e ve onun

Ren Altını adlı yapıtına uygun bir dekor–. François gözlerini kapattı.

– Dortmund'da iken, falda geleceği mi görüyordunuz?

– Sevgili François, ben neyi istiyorsam onu görürüm. Neden 'görürdüm' dememi istiyorsunuz ki?

– Ben mi? Ben yalnızca geleceğe bakarım...

Sanki François'ya, önemli bir konuda telefon açan kendisiymiş gibi sertçe şöyle dedi Mouna:

– Haydi bakalım, hoşça laflar ederek vakit geçirecek halimiz yok. En kısa zamanda ve baş başa, bu oyunu konuşmamız gerek.

– Sizde gerçekten kâhince yetenekler var, dedi François. Ben de sizinle tam bu oyunu görüşmek istiyordum.

Gülümseyerek konuşuyordu: Bu kadınla konuşurken, durum ne olursa olsun, kendi gerçek yaşamıyla hiç ilgisi olmayan abuk subuk denebilecek bir güldürüde rol yaptığı duygusuna kapılıyordu. Mouna Vogel gerçekten düşsel bir aylayla sarılı gibiydi: Öbür birçok kadın gibi, yalan-dolanın ya da bir güldürünün içinde değil, sanal bir dünyada yaşıyordu o, ikisi arasında çok fark vardı.

– Saat altı gibi size uyar mı, dedi çocuksu bir sesle ya da öyle olmasını istediği bir tonla. Size çay, tost ikram ederim, bir de Dortmund balından tattırırım, bu bal gibisi başka hiçbir yerde bulunmaz. Bana sakın bal sevmediğinizi söylemeyin, Bay Rosset... Pardon, François. Çok cansıkıcı olur çünkü: bal sevmeyen kimselerden çekinirim ben...

Ve son kez, ufacık bir gülüşle almacı yerine koydu. François ise, elinde almaçla şöyle bir on saniye donup kaldı. Çoktan beri iki insan arasında böyle bir konuşma geçtiğini duymuş değildi, ne sahnede, ne de kentte. Hatta televizyonda bile...

BEŞİNCİ BÖLÜM

Mouna Vogel'in dairesinde, insanı şaşırtan bir eşya karmaşası vardı: 16. Louis tarzı damgalı masif mobilyalar, ağır kumaşlardan sıcak görünümlü döşemelikler, bir de bu mobilya takımının arasına karıştırılmış, tedirgin edici tuhaf nesneler... bu katta, kuşkusuz, küçük bir kızın gizli varlığını düşündürmeyle yönelik şeyler: porselen bir köpek heykeli, 1930'lu yıllardan bir taşbebek, şıkır şıkır bir şal ve aslında özüne uygun olan bu eşyanın arasına girmiş böyle berbat birkaç şey. François, ev sahibi bayanın, tıpkı konuşmasında olduğu gibi, evinin dekorasyonunda da 'özellikle' neyi öne çıkarmış olabileceğinin anlaşılmadığını düşündü. Kapılardan birinin önünde kale gibi dikilen kocaman boy aynasına bir göz attığında karşılaştığı görüntü, şık olmasa bile ağırbaşlı bir hava veren bir spor ceket, flanel bir pantolon ve düz renk gömlek giymiş, triko bir kravat takmış bir erkek görüntüsüydü – Sybil'a borçlu olduğu görüntü: Otuz beşini geçtiğinden bu yana Sybil onun kent içinde blucin, bot ve polo giymesine izin vermiyordu artık. 'Ihtiyar-delikanlı tarzından nefret ettiğini' söyler dururdu, haklı da olabilirdi haksız da; ama basit bir kıyaslama bile, onun aklı başında bir kadın olduğunu apaçık gösteriyordu François'ya. Mouna siyah desenli bej renkli, hışır hışır satenden bir ev entarisiyle çıkageldiğinde, kendi giyim kuşamından daha da hoşnutluk duydu, çünkü üze-

rinde 'kovboy' türü en ufak bir aksesuar olsa komik kaçardı. Ev sahibi kadının boyu onu şaşırttı, anımsadığından çok daha kısaydı çünkü; ayaklarının da çıplak olduğunu ancak kadın oturunca fark etti.

Mouna, Hollywood tarzında yakut kırmızısına boyanmış, upuzun tırnaklı çıplak ayaklarını göstererek sordu:

– Umarım hoş karşılarsınız?.. Yere ancak yalınayak basarsam kendimi iyi hissederim... ya da döşemeye bastığımda... Güven duyabilmem için, tabanımı duyabilmeliyim.

Oldukça geniş kanepeye rahatça uzanmış, gülümsüyordu; ne tuhaf, o sırada hiç de o dalgın hali yoktu üzerinde. François onun, eskiden oyuncu olduğunu ve o zamanlar bir oyuncunun 'bir yeri –ya da sahneyi– varlığıyla doldurması' gerektiğini ve o dönemde oyuncunun 'varlığı' denince, ruhsal olduğu kadar bedensel varlığının söz konusu olduğunu anımsadı. Güldürü oyunculuğunun kimi özelliklerine ve bu mesleğin çeşitli dallarına hayranlık duymuş biriydi François; özellikle günümüzde çoğunun modası geçmiş olmasına karşın, François'yı hâlâ etkileyen kimi niteliklerine: ağır ağır ve tane tane konuşmak, bedenini konuşturabilmek, sahneye giriş-çıkışlardaki beceri, salondaki sessizliği sesliliğe dönüştürebilmek gibi... Ne var ki Mouna Vogel'e bakıp da bunları düşünmek tuhaf kaçıyordu, çünkü bedensel yönden (belli bir ışıltıyı hâlâ koruyor olsa bile), o derece şaşırtıcı biçimde çağdışı kalıyordu ki. Sevgilileri var mıydı acaba Mouna'nın? Sanayici kocasını gerçekten sevmiş miydi? İşte böylece François, ilk kez, modası geçmiş bir tiyatrocu bozuntusu üstüne, kendi kendine sorular sormaya başlamıştı. Eskiden bu tip kadınların her şeyi, siz ilgilenmeseniz bile, peşlerinden sürükledikleri yankılardan öğrenilirdi! Ve François genel olarak

anlarının şanlarının çifte perdesi arasından aslında görmeden bakardı onlara.

– Bir gün geleceğinizden hiç kuşkum yoktu... dedi, –ama sesi güvensizdi kadının– bunun böyle çok çabuk olması beni ayrıca sevindirdi, diyerek sevimli bir tonda sürdürdü konuşmasını. (İçeri girdiğinden beri, burada ne işi olduğunu kendi kendine sormakta olan François, "Mouna nazik bir kadın, her şey bir yana, bu bile yeter," dedi içinden.) Söylesenize, ne içersiniz? Saatin altısında ne içmeli?.. Bir Alman kokteyli tatmak ister miydiniz? Benim bildiğim bir tane var, biraz sert, ama çok nefis, votka ağırlıklı. Evet mi? Kurt! Kurt!.. Odaya göre fazla iri, biri altın öbürü bakırdan iki sfenksin ardına gizlenmiş, koridorda sessizce duran sofracıya seslendi. Kurt, iki Bismarck lütfen... Düşünebiliyor musunuz (fısıldıyordu), Kurt ta Dortmund'dan benimle birlikte geldi! Benim için harika bir şey değil mi? Paris insanın kolay terk edemediği bir kent olduğu gibi ona kavuşmak da kolay olmuyor, biliyor musunuz. Bay... Öf!.. Pardon, François.

Mouna yine çalçene, yine hep gülünç, konuşuyor da konuşuyordu, ancak yalnız oldukları için, her zaman çabuk sinirlenen François, durumun farkına varmıyordu. İnsanlar, ilk anda bıraktıkları ya da kendilerinden beklenen izlenimlerden apayrı varlıklardı. Kaçınılmaz biçimde kolay yara alan ya da benliklerinin bir yanıyla yürek burkan yaratıklardı. Ne olursa olsun, bizim alaycı ve duyarsızlaşmış bakışlarımızın birikiminden daha karmaşık bir yapıları vardı insanların. Nitekim, François'nın gözünde bir yabancı kadın olan Mouna, daha yumuşak genellemeler doğrultusunda düşünmeye zorluyordu onu. Eğer onu gerçekten, hatta gerçeğe aykırı biçimde bile tanımış olsaydı, geçmişine, şimdiki durumuna, yani yaşamına değgin belli bir ayrıntıyı öğrenmiş olsaydı, Mouna asla, bu soyut ışık altında görülme şansına

erişemeyecek ve tümüyle yabancı olan bir insanın François'da uyandırdığı saygı dolu o tuhaf ilgiden yoksun kalmış olacaktı... François parlak renklerle süslenmiş şu salonda oluşuna, bu yararsız ve anlamsız randevuya göre ayarlanmış gününe, kendisinin de –kadının da– boşa geçirilmiş bir gününe, sonuçta kendi elleriyle özene bezene gülünç hale soktuğu bu iki güne şaşıp kaldı.

Mouna ona her şeyi yoluna koymak üzere, kızılımsı parıltılar barındıran, hafif bulanık bir Germen kokteyli uzatmaktaydı! Ama ne içkiydi!.. Gerçekten bir harikaydı, hakkını yememek gerekirdi, insanı kendine getiriyordu, hem sert hem yumuşak, hem sert hem akışkan... Sybil olsa, biterdi buna!

– Nefis bir şey, dedi.

– Değil mi? Size ve kendime birer tane daha isteyeceğim. Oyunu daha rahat konuşmamızı sağlayacaktır bu. Dün, şu zavallı Berthomieux'nün önünde doğru dürüst konuşamadım... Ha, galiba unuttunuz, tiyatronun yarı hissesi onundur, bunu biliyorsunuz değil mi? İşte bu yüzden karışıyor işler...

Kokteylin marifeti miydi, yoksa Mouna'nın kendisinin mi bilinmez, ama o artık ne eski moda, ne de gülünç kadındı – hatta uyanık ve canlı bile görünüyordu. Sesinde yalnızca kızgınlık değil, aynı zamanda küçümseme ve alay vardı. Elbette, para babası Almanın kalkıp onunla evlenmesinin ve malını mülkünü ona bırakmasının nedeni aptal bir kadın oluşu değildi. Ve Berthomieux'yü tiyatronun müdürü değil de sorumlu kişisi haline getirmesi de aptallığından değildi elbette: Elinde tuttuğu ve yararlandığı güçleri ortaya dökmeyecek kadar şeytan bir kadındı kuşkusuz; şu biçare Berthomieux de kendini gerçek sahip sanıyordu besbelli!

Mouna'nın dairesi beşinci kattaydı, batmakta olan güneş camlara yaslanmıştı, gökyüzü pembeleşmeye başlamıştı, vakit geç olmuştu herhalde dışarıda... Şu Bismarck

kokteylinin bir tek sakıncalı yanı vardı, susatıyordu insanı; öyle susatıyordu ki bir sonraki kadehe, çok doğal olarak, hayır diyemiyordu François. Vaktini yitiriyordu, vakitleri boşa gidiyor, ama zevkli geçiyordu. Alkol çoktan beri onu böyle etkilememişti. Bir gevşeme, bir aldırmazlık, her şeyi önceden sezme ve bilme duygusu... Bir liselinin içki içmesi gibiydi bu. Mouna küçük bir lambayı yakmaktaydı, gülüp duruyordu, gençleşmişti. Herhalde pek eğlenceli kadındı Mouna Vogel... Evet, o kendine özgü, telaşlı, baştan çıkarıcı haliyle pek çekiciydi. Erkekler için yaratılmış, erkeğe adanmış kadınlardı bunlar, nesli tükenmiş kadınlardan sanki... Bir dakikalık bir özlem sardı François'yı, ama kendini gülünç bulunca dağılıverdi hemen. Ondaki bu zevk düşkünü, özlem dolu kişilik ilk kez su yüzüne çıkıyordu ve gülünçtü.

– Bu oyun güzel, ama fazla acıklı, diyordu Mouna, uzaktan. Sizin şu Anton fazla düşünsel bir tip. Hiçbir şeyin farkında değilmiş gibi davranıyor, her şeye katlanıyor, bunaltıyor insanı! Kuşkusuz Slav oluşundan kaynaklanıyor bu, ama yürek daraltıcı bir şey. Bir an, sinirlenmeden düşünün: Anton'u sisler içinde, dünyadan habersiz ve kadının neler yaptığını bilmeden, muhteşem ve alçakgönüllü kişiyi oynarken görmeye çalışın... nasıl da gülünç olurdu durumu! Düşünebiliyor musunuz?..

François, istemeyerek sertleşen bir tonda yanıt verdi:

– Sözün özü, siz Feydeau'yu Çehov'a yeğlemektesiniz.

Bu görüş onu sarsmıştı: tiyatro konusunda ne de güzel bir yaklaşımdı! Pek uyanıkça sonucu etkileyecek türden, işini bilir bir görüş, ama genelde bunlar François'nın hiç tutmadığı üç nitelikti. Gel gelelim insanın kendi yazmadığı ya da çok bilinen bir metin için geçerli olabilirdi bu. Eğer beklenmedik geri dönüşlerden yarar-

lanılırsa. "Oyunun başkişisi sıradan biri haline gelecek ve böylece gerçeğe uygun görünecek," dedi içi acıyarak. Ama az önce kadınlar konusunda duyduğu özlem gibi, duyduğu acı da gülünç geldi François'ya. İçtiği kokteylın can sıkıcı yanıydı bu. Birdenbire şiddetli duygular esinliyordu hemen ardından bu duygular yüzünden gülünç buluyordu insan kendini. Tıpkı o anda François'nın, birdenbire, tuhaf bir istek duyması gibi... Çok bilinen ama yıllardır duyulmaz olmuş bir kokunun, bir pirinçunu kokusunun, şimdi geri gelip François'nın oturduğu koltukla Mouna Vogel'in uzandığı kanepe arasında dalgalanmaya başlayan o kokunun kaynağına ulaşmak isteği. Mouna'ya yakın oturuyordu, ancak o güzel kokuyu yakalaması için yerinden kalkıp iki adım atması ve iyice eğilmesi gerekiyordu ki, bunun için belli belirsiz, ama gittikçe kabaran bir istek yükseliyordu içinden.

– Bakın, işte bir örnek: Kadın ona Katia'nın evinde randevu veriyor, gecenin geç saatlerine değin bekliyor kadını orada... Sonunda kadın geliyor. Gözünüzün önüne getirebiliyor musunuz, erkeğin hiçbir şeyden haberi yoksa durumdaki komediyi?

– Hayır. (Mouna gülüyordu, François da onunla birlikte gülüyordu.) Hayır, dedi François gülmesini tutarak, hayır, gülmek gerekmez.

– Niyeymiş o? Kim engel olabilir ki gülmemize? Ve ne hakla?

François ayağa kalktı. Gülmelerine engel olmayan şey var mıydı ki? Bu kadına istek falan duyduğu yoktu, yalnızca kokusunu iyice içine çekmek istiyordu, tıpkı bir köpek eniği, ihtiyar bir it gibi, tıpkı yetişkin bir erkek gibi, diye mırıldandı, kendi kendine. Bacaklarının diriliği şaşırtmıştı François'yı. Ona dokunur dokunmaz, elini boynuna koyar koymaz inledi kadın, sanki saatlerdir bunu bekliyormuş gibi ve sanki François iliş-

kiyi başlatmış gibi; kısacası, sanki François bu hareketiyle yapılabilecek en beklenmedik ve en aykırı bir davranışa girişmiş olmuyordu... Nitekim, kısa bir süre sonra, ona fısıldadı: Evet, tiyatronun o koridorunda, orada unutulup gitmiş aynada görmüştü onu, François'yı, hemen sonra da Sybil'la birlikte görmüştü, iki sevgili olarak...

Bir saat sonra kendini yeniden Port-Royal Bulvarı'nda bulan François, '*Tehlikeli İlişkiler*'deki Valmont'u aklına getiriyor ve itin teki, zavallı bir budala gibi görüyordu kendisini.

Kendisinin de pekâlâ bildiği gibi, suçunu bağışlatan tek şey, yaptığı deliliklerin son derece aşırı ve asla yapılmayacak şeyler olmasıydı: Gerçek sevgilisinin kollarına atılmak için kötü aydınlatılmış bir koridordan geçtiği ânı seçiyor ve hiçbir biçimde tanımlayamadığı bir pirinçunu kokusunun peşine düşerek kendinden yaşlı bir kadının kanepesine çöküyordu ve bu yola çıkarken tek amacı, sevgilisinin yeteneğini bu kadına göstermekti. Sözün özü, artık çok azalmış bulunan cinsel sapmalarında, en ufak bir kötülük, edep dışı en ufak bir şey yoktu. Zaten bir yandan günlük yaşam yorgunluğu, bir yandan hastalık kapma korkusu François'yı, karakter yapısı bakımından akranları olan öbür erkekler gibi yavaşça, kesinlikle tek kadına bağlı kalmaya yöneltiyordu. Aşktan yana, François kadar yüzü gülmemiş olan kimi arkadaşları da, eşlerini aldatmadıkları için açık açık böbürleniyorlardı. Sonuçta, ellisini geçmiş ve kadınlardan hiç de övündükleri kadar heyecan duymayan birçok erkek için AİDS, ardına gizlendikleri güzel bir aldatınaca durumundaydı; eşlerini aldatmaktan kaçınmak ise, içleri yana yana böbürlendikleri bir erdem haline gelmişti,

sanki her Allah'ın günü, soğukkanlı kalabilmenin yaman sınavından geçiriliyorlarmış gibi...

François ise, savaştan önce doğmuş olduğuna şükrederdi hep. Kendi kuşağından olanlar gibi, doyurulması güç olduğundan umutsuz olarak kalan cinsel istekleri olmuştu çünkü. Daha sonraları, son derece kolay zevkler döneminden geçmişti; bu zevkleri sınırlayarak yaşamış olmasının nedeni ise, kanıksamış olması değil, korku olmuştu: delidolu heveslere kapılır da bunların ceremesini Sybil'a çektirir korkusu. Hani şansı da yaver gitmişti: Bir mutlu avcı duygusuyla noktalayacaktı aşk yaşamını, kısacası yaşamını sayılmaya, sevilmeye değer, kendisine bağlı bir yaşam arkadaşıyla sürdürmüş olacaktı. Ve sevmekten asla vazgeçmediği kadınla.

Sybil güvendiği kadındı çünkü: Karakterinden emindi, kendisine karşı beslediği duygulardan emindi. Onu gerektiği gibi tanımıştı: oldukça geç ve yakın bir zamanda. Öyle ki bu güven duygusu ve ilişkilerinin sürekliliği François'ya korkutucu bir belirti ya da bir usanç maskesi gibi gelmiyordu – oysa birkaç yıl öncesi böyle olabilirdi. Yaşamının bir döneminde François, kadınların çok hoşlandığı ve iki-üç yıl, Don Juan'ı oynayacak kadar gözde bir erkek olmuştu; şimdi bu yıllarını, yaşamının en gülünç ve en bayağı yılları olarak anımsıyordu. Belki de bu yüzden, Laclos'nun çizdiği Valmont denen kişiye böylesine öfke duyuyordu. Mouna'dan beri, Valmont'u sarakaya alarak, kendi aleyhine onunla özdeşleşiyordu. François'ya göre, bu tür yoldan çıkmalar, kafasızlık çağına, yeniyetmeliğe geri dönüş demekti ki, burjuva ailelerin düşündüklerinin tam tersine, bunun ne yaşı vardı ne sıuru, ne de yılların akışı içinde önceden kestirilebilen dur-durak noktaları.

ALTINCI BÖLÜM

Böylece François eve geç vakit, süklüm püklüm döndü; Paris'in göbeğinde minicik bir çimenliğin üstünde egemenliğini sürdüren ot kokusu bir kez daha şaşırttı onu, sonra anahtarı kilide soktu. Ve hemen ardından, Sybil'ın o günlerde en çok sevdiği şarkıyı duydu: Duke Ellington'dan, eskiden banda alınmış bir parça. Ve hemen ardından, parfüm kokan dağınık kılık kıyafeti ve dağılmış saçlarıyla Sybil ışıl ışıl gözlerle, olanca ağırlığıyla kollarına atıldı. Sımsıkı sarılıyordu François'ya, mutlu görünüyordu... yani şimdilik... Bir saniye süren bir korkuya kapıldı François. Peki neyin korkusu? Sybil gülüyor, onun buz gibi olmuş yanaklarını öpüyordu (hemen hemen François'nın boyundaydı, ondan daha gençti, yaşından da daha genç gösteriyordu). Az önce yanılgıya düşüp yoldan çıkarak aşk yaptığı kadında bulunmayan tüm 'artı'lara sahipti Sybil. François kendi kendinden nefret ederek biricik aşkının utkulu gülümsemesine gülümseyerek karşılık verdi.

– Düşünsene, dedi Sybil, az önce şu Hérouville salağı uğradı, Fransızca konuşulan ülkeler için çıkardıkları derginin Paris yıllığını hazırlamak işini bana verip gitti! Ayda iki sayfa olacak; sayfası bin franktan. Tam bizi düze çıkaracak para bu! Ne diyorsun?

– Harika, dedi François, harika. Sen bir assın, bense yavaştan jigololaşma yolundayım, bu gidişle...

Tam olarak söylemek gerekirse, bu sıralar Sybil'ın François'dan daha iyi kazandığı bir gerçekti... şu da bir gerçekti ki yeni tanıştıklarında ve François Montparnasse Bulvarı'ndaki evi satın aldığında, durum tam tersiydi. Bir başka gerçek de, François'nın annesinden kalan az-buçuk mirası da katarak satın aldığı bu evi, daha o anda, temelli Sybil'ın üstüne geçirmiş olmasıydı – Sybil bunu ancak üç yıl sonra öğrendiğinde, François artık Sybil'a ait evde oturmaktaydı ve durumu değiştirmek Sybil'ın elinde değildi. Öte yandan Sybil'a öyle geliyordu ki François onu bu yolla hem kendisine, hem de bu eve kesinkes bağlamış oluyordu (zaman zaman Sybil'ın bu duyguya kapıldığı olurdu)... Sanki Sybil'ı yeterince tanıyormuş da, günün birinde onun tarafından kapıya konulmayacağından eminmiş gibi. Ve eğer Sybil onu terk edecek olursa, sanki evden çıkıp gitmek ve her şeyini yitirmek zorunda kalacaktı. Yine de... evet Sybil'ı cinselliğin dışında hiç tanımıyor olmasına karşın, yine de almıştı bu riski. Sybil'ın gözünde herhangi bir risk söz konusu olmasa bile, François'dan başka –onun gibi roman kahramanlarını andırmayan ya da daha pratik görüşlü– hangi erkek olsa, bunu bir risk olarak görürdü. Zaten on yıldır, Sybil onun düzeysiz bir iş yaptığını, bir söz söylediğini ya da bir şey düşündüğünü görmüş değildi. Asla. Sybil isteseydi, bir arayış içinde olabilirdi... Ama gerçekten arıyor muydu ki? En yakın dostu Nancy'nin de söyleyip durduğu buydu işte. "Hayır," diyordu Nancy, –hani François'yı severdi de– "hayır, gerçekten aradığımız söylenemez. Ya aradığımızı bulmuşuz, artık aramaya gerek yok ya da aramıyoruz işte." Nancy'de mantık, kimi zaman sağduyu da dahil her şeye egemen olurdu: Sybil'ın, dostunda bulduğu tek kusur da buydu zaten.

O sırada söz konusu 'tedbirsiz adam' François gözleri yarı aralık, dudaklarında hâlâ o kutlama gülümsemesiyle yatağında uzanmış belli belirsiz tatlı bakışlarla Sybil'ın odanın içinde gezinmesini izliyordu: Dış kapıdan başlattığı gezintiyi camlı balkon kapısına dek sürdürüyor, oradan ayrılmadan önce kapıyı azıcık açarak giysi dolabına yöneliyordu; birkaç kazağı şöyle bir silkeledikten ve yere düşmüş bir-iki askıyı kaldırdıktan sonra 45 derecelik bir açıyla dönüp François'nın yattığı yöne giderek ona doğru eğiliyor ve şakağından ya da dudağının ucundan çabucak, sevecence öpüveriyordu; daha sonra masaya doğru yürüyor, önemsiz birkaç mektubu belki onuncu kez okuduktan sonra, yeniden kapıya yöneliyordu, daha sonra, az önce açtığı camlı balkon kapısına gidip onu yeniden kapayarak, yine giysi dolabına yöneliyordu, vb. Böylece uğrak yerleri hiç değişmeyen bu gezinti, Sybil'ın yaşamındaki tüm hoş olayları ve öyküleri François'ya aktarmış oluyordu. Eğer öykü acıklıysa ya da sonu kötü bitiyorsa, Sybil durup François'ya yaslanır, bükülmüş dirseğiyle gözlerini örterek, akmasına izin vermediği gözyaşlarını gizlerdi ve konuşurken artık hiç kımıldamazdı. François ise, tam tam tersine, Sybil'ı birdenbire şaşırtmaktan hoşlanırdı: Her değişikliği (üzüntülü olanların dışında) ona ya lokantada ya da takside, pat diye söylemeyi severdi, kimi zaman ise, sanki olay o arada aklından uçup gitmiş gibi buluşmalarının üzerinden bir saat geçtikten sonra yapardı bunu. Şimdi Sybil'ın, kendisine hak ettiği ücretin ancak üçte birini veren patronlarını matrağa alarak neşesini bulduktan sonra sevinç içinde olduğu yerde dönüp durmasını seyrediyordu. Bir gün önce oyun konusunda uğramış olduğu düş kırıklığını bastırmayı nasıl başardıysa, dergide kazandığı başarıyı da, o sırada göstere göstere kutlamayı biliyordu. Tıpkı François gibi Sybil da mutluluğa (mutluluk karşıtı olan şeylerden) da-

ha çok önem ve hayatında yer vermeye eğilimliydi. François'nın bir kadında aradığı niteliklerden biri de buydu: duygulu olduğu kadar yürekli olmak. Daha başka yönleri bir yana, işte asıl bu yönüyle öyle çok seviyordu ki Sybil'ı... üstelik yıllardan beri. Bunu ona söylemek için tam ağzını açtığı sırada, Sybil'ın, mutluluğun doruklarına ulaşmış bakışlarını görüp sustu. O anda, bir gün önce tiyatro koridorunda nasıl hiç akıllarında yokken birbirlerine sarılıverdiklerini anımsadı; bu Sybil için de heyecan verici olduğu kadar şaşırtıcı da olmuştu. Söz konusu görüntü François'nın belleğine ateşli bir erkeğin çok, ama çok mutlu, sevgilisiyle ilgili bir anı olarak kazınmıştı. Ve öğleden sonra, Sybil'ın, kendisiyle olamadığı gibi, Bismarck kokteylinden de tadamadığı geldi aklına; elini büküp midesinin üstüne bastırarak, utançtan inledi: Zaten düş ürünü ağrılardan ötürü sık sık suçlardı midesini.

Sybil parasal başarısını kutlamak için büyük dostu Nancy'yi, kocası Paul'le birlikte akşam yemeğine çağırmıştı; şans eseri François, başkalarına göre, Paul'le daha iyi anlaşırdı.

Restoran Joker'e gitmek günün modasıydı. Orada loş bir masaya yerleşebilmek için, önce bir sürü masa konulmuş büyük girişi geçmeleri gerekiyordu ki, tanıdık birilerine yakalanmadan bunu yapmak olanaksızdı. Iki kadın ve François kanepelerine oturmuş, neşe içinde sohbet ediyorlardı, ama Paul durmadan arkasına dönüp bakarak karısını adamakıllı çileden çıkarıyordu. Vaktiyle Paul, yakışıklı, sarışın bir gençti, hatta bir zamanlar adı ozana çıkmıştı. Oysa şimdi, kendisi gerçeği kabullenmese de, pek sıradan birkaç derginin dedikodu sütunlarını yazan, şişko bir adamdı. Karısı Nancy de, onu kadın suretine girmiş zihin berraklığı olarak gören Sybil'ın bü-

yülenmiş şaşkın bakışlarına karşın, Paul'ün gerçeğini kabul etmemekte diretiyordu. Nancy, Paul'ün kendisini aldattığını öğrenmiş, hem buna, hem de kocasının yazı işleri müdürü olduktan sonra siyasal görüşlerinden sapmış olmasına katlanabilmiş bir kadındı. Bununla birlikte Paul'ün, başkalarının yaşamı üzerine kulaktan dolma dedikodular yazmasını, hele bu yolla para kazanmasını aklı almıyordu. O zaman, Sybil da inanmıyordu buna, François ise, durumu bildiği için sinirleniyordu ve sonunda, dönüp dolaşıp gözde ilkelerinden birine geliyordu: insanın kötü dostu olacağına, herkes kendisini aptal sansın, daha iyiydi. François Paul'ü, arkası dönük olduğu için yeni gelenleri görememe kaygısı içinde görünce, Sybil'a göz kırpmaktan kendini alamadı, ama Sybil ona zehir gibi bakışlarla yanıt verdi. Nancy köpürüyordu, genelde çok hoş bir insandı, ama bunu başaramadığı da oluyordu. Ya şimdi kocasıyla kavga ederlerse düşüncesi, François'yı dehşete düşürdü, bu da kendi sinirlerinin de yorgun olduğunu fark etmesini sağladı.

Ve Sybil'a kadeh kaldırarak:

– Başarılarına, dedi.

– Bol şans, dedi Nancy.

Görünüş bakımından Nancy, Sybil'ın tamı tamına karşıtıydı: Kısa boylu, esmer, titiz ve hırçındı. Ancak, ikili yaşamda huzurdan yanaydı, ayrıca François'nın en çok korktuğu o batıcı ve hatta yırtıcı tip kadınlardan değildi; Nancy birbirlerini çekemeyen, birbirlerine aldatmaca bir yakınlık gösteren kadınlardan değildi; böylesi şeylerden arınmış bir insandı. Gerçeği söylemek gerekirse, epey zaman önce François, gelip geçici bir aşkı yüzünden, Nancy'nin tam eline düşmüştü, ama Nancy Sybil'a asla bundan söz etmediği gibi Paul'e de hiçbir şey çıtlatmamıştı. Şanslı adamdı doğrusu Paul denen şu şişko budala! O anda François, Paul'e karşı küçümseme duymasına şaştı kaldı: Oysa bir zamanlar, Paul yazın

alanında umut vericiyken –o dönem Paul gibi yazabilmek için neler vermezdi ki– hayrandı Paul'e. Peki ne zamandan beri üretemez olmuştu Paul? Ne zamandan beri vazgeçmişti... her şeyden, yazından ve başarıdan? Kuşkusuz, umutlarını tersine bir düzen doğrultusunda mırıldanır olalıdan beri: önce başarılı olmak, sonra yazınsal umutlarını gerçekleştirmek. Ya kendisi ne yapmıştı, François?.. Bunun üzerine bakışlarını Paul'den çekerek gözkapaklarını indirdi... Sanki Paul bu sorunun simgesiydi! Evet, şu romanı, yazmadığı, yazmaya bile girişmediği... Sybil'ın artık anıştırma bile yapmaz olduğu roman... En azından François, eğer vaktim olsaydı, parasal olanak bulsaydım, eğer yalnız kalabilseydim vb. gibi şeyler demiyordu artık kendi kendine. Hiç değilse, o da kendini aldatmıyordu artık bu konuda. Hayır. Kendisinde tiyatro anlayışı vardı, konuşmasında doğallık ve en uygun tonu verebilme yetisi, bir de zihinsel yetileriyle yazma yetileri arasında anlaşılmaz bir bağıntı vardı ki, bu bile müthiş bir şeydi, mucize gibi bir şey! François ne pırıl pırıl zekâlar görmüştü ki, yazmaya gelince, yetenek yoksunuydular. Buna karşılık ne zeki, ne kültürlü, nasıl da alçakgönüllü ve tutkulu kişiler görmüştü, yazın delisi... ama aynı tatsız tuzsuz tümcelerini bin kez evirip çevirip tanınmaz hale sokan, buna karşın bir adım ileri gidemeyen... Durumlarının bilincinde olanların sayısı da pek fazla değildi... Tüm bunlar haksızlıktı... Yetenekler konusundaki o şaşmaz adaletsizlik... Paul, şu şişko Paul, iki-üç yıl boyunca, bir hastalık ya da bunalım geçiriyormuşçasına, bu Tanrı lütfundan yararlanmıştı... Ne hakla hor görüyordu Paul'ü?

– Baksana, senin yapımcı orada, diyordu Paul.

François bir kez daha arkasına dönüp baktığında, gördüğü kişi Berthomieux'nün ta kendisiydi. Tokalaştılar. Berthomieux, her zamankinden daha çok benziyordu 1900'lü yılların bir moda gravürüne, beli fazlaca sı-

kılmış, kırlaşmış saçlarında açıklı koyulu grilikler... Belli ki Sybil'dan hoşlanmıştı. Oyunculara yapıldığı gibi, başıyla, ufak ufak onaylayıcı işaretler yolluyordu ona; François buna sinirlenirken, Berthomieux, sanki uyarıyı almış gibi, ona doğru dönüp sordu:

– Peki tasarılarımızın durumu nedir? Sonunda bizim Mouna'yla konuştunuz herhalde?

François, istemeyerek, aptal aptal gülmeye başladı: Ne yanıt vereceğini kesinlikle bilemiyordu! Acaba Mouna ona, bu adi ve geveze moruğa anlatmış mıydı? Acaba François dışarı adımını atar atmaz, Mouna ona telefon açıp her şeyi ayrıntılarına değin söylemiş miydi? Yoksa, Mouna'yla buluşmalarından önce, Berthomieux'ye, yalnızca randevulaştıklarını mı bildirmişti? Sonuçta, eğer François Mouna'yla görüşmese, bunu şimdiye değil Sybil'a söylemiş olması gerekirdi. İster istemez tehlikeye atılacaktı:

– Sanırım onunla yarın görüşeceğiz, olmazsa, yarından sonra görüşeceğiz. Konuyu bir kez daha ele almamız gerekiyor da.

Sybil gözlerini François'ya çevirmiş, şaşkın şaşkın bakıyordu. Sybil'ın gözlerini üzerinden ayırmadığını bilen François, bakışlarıyla karşılaşmaktan kaçınıyordu. Dudaklarında hep aynı gülümsemeyle, gözünü Berthomieux'ye dikmiş, deli gibi ona bakıyordu. 'Salak salak gülüyorum herhalde,' diye düşündü birden, 'aptalca bir gülümseme olmalı.' Berthomieux de gülümsüyor, boş laflar ediyor, selamlar veriyor, eğilip bükülüyor ve uzaklaşıyordu. Kendisi, François, oturmalıydı artık! Yok canım, kalkmamıştı ki, yerinde oturuyordu zaten... Çatalını yakalayıp tabağında mucize eseri bulduğu bir marul yaprağına batırıp çiğnemeye başladı. En azından gülümsemiyordu artık: böylece büyük bir adım atmış oluyordu.

– Sonuçta o görüşmenin nasıl geçtiğini bana hiç anlatmadın, diyordu Nancy dostuna.

– Sanırım, kötü, çok kötü, dedi Sybil, ama François gizli manevralara girişmişse, o başka...

Bunu söylerken gülümsüyordu, ama neşesizdi Sybil. François, bir tek ona açabileceği bir sırrı olduğunu belli etmek istercesine kadına göz kırptı.

– Sana anlatırım, diye söz verdi François. Olacak gibi görünüyor... yani onda bir şans...

– Anlatsana... diyordu Paul, ancak Nancy'nin bakışı onu hemen susturdu. 'Zavallıcık... Ufacık en doğal merak bile yasaktı artık ona.'

– Paul, sen bu Berthomieux'yü tanır mısın?

– Biraz tanırım elbette, ta o zamanlardan tanırım... ama ben, yanındaki kadını eğlenceli buluyorum. Gördünüz değil mi Mouna'yı? Henüz Paris'e görkemli girişini yapmış sayılmaz...

– Ne görkemli girişi? Kadın yüz yaşında, dedi Nancy ve François, gülmesini zor tutarak gözlerini önüne eğdi.

Paul karşı çıktı:

– Yok canım, yok canım! Galiba on beş yıl kadar oldu, sanayici kocası uğruna Paris'i terk ettiğinde, zirveye doğru ilerlemekteydi. Ama yine de en sonuncusudur o...

– Neyin en sonuncusu?

– Kibar yosmaların sonuncusu, derken heyecana kapıldı Paul. Rejisör olan ilk kocası ona birkaç başrol verdi, ama daha sonra, elektrikli ev gereçleri müdürü müdür nedir, biriyle tanıştı, adam aynı zamanda bankacıydı, sanırım öyleydi, yani milyarlar... Sen ne dersen de, 1900 tarzı gerçek bir aşifte, ama 1980'de tam anlamıyla etkileyici bir kadındı, bunu ben söylüyorum size! Tabii ki sizin bunlardan haberiniz yok, çünkü birbirini-

ze yeni rastladığınız yıllardı, dünya tersine dönse, siz farkına varmazdınız...

– Sen dünyanın şimdi doğru yönde döndüğü görüşündesin, öyle mi, dedi François.

Konuyu saptırmaya çalışıyordu, çünkü Nancy'nin bukleli küçücük kafası sorgulayıcı bir kafaya benziyordu. İz üstündeydi Nancy, kulağı kirişteydi.

– Şaka bir yana, sence şu Mouna'nın yaşı kaçtır?

Hadi bakalım, bir centilmen nasıl davranmalıydı bu durumda?

Ne olursa olsun kendisi bu sözde yüzlük kadının kolları arasından çıkıp gelmişti! Böylesi konularla ilgili örf ve âdetler vardı herhalde... Bir de boğazında, burnunun içinde ve yanaklarında dört dönen o sinirli kahkaha vardı başında...

– Ben hiçbir tahminde bulunmuyorum, dedi illet olmuş durumda.

– Sence bu haliyle zaten yeterince yaşlı görünüyor diye mi?

Paul kendi yaptığı şakalara kendi gülüp duruyordu.

– Yok canım, dedi François, hayır, iş ilişkisi içinde bulunduğum kadınların yaşını araştırmak âdetim değildir benim.

– Bak işte, yanlış düşünüyorsun. Her şey birbiriyle bağıntılıdır, eğer yaşını bilirsen...

– Hiçbir anlam taşımaz bu. Gençken daha katı da olabilir, daha az katı da. Bunu nasıl bilebilirsin? Genel geçer şeyler bunlar, biliyor musun...

– Genel ya da değil, yani kısaca, düşünceler, demek istiyorsun. Zaten bugünlerde sana bir şey söyletebilmek de!..

Konuşma giderek tatsızlaşıyordu, kadınlar hemen araya girdiler. François'nın keyfine diyecek yoktu, zaten ne zaman vartayı atlattığını düşünse, keyfi yerine

geliverirdi hemen, hatta parti rövanşa kalsa bile. Bunun da öyle olduğunu bilmiyor değildi.

Gerçekte –gülünç bir şey olduğunu bilse de– acı çekmekten kendini alamıyordu, Sybil ve dostları tarafından Mouna'ya haksızlık edildiğini düşünüyordu çünkü; bu haksızlık ise, kim ne derse desin, yalnızca basit düzeyde bir gurur yaralanması değildi onun için.

YEDİNCİ BÖLÜM

Cenk yolunu tutmuştu François, yani aptallıklar yapma yolundaydı. O dörtlü akşam yemeğinden beri, durum ayan beyan ortadaysa da, Sybil bunun önemini algılayamıyordu. Huzursuz bir dönemin başladığı ortaya çıktığı sırada, yeterince olumlu unsurlar da mevcuttu çünkü: Birincisi, sonunda tamamına ermiş, ikisine ait olan ve yakında gerçek tiyatro meraklısı seyircilere ulaşacak harika bir oyun vardı ellerinde. Ikincisi, salt rastlantı sonucu, o dergi sayfalarını hazırlamak işinin Sybil'a verilmiş olması ve bunun karşılığında on bin frank gelir beklentisi. Bir de François'yla aralarındaki aşkın dirimini yitirmemiş olması vardı; nitekim daha geçen gün François (yanlış yerden giriş yapmaları sonucu karşılaştıkları tehlikeye ve durumun gülünçlüğüne karşın) tiyatro kulisinde bunun kanıtını ortaya koymuştu.

François Rosset'nin, kısa sürmüş, gülünç Don Juanlık döneminden öğrendiği tek bir şey vardı: aşırı sayılan önlemlerin gerçekte çok önemli olduğu ve eğer ortada doğrulanmış kuşkular varsa, erkeğin elinden geldiğince sevecen bir tutum sergilemesi gerektiği. Çünkü kadın ne denli akıllı olursa olsun eşinde gördüğü cinsel isteğe bakıp, onu çeken başka kadın olmadığını düşünür: kadınların gözüyle erkekteki istek, tek kadınla sınırlanmaktadır; François bu düşüncenin yanlış olduğunu öyle iyi bilirdi ki, sevgilisi olmuş kadınların genellik-

le tümünün bu konuda düştükleri aymazlığa hiçbir zaman zerre kadar şaşmamıştı. Bu kadınlarla sevişmenin onların korkularını giderdiği bir gerçekti, ama bir başka gerçek daha vardı: erkek seviştikçe daha çok sevişme isteği duyuyordu; böylece yalnızca tek kadına, hatta üç kadına değil, aşk coşkusuna, aşkın kendisine bağlı kalıyordu François, o sevimli ve aç bedenini, birbiri ardından üzerlerine eğdiği tüm bedenlere... hatta sevişmeyi düşünmek onu önceden esnetse bile, hatta bu hali haftalarca sürse bile. Tüm bunların, François'nın yaşamında öncelikli yeri olan Sybil'a olan aşkıyla hiçbir ilgisi yoktu; ne var ki bir tek bu noktada Sybil'a karşı pek belli belirsiz, pek ödlek bir büyüklenme duygusu sezinler gibi oluyordu içinde.

Ayrıca, pek seyrek olarak gerçeği açık seçik görebildiği anlarda, "Ne mutluluk..." diyordu kendi kendine, "ne büyük mutluluk olurdu, bu sorunları duygusal, ruhsal ya da yazınsal herhangi bir yapıtta masaya yatırabilmek." Genel olarak sevgilileri baskı altında tutan o korku vardı içinde; kendileriyle değil de gelecekle ilgili, ama aşklarının geleceğinden değil de sevgilinin geleceğinden duyulan aptalca korku. Eğer aşk bu tasaların en basit, en gerçek ve en özverili anlatımına indirgenmiş olsaydı, sevgililerden biri, aşkını sunduğu öbür kişinin nasıl ve hangi koşullarda öleceğini sorabilirdi kendi kendine. Örneğin, istatistiklere göre, kendisi Sybil'dan önce ölecekti. Onun sıcak bir ortamda, dostlarca kucaklanmış durumda ve şu anda kendisinin, yaşının en güçlü döneminde olmasına karşın ona sağlayamadığı az-buçuk bir konfor içinde ölmesini güvence altına almak için her şeyini vermeye hazırdı François. Ama ilerisi için, şu anda Sybil'a sunabileceği duygusal güvenceden daha büyük bir maddi güvenceye sahip değildi. İşte Sybil bunu bilmiyordu. Öte yandan, François'nın içinde Yahudi-Hıristiyan karışımı, çocuksu, budalaca bir duygu var-

dı: Sybil'a söyleyeceği her yalan, yapacağı her kaçamak, beklediği o geleceği ve gelecekteki o anamalı, her seferinde biraz daha kemirirdi. Oysa pekâlâ biliyordu ki bu gelecekle Sybil'ı aldatıp aldatmaması arasında, parasal anlamda hiçbir bağlantı yoktu. Bunu görmek için, Mouna Vogel örneği yeterliydi; kadın zayıftı ve aldatıyordu; ama eski ve başarısız bir oyuncu olarak kalmak şöyle dursun, yapabileceği pek çok şey varken Paris'in en güzel tiyatrolarından birini satın alabiliyordu, ayrıca bir de ev en azından... konforlu. Üstüne basa basa dile getirdiği bu sonuncu nitelik, kendine ahlak dersi verirken söylediği sözcükler gibi François'yı güldürüyordu.

Sybil François'ya, gözlediği şeyler ya da değişken ruhsal durumları üzerine soru sormaya –âdeti olmadığı için– çekiniyordu. Bir şeyler olduğundan emindi, ama ara sıra yaptığı gibi, kendini bunun tam tersine inandırmaya çalıştığı oluyorsa da, Nancy'nin, François'nın olmadığı bir sırada sokakta giderlerken Sybil'ın kafasına soktuğu soru işareti Sybil'ın bunu sürdürmesine izin vermeyecekti herhalde. Buna biraz canı sıkılıyordu, çünkü kendisi her zaman şuna inanırdı ki, (inanmak için kanıtları da vardı üstelik) henüz belirsizlik içindeki dertleri akla getirmekle onları somutlaştırmış oluruz; sonunda kaçınılmaz hale gelir bu dertler. Sybil, 'ya hep ya hiç' diyen mutlakçı bir insan olduğu halde, bunun farkında değildi; zaten farkında olsa bile, bundan en ufak bir gurur payı çıkarmazdı kendine. O son derece hoşgörülü biri olmayı istiyor, öyle olduğunu umuyor, kendini öyle biliyordu. Gerçeği söylemek gerekirse, öyleydi de. Ancak belli birkaç konuda, henüz kendi kendisiyle yüz yüze geleceği durumlar olmadığı için, duygusal anlamda farklı davranıyordu.

Ve François'ya, yanıtına pek de kulak asmadan, Berthomieux ile karşılaştıklarında niye öyle sinirlendiğini sordu. François ona yanıt olarak, giysilerinin şekli-

ni, sesinin tonunu vb. anımsattı, Sybil hemen inandı. Ama bir süre sonra, kendi doğallığında şöyle dedi: "Mouna Vogel'in hiç de yüzlük bir hali yoktu, Nancy'yle Paul fazla abartıyorlardı." Hatta pekâlâ 'elverişli' bir kadın olduğunu da ekledi. François bir an taraf tutmadan düşündükten sonra, işi fazla ileri götürdüğünü söyledi, Sybil'a. Ardından şunu ekledi: Durum ne olursa olsun, birkaç gün sonra bu konuda daha nesnel bir bakışla, daha geniş bilgi verebilecekti, çünkü o sabah Mouna'ya telefon açmıştı. Gerçi bunu unutup gitmişti, ama Çek yazarın oyununu görüşmek üzere Mouna'yla randevusu vardı; Mouna'yı yalnız yakalamayı umuyordu, çünkü anladığı kadarıyla süsünden püsünden geçilmeyen gerici moruk Berthomieux, oyuna karşıydı. Sybil, olabilir, diyerek onayladı François'yı, bekleyip göreceklerdi... Ama bu gece kutladıkları, ne de olsa, derginin yeni sayfalarıydı. "Yine de çok güzel bir gündü!" diyerek onayladı François da.

SEKİZİNCİ BÖLÜM

Anlaşılan *Fransız Kadını* adlı dergiden, on beş günde bir altı sayfalık yazı karşılığı kazanılan on bin frank, ne yazık ki yalnızca Sybil'ın gözünde değil, yayın müdürünün gözünde de pek büyük paraymış! Sybil'ın bu parayı hak etmesi gerekiyordu: Bir tiyatro oyununun, bir dans gösterisinin, gösterime yeni girmiş bir filmin, hatta 'itibar' gecelerinin ('itibar' sözcüğünün anlamı da galiba epeyce esnek bırakılmış) güzelliklerini –bu Işık Kent'te oturmayan– şanssız okurlara ulaştırması gerekiyordu. Bu durumda, Sybil, *Parfüms Guerlain*'ce düzenlenmiş bir gecenin şıklığını, zarafetini ve canlılığını övmekte sakınca görmese bile ne kendisine bel bağlamış okurlarına iki yüz frank koltuk ücreti ödeterek onları yüksekten atmakla birlikte seyirciye değersiz yapıtlar sunan yerlere gönderme hakkını görüyordu kendinde, ne de daha beter yapıtlar sergileyen alçaltıcı yerlere yöneltmek hakkını. Dahası, bunu yapmayı kesinlikle istemediğinden, başka başka yerlere yöneltiyordu; sözün kısası, dürüstlüğe öyle bir dört elle sarılmıştı ki, bu yüzden François'yla gecelerini ayrı yerlerde geçirir olmuşlardı; çünkü François'nın Sybil'a karşı sabrı, hoşgörüsü kadar bol değildi. Gerçi kolay neşelenen ve pek çabuk öfkelenmeyen biriydi, ama kesin bir ortalamaya vurulsa, eleştirmenlik görevlerini, gerçekte üç kat daha kısa sürede bitirebilirdi; kendisi olsun, Sybil olsun, gününe

göre, bu yüzden için için gurur duydukları da olurdu. Kısacası, ikisinin de dışında olan bu konu yüzünden tartışmaya başlamışlardı ki, bu da birbirlerine karşı sinirlenmelerine neden oluyordu; ikisinin de içten içe kaçınmaya söz verdikleri durumdu bu, ama her biri kendisinin beceriksiz olduğunu düşünerek, bundan öbürünü sorumlu tutuyordu.

François ne Berthomieux'den, ne de Mouna Vogel'den haber alabilmişti. Bu arada Opéra Tiyatrosu'nda, bir İngiliz yazarın oyunu başarıyla sahneye konulmuş, epeyce koz içeren bir rol dağılımı yapılmıştı. Öte yandan Sybil, dergiye yolladığı kronoloji sayfalarıyla beğeni topluyordu; doğuştan gelme yeteneğine bir de dürüstlüğü eklenince, başarısı su götürmez bir hal alıyordu, ama bu iş onun çok da vaktini alıyordu. François'ya gelince, 19. yüzyıl ozanları derlemesi ağır aksak ilerliyordu. Gazetede çıkan makaleleri ise, zamanın siyasal durumundan ötürü, ne yapsa tutulmazdı. Güncel konuları işlerken, kültüre aşırı yer vermesi sonucu yazıları tuhaf bir hal alıyordu; kimi okurlar onu alaycı, neredeyse kendini beğenmiş bir yazar olarak algılamaktaydılar; onlara kendisi de hak veriyordu. Ve ikide birde eşe dosta, "Sybil olmasa, ot gibi yaşardık," demesi Sybil'ı çileden çıkarıyordu. On yıl boyunca François'nın uygunsuz bir laf ettiğini görmüş değildi. Bunun içindir ki bir gün dayanamayıp, dostlarının önünde: "François olur olmaz şeyler söylüyor, sızlanmaktan başka bir şey yaptığı yok," deyiverince, herkes uzunca bir süre sus pus kalakaldı. Sybil'ın böyle çıkışlar yaptığı pek sık görülmediğinden, sözleri büyük yankı yaptı. Hemen sonra, Sybil'la François kendilerini Port-Royal Caddesi'nde tek laf etmeden yürür bulduklarında, François bunun nedenini hiç anlayamıyor, Sybil ise olayda ancak sınırlı bir sorumluluğu olduğunu düşünüyordu.

Sonunda François onun kolunu yakalayarak sordu:

– Ne oldu ki?

Sybil kolunu kurtarmaya çalıştı, François daha sık tuttu, bunun üzerine Sybil teslim oldu.

– Sinirlerim bozuldu da, dedi ve adımlarını hızlandırdı, ancak François onu hemen geri çekmek zorunda kaldı, çünkü iki araba –haklı olarak– Sybil'a teğet geçti.

– Dikkat!.. Sürücüler senin sinirli olduğunu bilemezler ki... Seni niye sinirlendirdim ben?

– Senin şu para pul lafların da, kadın eline bakan erkek martavalların da kimseye ilginç gelmiyor, dedi öfkeyle. Önemli olan, on yılda geldiğimiz yerdir tüm çiftlerde olduğu gibi.

François, adamakıllı sıkılmış haliyle:

– Elbette, dedi. Ben yalnızca duruma dikkat çektim, beni geçindiriyor olmadan gurur duyduğum için.

– Sen de beni evinde barındırıyorsun...

– A, rica ederim! Bırakalım bu basitlikleri! Ama nedense, para konuşulunca insan basitleşiyor. Oysa durum apaçık ortada, rakamlar belli, can sıkmasına sıkıyor, ama gerçek... rakamlara o gözle bakmayanlar için, utanılacak bir yanı yok bunun.

– İkimiz de aynı görüşteyiz, dedi Sybil, dediğin gibi, bu böyle sıkmaya başladı.

Yattılar, birbirlerine sırtlarını döndüler, hatta François'nın az sonra, okuduğu kitabı bitirmek için doğrulup kalkmasına karşın. Sybil ona, nazik bir sesle ne okuduğunu sordu. O da ona, aynı tonda, kitabın adını söyledi. Hatta, biraz sonra eğlenceli bir şekilde kitabı Sybil'a anlatmaya bile kalkıştıysa da, Sybil çoktan uyumuştu ya da uyur gibi yapıyordu. François, oldum olası, bir kimsenin uyuyor olmasına da, uyuyor gibi yapmasına da aynı şekilde titizlikle saygı gösterirdi. Hem zaten her zaman Sybil'ın yaptıkları doğruydu, onunkiler değil. Bu kez sızlanmaların yanlış, söylediklerin yanlış, gerçekte maddi varlığımızı ayakta tutan sensin ve se-

nin erkekçe meziyetlerin, diye bağırmamıştı. Sybil'ın işte bunları demiş olmasını, gerçekten öyle düşünmesini isterdi. İlk olarak François, Sybil'ın, onun pratik görüşüne, çağa ve yaşama uyum sağlama yeteneklerine güven duymasını böylesine önemsiyordu; bunlar onun, her zaman birlikte alaya alarak güldükleri çağdaş insan nitelikleriydi ki, gerektiğinde, hatta hemen şu anda bile bunun kanıtını ortaya koyabilirdi; gerçi 19. yüzyıl ozanları derlemesi Messidor Yayınları'nın en çok satacak kitabı falan değildi, gerçi yazdığı makaleler de özgür yazılar olduğu için, en ilerici, ama en az para veren gazetelerde çıkmak zorundaydı. Nerede, neyi değiştirebileceğini kestiremiyordu François. Zaten tiyatro için yaptığı çeviriler ve sahne uyarlamalarının dışında hiçbir şeyden para kazanmış, mal mülk edinmiş değildi. Yeminler ederek karar veriyordu ki, bundan sonra telif haklarından alacağı parayı çarçur etmeyip Sybil'ın yaşlılığı için bir kenara koyacaktı. Hoşgörüsünün kat kat artırdığı bir sevecenlikte kendine şöyle dedi: "Böylece –hele de şu Çernobil çağında– bari biraz olsun Sybil'ı güvenceye alabilsem." Bunun üzerine, kafasından kötü bir şeyler geçtikten sonra hep olduğu gibi, uykuya dalıverdi.

– Nasılsınız?.. Beni hepten unutup gittiğinizi düşünüyordum. Çok da üzülüyordum buna... İyi misiniz?.. Sybil Delrey nasıl?.. Tiyatroyla ilgili tasarılarımız üzerinde düşündünüz mü?..

Mouna Vogel, tartışmasız, nazik bir kadındı, kin tutmaz ya da tez unutan bir kadın olduğu da söylenebilirdi. Rahatlığı ve kibarlığı François'yı etkiliyordu.

– Hiç de unutmuş değilim, dedi François, sesini kendi de pek inandırıcı bulmuyordu. İşiniz başınızdan aşkındı da ondan... Çok da başarılı oldunuz... Esmond'un oyununa bayıldım doğrusu... Umarım, iyi gidiyordur...

– Yine de bundan sonrasına kafa yormayalım dedirtecek kadar iyi değil. Siz de biliyorsunuz ki tiyatronun eski havası yok. Neyse. Bu aralar bir akşam yemeğine ne dersiniz?.. Yani önümüzdeki haftaya; en iyisi gelecek hafta olsun...

François, içinden üzgün üzgün, 'Hiç de acele ettiği yok,' diye geçirdi. Mouna'nın iki ay sürmüş suskunluğundan sonra, bunda şaşılacak bir şey görmüyordu. Oysa kendisi, geçen gün, bir parfümerideki tezgâhtar kadın bir şişeyi açıverince, o pirinçunu kokusu yayılıvermişti de... Birdenbire 'asırlık'ın şaşılacak derecede canlı anısı, içinde patlayıvermişti... Günün birinde, kimbilir, belki yakın iki dost olurlarsa, bunu ona anlatacaktı, Paris'te böyle beklenmedik dostluklar doğabilirdi, hatta birbirlerinden bu denli farklı iki kişi arasında bile; genel olarak bir başarıyı paylaşmaları sayesinde (çünkü ortak bir fiyasko üzerine kalıcı bağların kurulduğu pek az görülmüştür).

– Siz ne zaman isterseniz, dedi François. Tüm varlığımla emrinizdeyim.

– Sekiz gün sonra, perşembe olsun mu? Sahneleme konusunda önereceğim bir şey var da, harika olacak... Sanırım... Tamam o zaman... 17 Perşembe için adınızı yazıyorum... Evet mi?.. Ha, oldu, görüşürüz, tamam mı?.. Bana sabahtan telefon edersiniz...

– Güzel... Tamam... Anladım... diyordu François ve yan soruyu sorup sormamakta bir türlü karar veremiyordu. Tam kapatacağı sırada, Mouna atıldı ve sordu:

– İki mi, üç mü, dört kişi mi olacağız yemekte?.. Bunu önceden bilmem gerek: Ama Berthomieux, her zaman olduğu gibi, öyle sıkışık durumda ki!

– İsterseniz, yalnızca iki kişi?..

Fronçois yanıt verirken kendi sesini duydu, dümdüz bir sesti, yani... rahat. Böylece, ileride herhangi bir karışıklık çıkacak olursa, en azından, işin içinde kendisinin olmadığını söyleyemeyecekti artık...

Rastlantılar işleri iyiye de götürebilir, kötüye de; ayın 17'sinde Sybil, bir bale gösteriminde bulunmak üzere Münih'e gitmek zorundaydı. Aynı zamanda, Bolşoy bale topluluğunun en son 'harikası' Daldo Monterane ile bir söyleşi yapması gerekiyordu ki, bir dans dehası olan bu 'balet'in erkeklerden çok kadınlara meraklı olduğunun söylenip yazılması hoşa gidiyordu. Üstüne üstlük, pek de yakışıklı bir erkek oluşundan ötürü, baletin kadınlara olan eğilimi kişiliğini saran buğulu bir ayla oluşturuyor ve dönem bir dansçının olağan cinsel eğilimlerinin yadırganacağı derecede pusulanın şaştığı bir dönem olduğundan baletin kişiliği anlaşılmaz, hatta Iblis'si bir görünüme bürünüyordu. Bu durumda Sybil, üç günlük bir yolculuğa çıkmak zorundaydı (Çünkü Münih'e yakın oturma şansına sahip olmayan Fransız kadınlara Pinakotek'i[1] iyice tanıtmak görevini de üstlenmişti). Görevin kapsamı ve zihinsel düzeyi göz önüne alınarak Sybil'ın yanına kattıkları iki fotoğrafçıdan biri renkli film kullanımı, öbürü ise eski tabloları yenileştirme tekniğiyle ün kazanmıştı, Sybil'ı en çok tasalandıran konu da bu ikincisiydi zaten. 'François'dan ayrı kalacağı bu birkaç günün, ne olursa olsun, her ikisi için de çok iyi olacağını' bir gönül yücelığı içinde söyleyip duruyordu kendi kendine. Zaman zaman ikisi de biraz sinirli oluyorlardı; François'nın ayrı bir dalgınlığı da vardı. Gelecekleri konusunda eskisi kadar karamsar

[1] Ünlü Alman resim müzesi. (Çev.)

görünmemekle birlikte, François'nın kafasında kötümserliğin yerini şimdi kadercilik almış oluyordu ki, bu da pek iç açıcı olmadığı gibi, bulaşıcı bir tutumdu. Sybil, sevgilisinden başından beri pek çok tutarsızlığı beklerdi, ama fazla kaygı duymazdı bu konuda; gerçekte onun gamsız, sevecen, mert ve iyi bir insan olduğunu bilirdi çünkü. Doğrusu onun böyle 180 derece çark ederek ileriyi düşünen kaygılı burjuvaları ve gemisi karaya vurmuşları oynayabileceği hiç aklına gelmezdi.

Tam yola çıkacağı günün sabahı, François'nın yatakta gerindiğini görünce, sevgiden içi titreyerek sormuştu:

– Ya sen neler yapacaksın bakalım?

Geceleri giydiği yıpranmış tişörtünden fark edilen kaburga kemiklerini görebiliyordu; onu, kulağının arkasındaki saçlarının arasında seçilen bir tutam ak saçıyla, küçük ve sıska bir oğlancığa benzetti... Sonuçta, şu François pekâlâ, kocaman iç yelekler, uzun ve dizaltında daralan pantolonlar, yuvarlak beyaz yakalar ya da yoksulluk halinde çıplak tene takılan kolalı göğüslüklerle, geçen yüzyıla pek yakışırdı. Sybil tüm bu ayrıntıları nerede okumuş olabilirdi?.. Zola'da mı acaba?.. Gençti François, gerçekten çok genç görünüyordu, ne var ki cildi, sanki on yıl öncesine göre, daha yumuşamış ve nazikleşmiş gibi geldi Sybil'a... Yüreğinden kopan bir sevgi coşkusuyla siyah ipek bluzu bırakıverdi, bavulun üstüne enlemesine uzanıp kaldı bluz, Sybil iki adım attı, yatağa yan oturarak François'yı kollarıyla sardı.

– Koca oğlanını benim... sevgilim... dedi.

Onu bağrına basıyor, hafif hafif sallıyordu. Panjurların çift kanadı arasından bir güneş ışını süzülüp ikisinin üstüne konuverdi. François'nın açık ve kıvıltısız gözlerini kamaştırdı ışık, sonra, ikisinin arasında durmaktan utanarak, uzaklaştı. Ama çok güçlü biri ışındı

o, öyle hemen gidemedi; sarmalanmış erkeğin gözbebeğinde buğumsu bir şey bıraktı...

– Peki, neler yapacaksın bakalım bu akşam?

Henüz öğle sonrasının ilk saatleriydi, buna karşın güneş, fırtına ışıklarının arasından alçalmaya başlamıştı bile.

– Hiç, dedi, hiçbir şey. Yatacağım, beynimde bir ağrı var... Nezle mi oluyorum ne?..

İşin doğrusu, o akşam Mouna'yla akşam yemeği yiyecekti, elbette bunu Sybil'a söyleyebilirdi, söylemeliydi de. Ama ya Mouna'nın uyarlamaya ilişkin önerisi işe yarayacak türden değilse... ve bu yolla bir yere varılmayacaksa, başarısızlık haberini niye şimdiden versindi? Ama eğer iş yürür de, utkulu, sevinçli bir sonuca ulaşırsa, bunu zaten paylaşırdı Sybil'la. İşte tam o sırada çalan telefondaki sesi Sybil'a, o akşam için ne Air France'tan ne de başka havayollarından Münih'e hiç uçak bulunmadığını bildirmesiyle (Sybil her duyduğunu yüksek sesle yineliyordu), François küplere bindi! Kendini kıskanç bir kadının gözetimine girmiş erkek gibi hissediyordu çünkü! François buna bozulduğunu nasıl gizleyemediyse, Sybil da bunu görmemeyi ya da görmezlikten gelmeyi beceremedi. François'nın canının sıkıldığı öyle belliydi, öyle paldır küldür ortaya dökülmüştü ki! İkisi de bunun aptalca bir şey olduğunu seziyorlardı, ama bir farkla. Sybil suçluluk duygusundan uzaktı, François'ya arkasını dönmüş, odanın ortasında dikiliyordu; şakakları yerinden fırlayacak gibiydi.

– Bak, dedi, bana söylediklerinden sonra bu sinirimi bozuyor... Ama benim gerçekten gitmem gerek. Sanırım bir tren var Münih'e...

Sybil'ı ertesi gün Münih'te, sabahın köründe bekleyen hiçbir şey yoktu; bunu kendisi bildiği gibi, François'nın da bildiğinin pekâlâ farkındaydı. Ancak, içine düştükleri hiçbir önem taşımayan o tuhaf durumun so-

na ermesiydi önemli olan (biliyordu, önemli değildi, başından beri biliyordu, şu anlaşılmaz şey de neyin nesiyse, zamanla aydınlanırdı nasıl olsa). Ama François, hiç olmazsa Sybil'ın (pek inandırıcı olmayan) bu yalanma, onları kavgadan uzak tutacak, kıskanan bir kadının birdenbire kendini kapıp koyuvereceği o müthiş sorgulama tufanını ve onun içgüdüsel, kasıp kavurucu araştırmalarını safdışı edebilecek yalana dört elle sarılsaydı bari. Bu tür kavgalar, çıkış nedeni ne olursa olsun, her zaman için tehlikeliydi. Sybil'la François gibi birbirlerini seven –hatta yıllardır tutkulu bir ilişkinin içinde bulunan– kişilerin bile çevrelerinde sürekli dolanıp duran, kendilerinin tanımadıkları, uyku halinde bir kör güç vardır ki, herhangi bir rastlantı sonucu uyanıverdiğinde sevgililerin birbirlerine bağırıp çağırmalarına, birbirini yaralamalarına ve birbirlerini mahvetmelerine neden olabilir. İkisinin de içinde uyuyan, birbirlerine duydukları aşktan, dört başı mamur olmayan aşktan ötürü istemeyerek derin bir öfke duymalarına neden olan, o bilinmez güç, o İblis'ti. Özellikle yalnızlıktandı bu öfke, zaman zaman birinin ötekini sürüklediği ve içinde yitip gitmesine neden olduğu yalnızlık, birbirlerine sevgi sözcükleri söylerken bile paylaştıkları o korkunç ve kıyıcı yalnızlık...

Yüreğinin küt küt attığını hissediyordu Sybil, ancak tek laf etmiyordu. François arkasında dikiliyordu ama, o anda Sybil'ı nasıl bir dehşetin sarmış olduğundan habersiz olduğu gibi, bu dehşetin onun yüreğinde uyandırdığı yıkıcılığın da farkında değildi. Sybil tam çekip gidebileceğini ve François'yı terk edebileceğini düşünürken, tam o onarılmaz olayın gerçekleşebileceğini, şu erkeğin yüzünün yaşamından silinip gidebileceğini, hatta yerini bir başka yüzün alabileceğini düşündüğü sırada, tam Sybil bu çifte kıyımı, sıradan ve olağan bir şey gibi algılarken, tam o sessiz sakin dehşetin eline geçmiş,

özellikle, haksızlığa uğramış bir musumiyetin pervasızlığıyla –doğrusu böyle bir pervasızlığı kendinden hiç ummazdı– bunları düşünürken, François'nın çenesi gelip omzuna kondu, sağ yanağı Sybil'ın sol yanağına yaslandı. Gerçekten olağandan daha sıcakmış gibi geldi çenesi, Sybil'a...

– Sen sahiden hastasın galiba, öyle mi, dedi yavaş sesle, François'yı hasta sanmanın suçluluğu, şaşkınlığı içinde... O kendi kendine aptalca melodramlar oynarken, zavallı Françoiscık belki de zatürree çekiyordu.

– Yok canım, dedi François ve Sybil'ın, kendi yanağında gülümsediğini hissetti, hayır, pek iyi değilim, ama öyle çok hasta falan değilim, önemsenecek kadar değil. Boşver...

Ve sonunda, göstermesi gereken tepkiyi, on dakika, on yıl, bir ömür boyu, bir yüz yıl önce göstermesi gereken tepkiyi göstererek, Sybil tarafından ağzına verilmiş olan kurtarıcı tümceyi söyledi:

– Sen gene trene bin git canım. Senin uçakta olduğunu düşündükçe fena oluyorum zaten...

Sybil başını salladı, François'nın göğsüne iyice yaslandı; hastalıktan yeni kalkmış hastalar gibi, ayak parmaklarıyla topukları arasında yalpalayarak, üç saniye kadar oldukları yerde beraberce sallandılar. Odalarında boy aynası yoktu; ikisi de camlı balkon kapısından bahçeye bakıyorlardı: otları sararmış, biraz yorgun bahçeye... zaten görmeden bakıyorlardı.

Şans eseri Paris'ten akşam yedide kalkıp sabah erkenden Münih'e varan yataklı tren vardı. Allah'tan... çünkü Paris'in tepesinde salınıp duran fırtına, yağmur ve hışım yüklü, ağırlaşmış kara bulutlarını oraya buraya baskına yolluyordu; bunların Doğu'ya ve Kara Orman'a doğru giden ele avuca sığmaz erleri ise, Sybil'ın uçağı henüz Münih'e varmadan, onun önünü kesmiş olurlardı. Havadaki o kükürt kokusu, göğün mora çalar

kurşuni ve kızılımsı rengi de François'yı, Sybil hakkında kaygılandıracaktı. François Sybil'ın valizini trene sokup sonra da fileye yerleştirirken, tüm bu rastlantılardan ötürü kendi kendini kutluyordu; gerçi hangi rastlantıya kendisinin neden olduğunu tam olarak bildiği de yoktu. Trenin kalkmasını beklerken peronda durmuş, kompartımanın içinde dikilmiş, camdan kendisine gülümseyen Sybil'a bakıyordu. Bağıra çağıra onunla konuşurken, parmağıyla, camın buğusuna 'Varır varmaz beni ara,' yazıyordu, ama bu telefonun kendisine ulaşmayabileceğini, ulaşsa da tek başına olmayabileceğini unutuyordu... Tren kocaman bir köpek gibi soluyor, yorulacağını, derin bir iç çekişle şimdiden bildiriyordu ve işte, kımıldıyor, sarsılıyor, usulcacık ayrılıyordu perondan... François'nın, vaktinden çok erken kaldırdığı kolun ucundaki eli sallamakta olduğu perondan.

François gardan çıktığı anda, tepede, hiç şakası olmayan bir kavga başlamıştı bile: Şimşekler göğü yarıp yarıp geçiyor, gümbürdeyen yıldırımlar patırtılar koparırarak çatılardan iniyordu. Kentten o anda bir ozon kokusuyla birlikte kır kokusu, ıslak ot ve ağaç kokuları yükseliyordu; donakalmış, 'hazır ol'da bekleyen kent, her zamankinden daha beyaz ve daha karanlıktı ki bu, yağmur gelecek demekti. François, sağanağa yakalanmamak için koşmaya başladı, ama henüz bir barınağa ulaşamadan indi yağmur: garın önündeki alanın ucu bucağı belli değildi ki... Şimdi başa çıkması gereken şey, art arda boşanan sağanaklar değil, kimi doğal afetlerin, kendilerine kafa tutan insanoğlunu 'ıslah' etmek için kullandığı hışımla inen, sürekli aynı sesle düşen, aralıksız, acımasız tek bir sağanaktı. Şimdiye dek yaşamında, hiç bu tufanda yediği kadar yağmur yemiş değildi François; Montparnasse'taki evine döndüğünde iliklerine dek ıslanmış durumdaydı. Doğal olarak ışıkları yanmakta olan ev bomboştu ve Sybilsız ev, her zamanki gibi, yü-

rek burkucuydu. Çevresine bakındıktan sonra, yatağın ucuna oturdu, için için sızlandı; önce kurulanacak, sonra da üstündekileri değiştirecek bir şeyler aradı.

Son bir aydır Sybil, onun giysileriyle, eskiden olduğu kadar uğraşmaz olmuştu, "Gösterdiğim onca çaba öyle boşunaydı ki," diyordu; "tam bir yeniyetme oğlancık gibi ya da başkasının emeğine zerre kadar saygısı olmayan bir adam gibi davranıyordu, kısacası, artık boş yere onun kıçını toplayıp duracak değildim ya!"

Bu durumda, elindeki iyi durumdaki tek giysi, koyu renkli takımıydı; tiyatro galaları, yurtdışından gelen editörlere verilen akşam yemekleri ve vaftiz törenleri için ayırmışlardı onu; özellikle Sybil'ın ailesinde, her yıl olurdu bu vaftiz törenleri: bu ailede tam otuz dokuz yetişkin insan ve altmış kadar çocuk vardı (otuzu Slav, otuzu Puatiyeli); tümü bağımsız bu kişilerin ortak noktaları, bu inanılmaz verimlilikten, hep birlikte gurur duymalarıydı. Her doğum haberinde şaşkına dönen ve çığlık atan Sybil, François'ya şöyle derdi: "Tavşanlar gibi ürer benim ailem. Bunlar dindar tavşan oldukları için ürerler böyle: Fransızcayı pek iyi konuşamıyorlar, her iki kökenden gelenler de televizyondan sıkılıyorlar; tek eğlenceleri aşk yapmaktır ve de dinsel gereklere uyan kimseler oldukları için, bu aşkların meyvelerini engelleyecek hiçbir şey yapmazlar... Hatta iki yengem, sanırım, birbirleriyle hız yarışına girmişler... çılgınlık değil de nedir bu? Korkunç bir şey. Yatmaktan gına geldi kocalarına..." Sybil'ın ıhlamurların gölgesinde geçen kendi gençliği bile, ilk aşkı aynı zamanda ilk erkeği olduğuna göre, o zaman için bile, son derece geri kalmış sayılırdı.

DOKUZUNCU BÖLÜM

Saat akşamın yedi buçuğu olmuştu ve sekiz buçuk-dokuz arası Mouna'yla evinde buluşacaktı. Dokuza çeyrek kala merdivenlerden çıktı, aynaya bir göz attı, pabuçlarının her basamakta 'fış-fuş' sesleri çıkarmasına karşın, kendini şık buldu. Gülümseyerek zile bastı; o anda birden, Mouna'ya, şu eski dostuna kavuşacağı için sevinç uyanmıştı içinde. Kapıyı Mouna açtı, koyu renk yünlü kumaştan çok güzel kesimli, klasik bir elbise giymişti üzerine ve elbise ona çok yakışmıştı, ailesinden kalma, son derece düzgün bir elbiseydi bu; kendi de öyle, dedi François içinden... Mouna onu tatlı tatlı içeri aldı, büyük salona oturttu ve hemen bir viski ikram etti.

– Bugün Bismarck içmiyoruz, dedi gülümseyerek, sevgili Kurt yok çünkü.

Böylece Bismarck faslı kapanmış oldu. Kendisi de bir Jerez Şarabı alıp François'nın karşısına oturdu. Ve birbirlerinden sanki daha dün ayrılmışlar, sanki zevk aldıkları tek şey karşılıklı oturup konuşmakmış gibi, tam bir rahatlıkla tiyatrodan söz etmeye başladılar. François'nın gözünde, Mouna'nın dairesi yine hoştu. Tek eksiği pirinçunu kokusuydu ki, bu da nezleden koku alamadığı için olsa gerekti, ara sıra elinde olmadan burnunu çeke çeke o kokuyu araması da pek zarif durmuyordu, ama, Mouna'nın buna dikkat ettiği yoktu, o şimdi

François'ya mantıklı ve ateşli bir şekilde oyundan söz etmekteydi.

– Biliyor musunuz, çok güzel bir oyun, ama fazla katı ve... nasıl desem, kötü... kötü... kötü kurgulanmış... Sizce de öyle değil mi?

– Elbette öyle... elbette öyle, dedi François. Neredeyse bir yıldır, bu oyun imanımı... imanımızı gevretti, ona biraz olgunluk... nasıl desem... canlılık katabilmeye uğraşmak. İnsan yapıtın değerlerini keşfettikçe, onu harekete geçirmekte daha fazla zorlanıyor. Yorucu bir şey bu.

– Kimi yerlerini makaslamak gerek, dedi Mouna, ama acımasızca yapmalı bunu. Sanırım siz de biliyorsunuz nereler olduğunu... Evet, yer yer kesilmeli. Bir de, daha önce de konuşulduğu gibi, kişiyi harekete geçiren etkenleri değiştirmek gerek. Kişi o denli kusursuz biri olmamalı; ama daha komikleşmeli. Sizce de öyle değil mi?.. Peki o... öf, Sybil, onun görüşü nedir?

Önce Sybil ve Matmazel Delrey arasında bocaladı, sonunda ondan adıyla söz etmeye karar verdi. Zaten karşısındakine de François diyordu. Haydi bakalım, her şey aydınlanma yolundaydı: oyun, iyi ilişkiler... ne var ki kendisi de her şeyden sıkılmıştı artık, hem de ölesiye. Onun canı delilikler yapmak istiyordu, eski tip bir Rus barına gidip dans etmek, dışarı çıkıp bilmem nerelerde sürtmek. Canı dans etmek, ama yalnızca tango yapmak için Berlin'e ya da başka yerlere gitmeyi istiyordu...

Paldır küldür konuşmaya başladı:

– Doğrusunu isterseniz, bu oyun başından beri beni illet etti. Sahneye konulamaz, hiçbir yerine el sürülemez, diye Sybil'a ilk ben söyledim. Ve Sybil oyunda değişiklik yapmayı önerdiğinde açık söyleyeyim, yapıta saygısızlık olur, diye haykıran da ben oldum, çünkü şu ya da bu biçimde, metni baştan ele almak işi üzerime

kalır diye ödüm kopuyordu. Beni anlıyorsunuz, değil mi?

– Nasıl yani? Sybil değişiklik yapmayı istiyordu da siz karşı mı çıktınız? Hem de –anladığım kadarıyla– başka çözüm yolu olmadığını bildiğiniz halde?.. Ah şu entelektüeller, dedi Mouna, kızgın bir sesle... Siz entelektüeller, yok musunuz!

Ve sanki tüm yaşamı bir dediği bir dediğini tutmayan, manyak entelektüeller arasında geçmiş gibi yorgun bir tavırla kafasını arkaya attı.

François bilmek istedi:

– Bu entelektüel sözcüğünü kızarak mı, beğeniyle mi, yoksa alay ederek mi kullanıyorsunuz?

– Sevgili François, bu kişi siz olunca, beğeniyle ve sevgiyle söylüyorum bunu... Hem de çok, ama çok sevgiyle... Evet, evet... inanın ki, sevgi, beğeni, bir de...

O anda François'nın boğazında, belki de kanında bir şey yükseldi, aşırılığından ötürü öngörülemeyen, bu yüzden de acayip kaçan bir şey: "Bu tür davranışlardan dolayı asla pişmanlık duyulmaz, ama insan kendine asla açıklayamaz da," dedi kendi kendine.

– Benimle bir daha bu tonda konuşma, tamam mı, dedi düz, ama çok kızgın bir sesle, öyle ki sandalyesinde oturan Mouna geriledi. Hatta, sanki öbürü tokat atacakmış da bundan korunmak istiyormuş gibi korku dolu, istemsiz bir hareketle, elini yüzüne doğru kaldırdı.

"Bu kadıncağız paranoyak, vallahi!" dedi içinden. Ama François da şu gerçeğin farkındaydı ki, on saniye önce kadına rahatlıkla tokat atabilirdi. Bunun şaşkınlığı ve utancı içindeydi François; gerçek bir ayıbın utancından çok Mouna'ya karşı suçluluk duygusuydu bu, kendine karşı değil. Bir kadına el kaldırmak ona göre bir erkeğin bayağılığının son kertesiydi, ancak erkek, kurbanının yalnızca çenesine yetişecek boydaysa, iş değişirdi. Bir süre suskun kaldılar, ama bu suskunluğun bilinme-

yecek bir yanı yoktu, tartıştıkları şey öyle açık seçik ve çözümü öyle basitti ki. Gerçekle, François'nın kendisine değil, Sybil'a âşık olduğu gerçeğiyle yüz yüze gelebilmek ya da gelememek, bu Mouna'nın elindeydi. Kadının göstereceği tepkiye katlanmak da François'ya bağlıydı; şöylesi bir tepki olabilirdi bu: "Hiç umurumda değil, ilgilendiğim konu bu değil çünkü. Açık olalım, mantıklı olalım." İşin burasındaydılar işte ve bunun böyle olduğunu Mouna, François'dan çok daha erken anlamıştı. Gülmeye başladı; François kadının eline usul usul vurdu ve elini, gevşekçe, sevecenlikle onunkine bıraktı, hiçbir aşırılık yoktu bu hareketinde. Sonunda, ikisi de son derece alıngan olmuşlardı.

Mouna'nın küçük salondan gelen sesi "Akşam yemeğini nerede yemek istersiniz, François?" diye sorarken, aynı anda duyulan bardakların, buz parçalarının ve açılmakta olan şişenin sesinden daha iyisi can sağlığıydı François için, çünkü şimdi tam nezle olduğunu hissediyordu. Tabii ki, Bismarck olmayınca, ona ilaç vermeye hazır şu kadıncağızdan başka, bakacak kimsesi yoktu.

– Susadınız mı?

– Hiç bu kadar susamamıştım.

– Onca yağmuru yedikten sonra mı?.. İnanılmaz! (Bir de gülüyordu Mouna!) Alın şu viskiyi, François, tam size göre. Yok, şakası yok bu işin, şimdi bir de aspirin almalısınız... Yüzünüz kıpkırmızı olmuş, gözlerinizin altı da halka halka. Hadi bakalım, biraz gayret! Dominique'in yerine gidiyoruz yemeğe.

François'nın önü sıra merdivenleri inerken, *İki Gitar* adlı halk ezgisini mırıldanan Mouna, kaldırıma park edilmiş, yağmurdan dolayı hâlâ parlayan, koyu renkli arabayı göstererek sordu:

– Araba kullanmayı biliyor musunuz, François?

Şahane Mercedes'e, sanki inanamadan, gözucuyla şöyle bir baktı François; araba, şıklığına gölge düşürecek yaşa henüz ulaşmıştı. Zeytuni siyah renkte upuzundu; oldukça keskin bir deri kokusu duyuluyordu içinde.

Direksiyona geçmeden önce, François yine de dürüstçe söyledi:

– Yıllardır araba kullandığım yok.

Mouna omuz silkti. Onun gözünde yolların, kilometrelerin, otomobillerin, paralı geçitlerin, benzin istasyonlarının vb. tümüyle erkek işi olduğu ve tüm bunların ancak erkeklerin dilinden anladığı tartışılmaz bir gerçeklikti. Gerekli açıp-kapama anahtarlarını hemen buluveren François'nın far düğmesini aranmakta olduğunu görünce, hiçbir şey demeden farları yakıverdi Mouna. Birden hareket eden François, *Rond-Point*'le *Concorde* Meydanı'nı ok gibi geçip *Saint-Germain* Bulvarı'na girdi – ağaçların yeşili tozdan göğermişti. Birden gözleri kamaşan Mouna, Paris'i muhteşem buluyordu.

Tufan yağmurlarının ardından insanın birdenbire bomboş, yıkanmış, gece mavisi bir gökyüzüyle, tövbekâr ve gayretkeş meleklerin düzeltip, kurutup cilaladığı, bir paten alanı kadar kaygan, ama aynı zamanda romantik ve ılık bir gökyüzüyle karşılaşması; işte sıkı fırtınalardan sonraki bu görüntü yüreği ve bakışları, intikamı çok andıran bir mutluluk duygusuyla ferahlatıyordu doğrusu. (Kırk yılda bir başa gelen açıklanamaz, akıl almaz, belli belirsiz bir mutluluk ki, yıldızsal çılgınlıklardan, gökcisimlerinin sarmal fırdöngülerinden ve daha önceki binlerce yok oluşun yol açtığı devimsi burgaçlardan doğma olduğu için, fiziksel olduğu kadar şiirsel, şu yabanıl, akıl almaz, gizine erilmemiş evrenin bir parçası olmanın mutluluğu.) François, zamanın akıp gittiği duygusuyla birlikte, ara sıra, kendi yaşamının akışındaki yavaşlığı, birbirine zıt bir çakışma gibi görüyordu. Kendini yaşlı, çocuksu ve kolay yaralanır buluyordu.

Ve için için eğlenerek diyordu ki, Mouna da bu iki akışı birden yaşamak durumundaydı; ne var ki o kendini daha uzun bir zamandır hem genç hem yaşlı buluyordur, yani François'dan daha yaşlı buluyor elbette, böyle olduğu için de, o daha güçlü ve inandırıcı oluyordu. François'nın dupduru bir göğün altında bu anlaşılmaz kavramlara takılması, Dominique'e giderlerken değil, votka kadehini defalarca kaldırmış bir halde dönerlerken oldu.

Votka, bilinen marifetini göstermişse de sevecenliğe benzer bir duygu da onun kadar etkili olmuştu. Sonuçta, bu akşam yüzüncü kez beraber yemeğe çıkıyor olabilirlerdi; belli bir nedene dayanmaksızın ve herhangi bir üçüncü kişinin gözünde, hiçbir sakıncası olmaksızın, daha böyle bir yüz yemek yiyebilirlerdi.

François arabadan indi, dolaşıp Mouna'nın yanına gitti ve inmesine yardım etti. Sonra onu kolundan tutarak evin kapısına değin getirdi, Mouna orada François'ya döndü. Paris'in yeni sokak fenerlerinin ışığı ilk kez böylesine uygun bir aydınlık yayıyordu.

François eğilip onu boynundan öptü ve o kokuyu duyabilmek için, burnunu boş yere uzun uzun çekti, ne yazık ki tıkalıydı. Hiç koku almıyor, içine hiçbir şeyi çekemiyordu. Mouna'yı doğru dürüst göremiyordu... Yaşlı bir at gibi görüyordu kendini, eğri bacaklı ve kafayı bulmuş bir at.

– Eve döneceğim, dedi bir çırpıda. Korkunç nezleyim! Sağda bir taksi durağı olacaktı, değil mi?

– Hemen şurada, diyerek doğruladı Mouna, sakin sesiyle.

Ve ayak parmakları üstünde yükselerek François'yı kibarca çenesinden öptü, sonra anahtarlarını kaptığı gibi iki saniyeden daha kısa zamanda salona girip, gözden kayboldu. Mouna görünmez olunca, François da hemen taksi bulmaya gitti; geçirdiği akşamın başarılı mı, yoksa

bir fiyasko mu olduğu konusunda en ufak bir fikri yoktu. Mouna Vogel ise bu konuda, François kadar bile emin değildi; odasına girince donuk gözlerle aynada uzun uzun kendisini seyretti. Pek şık, pek ağırbaşlı o güzel elbisesini, sade ve nefis kolyesini özel olarak ve günün modasına göre bugün için seçmişti. Ama, bir daha bu tarz giyinmeyecekti, giyinir miydi hiç... asla.

ONUNCU BÖLÜM

Telefon suskundu, besbelli uyku tutmayacaktı François'yı, bir titremedir almıştı bedenini; biraz önce duyduğu o kozmosun bir parçası olma sevinci de silinip gitmiş, şimdi onun yerini akşamın hüznü almıştı, çimenliğe vuran yavan ve evinsiz ışıktan ötürü daha da iç karartıcı bir hal alıyordu hüzün. Şunu hiç de yadsımıyordu François; bu akşam yemeği için başından beri masum bir son tasarlamışsa da, –gerçi bu yüzden Sybil'la aralarında anlaşmazlık çıkmıştı ama– yine de bu akşam kendini tarihi belli bir tasarının (bunun çizgileri tam olarak netleşmiş olmasa bile) insanın içinde yarattığı o geleceğe doğru itkiden, o ateş 'hattı'ndan yoksun, aylak bir adam gibi hissediyordu. "Suç bende değil ki..." diyordu içinden, daha önce yapmış oldukları kaçamağa değin en ufak bir anıştırma yaptığı yoktu ki, Mouna'nın. Burjuvaca giyinip kendisiyle baş başa akşam yemeği yiyor, ama olabildiğince uzak durarak pek sevimli konuşmalar yapıyordu. Ve ilk fırsatta evine kaçıveriyordu. Yok, hayır. François'ya yalnızca bir anlık bir ilgi duymuş olabilirdi, belki içtendi, ama sonu yoktu. Yoksa, Sybil'ın varlığı yüzünden durumun karmaşıklığını gözünde fazlaca mı büyütmüştü? Belki de gerçekte düşlediği şey, mesleğine delice tutkun, başarıya ulaşmak için her şeyi yapmaya hazır bir tiyatro yöneticisi olarak yalnızca şu oyundu. (Doğrusu böylesini de

hiç tanımış değildi François, iyi bir rol uğruna kimi aktrisler, iyi bir film uğruna kimi yapımcılar her şeyi göze alabiliyorlardı da, günümüzde, sanatsal olmaktan çok parasal sorunları olan, harcamalar ve vergiler yüzünden sıkışmış tiyatro müdürlerinde bu tür esrimelerin kökü kurumuştu artık.) Kaldı ki oyun, Mouna'nın istediği biçimde değildi henüz. Olsa bile, bakalım bu değişiklikleri Sybil onaylayacak mıydı? Hayır, Mouna'nın kendisiyle akşam yemeği yemesini, gerçekten bir meslek ilgisi olarak göremiyordu François ve kendi kendisine şöyle demek zorundaydı: Evet, Mouna bir an için kanepede uzanırken, belki de Bismarckların sayesinde kendisinden hoşlanmıştı, ancak bu kokteyller bulunmadığı ve Mouna'daki cinsel istek yok olduğu zaman, bu iş bitmişti. Peki ya kendisi, Mouna'yı istiyor muydu acaba bu akşam? Emin değildi. Onu kendi evinde hissetseydi, eğer François, nasıl geçeceği önceden gözü kapalı bilinen o akşam yemeğinde kendini bu yemeğe katılmış bir kişi olarak değil de varolan bir kişi olarak görebilseydi, yani önceden yazılmış bir rolü hiçbir şeyi değiştirmeden, yalnızca partisyonu izleyerek oynuyor gibi olmasaydı aslında isteyebilirdi. Aman, partisyona ekleyecek bir şeyi de yoktu zaten. Zaten Sybil'la, kendi aptalca yalanları yüzünden, yeterince can sıkıntısı yaşamıştı. Ve salt böbürlenme uğruna her şeyi böyle somutlaştırmak hoşuna mı gidiyordu sanki?

Çalışma masasındaydı, ama zaman geçmek bilmiyordu ve hâlâ *L'Actualité*'ye haftada bir gönderdiği, BM siyaseti üzerine makalesini hazırlamış değildi. Yazı işleri müdürüyle bu konuda tartışırken öfkelenmişti; eskiden öfkelenince kekelemeye başlar ve kanıtlar ortaya atar dururdu, şimdi artık öfke onun için sıçrama tahtası yerine geçiyor ve daha iyi yazmasını sağlıyordu: Kuşkusuz öfkeye ve onu doğuran iğrençliklere karşı direnci artmıştı. Yaşlanıyordu. Yeniden oturdu yazı masasının ba-

şına. Bumburuşuk olmuş sabahlığını üzerine geçirmişti, masaya her oturduğunda olduğu gibi sırtı, hele de ensesi iyice ağrımaya başlamıştı. Pencereden soğuk geliyordu. Arkasında Sybil'ın eksikliğini duyuyor, profiliyle birlikte çıkık elmacık kemiklerini örten saçlarının özlemini çekiyordu. Sybil'ı ve onun huzurlu soluğunu özlüyordu. Yeniden yatağa girdi. Yayınevine gitmeden önce, iki saatçik uyumalıydı. Uzanıp yattı ve çocuksu bir hareketle başını öbür yastığa, Sybil'ın yastığına koydu. Ne var ki nezlesi kimsenin tarafını tutmuyordu: yastık kılıfının pütürü dışında hiçbir şey, zerre kadar koku bile duymuyordu. Öte yana döndü ve kendi yerine geçti.

– Alo?.. Bay Rosset'yle görüşebilir miyim, lütfen?

Bildik ses değildi bu, ama onu tanıdığı anda, ses François'ya dünyadaki en rahatlatıcı, kendisine en yakın ses gibi geldi.

– Mouna, dedi.

– Uyumuyor musunuz?

François saatine bir göz attı: bir buçuktu, birbirlerinden ayrıldıklarında ise tam on ikiydi, bu demekti ki, daha önlerinde çok uygun bir gece vardı, daha doğrusu bazı şeylere olanak verecek zaman vardı. Ancak, Mouna bunun farkında değilmiş gibiydi.

– Elbette hayır, uyumuyorum.

– Benim gibi sizi de uyku tutmadığından emindim. Lokantadan döndüğümüzden beri, bu 'pek rahat ve pek lüks' evde, bir sağa bir sola dönüp duruyorum, dedi. Lafın gerisini duymadan önce, hayranlık dolu bu aptalca ses tonu, François'yı bir saniye için afallattı, Mouna ise sözlerini şöyle tamamladı: Şu Adrien Lecourset salağının sözleri bunlar, benim ev için her yerde böyle diyormuş. Tabii ki dekoratörümdü kendisi, diyerek daha da

hüzünlü bir tonda açıkladı, François birden gülmeye başladı.

– Niye başka dekoratöre vermediniz? Dikkatinizi çekerim, pek güzel oğlandır kendisi, gerçi benim yakınlığım falan olmamıştır...

– Benim de olmamıştır, dedi. İşin trajik yanı da bu ya. Hem bu Lecournet halinden öyle hoşnutmuş ki bence gitsin, dört bir yanda kendinden geçsin. Ama bu zavallı Lecourtet her zaman ölçülü olmak zorunda, hem de dilini tutması gerek...

– Dekoratörünüzün adı Lecourset'dir.

– Ha, Lecourset, diye patladı. Sanki Lecourset adı öbür iki addan Lecournet ya da Lecourtet'den daha tuhafmış gibi.

Ve gerçekten gülmeye başladı Mouna. François Mouna'nın Pierre-l-de-Serbie Sokağı'ndaki komşularının yerinde olmayı çok isterdi: Gece vakti bir kadın gülüşü kadar hoşlandığı hiçbir şey yoktu.

– Ay sonuna doğru, apartman komşularımla tiyatrocular için bir parti vereceğim (yeniden hüzünlendi Mouna). Eski dostlar, yeni kimseler, isteyen herkes için...

Ya Mouna Dominique'teyken böyle hüzün dolu bir neşe içinde görünseydi, kendisi bu durumda ne yapardı acaba, diye düşündü, François.

– Üzgün müsünüz, dedi Mouna'ya.

– Yok değilim, bu akşam biraz içim sıkılıyor da... Mouna bunu özür dilercesine ve öyle yürekten gelen bir tonda söylemişti ki, François farkında olmadan, ne olursa olsun Mouna'nın kendisinden gereksiz yere özür dilemesini önlemek ister gibi, bir kolunu, elinin ayası adamakıllı gerilmiş halde havaya kaldırdı.

Sanki Mouna, yalnızca kendisini savunmaya adanmış bu eli ve bu kolu görebiliyormuş gibi...

– Yine de, beni Dominique'te epeyce güldürmüştünüz, dedi Mouna, daha yavaş sesle... Ben gülmeyi çok severim çünkü, diyerek tamamladı sözünü, bunu söylerken sesinde, yiyip içmeyi seven ve hatta sevdikleri bir yemeğe yeniden dönüş yapan kimselerin itiraflarına kattıkları o rahat hoşnutluk vardı.

François, kısa bir gecikmeyle onayladı:

– Ben de öyle.

François düşünceleriyle hareketleri arasında bir uyumsuzluk olduğunu fark ediyordu. Boşluğa gülümsedi, ağzının çarpıldığını, burnunun yukarıya çekildiğini hissetti ve şiddetle hapşırdı, ardından ikincisi ve üçüncüsü geldi. Balkon kapısı açılmış, odada cereyan yapıyordu, bedeni art arda gelen şiddetli ve tatsız titremeler içinde sarsılırken sağ eliyle, az önce çarşafın altına koymuş olabileceği kâğıt mendillerden birini bulmaya çalışıyordu. İki hapşırığın arasında ahizeden, Mouna'nın tiz ve kaygılı sesi geliyordu kesik kesik. Bir seferinde Roma'da kendi hapşırık rekorunu, tam yirmi iki kezle kırmıştı. Peki neden Roma'da? Bunu hiç anımsamıyordu o anda.

– François, derin bir soluk alıp yavaş yavaş, ama çok yavaş verin... Rica ediyorum, kendinizi zorlayın ve yapın bunu, soluğunuzun rahatlaması gerek.

Hapşırıklar sürüyordu, şimdi de soluğu tıkanıyordu: hatırı sayılır bir bronşit, belki de ağır bir zatürree... Şu darmadağınık yatağın üstünde, yıpranmış sabahlığıyla buz kesmiş bir odada, yapayalnız ölüp gidecekti... Bununla birlikte o kendini, oldum olası ölümsüz bilmişti, ölümsüz hissederdi kendini.

– Bizim kaloriferler bu sabah arızalandı, dedi sonunda. Ev buz gibi.

– Peki Sybil nerede?

Sertti sesi. François'ya iyi bakamadığı için kızıyordu Sybil'a. Kadın milleti tuhaftı gerçekten.

İyi yüreklilikle açıkladı:

– Sybil Münih'e gitti, Allah'tan burada değil. Yoksa onu otele götürmem gerekirdi.

– Asıl siz otele gitmelisiniz, tek başınıza. Virüs kapacaksınız.

– Düşünmüyorum! Üşüyorum, içim de sıkılıyor, ama bu odada iyiyim ben. O rüzgârlı bulvardan geçmeye hiç niyetim yok, gideceğim yer de kasvetli otel odası değil mi, tek dost yok! Teşekkür ederim.

Elinden geleni ardına koymadığını kendi de kabul ediyordu François. Bir kadına şantaj yaparken ancak bu denli ileri gidebilir ve inandırıcı nedenlerini sayıp dökerken ancak bu derece acmdırıcı olabilirdi. (Oysa daha iki saat önce, kendi isteğiyle ve ıslık çala çala bırakıp geldiği kadındı bu...)

– Tamam, dedi Mouna, yorgun bir sesle, taksiye atlayıp bana gelin. İki odam, ayrıca vitaminli aspirinim var; en önemlisi evim iyi ısınıyor. Biliyorsunuz, beşinci kat, 123-B'deyim.

– Teşekkürler, dedi François.

Bu çocuksu manevralarından ve inadından ötürü kendi kendini kutlamadan edemiyordu François; tıpkı kendisini sabahın ikisinde, yorgun argın, yağmur yemekten bozulmuş kararsız haliyle, Paris'in öbür ucundaki caddeye götüren sapkınlığını kutlamadan edemediği gibi. Genelde kendi kişiliğine karşı ne beğeni, ne de saygı duyduğu vardı, küçümseme de duymuyordu, ancak o çılgınlık anlarını ve kafasının anlaşılmaz kimi yanlarını her zaman sevmişti, hatta hayranlık bile duyuyordu: François'yı kendi imgeleminin en başta gelen suç ortağı yapan ve yeteneklerine kuşkuyla baktığı kadar taşkınlıklarına şaşmakla birlikte, onu kendi komedilerinin vefalı seyircisi haline getiren yönleriydi bunlar. Pijama pantolonunun üstüne balıkçı yakalı bir süveter geçirdi; kazağın önü arkaya gelmişti, küfretti ve

kazağı başının üstünde döndürdü; gözleri örtülünce yatağın üstüne yuvarlandı ve sonunda soluya soluya, kapıya ulaştı. Taksi çağırmak için eve geri dönmek zorunda kaldı, sonra yarım saat dışarıda taksiyi bekledi; can çekiştiğini hissediyordu.

Mouna kendisine kapıyı açınca, haliyle onun kollarına yığılıverdi; Mouna onu kolundan tutup konuk odasına götürdü. Küçük bir odun ateşi alev alev yanıyordu. "Bravo doğrusu," dedi içinden, belli belirsiz; "her role yirmi yaş eklenmiş bir halde, *İçimizdeki Şeytan*'ı oynamaktayız, işte." Yatağın üstüne oturmuş, alevleri seyrediyordu; artık üşümüyordu, korkusu da geçmişti, ne hapşırıyor, ne de öksürüyordu, şimdi artık ne yalnızdı ne mutsuz. Yarı çay-yarı rom bir ilaçla dönüp gelen Mouna hastalığın ateşiyle ve minnet duygusuyla sakinleşmiş bir yüzün kendisine baktığını gördü. Üzerinde koyu mor ipek bir sabahlık vardı, yumuşacık ve kaygan; François ona kolunu uzatınca, o da doğal olarak gelip önünde durdu. François yanağını onun bedenine yasladı, sabahlığın eteklerini toplayıp kendi kafasının çevresinde doladı ve o anda kurulmuş bu hoş kokulu çadırın karanlığında yumuşak bir tenin ve pirinçununun kokusunu derin derin içine çekti.

ON BİRİNCİ BÖLÜM

Oda, çoktan beridir panjurlara yaslanmış, sabahın körü olmasına karşın ötüşüp duran geveze ve bön güvercinlerden başka kimsenin bulunmadığı sessiz bir avluya bakıyordu. François'nın doğup büyüdüğü *La Plaine* semtindeki yapılarınkiler gibi, kalın ve sağlam görünüyordu duvarlar. François uyandığında işte bu pencerenin karşısındaydı, ama iki büklümdü ve yan yatmaktaydı, sırtını koruyan bir pijama onu hem ısıtıyor, hem de arkadaşlık ediyordu. Sonuç olarak ne ateşi vardı artık, ne de başı ağrıyordu. Arkasında Mouna'nın dingin varlığını duyumsuyordu, kendisini evine almış, daha sonra onu sıcaklığıyla ve kollarıyla sararak ısıtıp iyileştirmiş ve de ona zevk sunmuş olan Mouna. Onun orada, yatağın öbür ucunda olduğunu düşünmek François'yı duygulandırıyor, yüreğinde tuhaf bir sevecenlik ve minnet uyandırıyordu; bu duygular tensel tutkunun her tür uçarılığından çok uzaktı; hatta daha da tuhaf olan şuydu ki, bu ruh hali François'da saf ve dindar bir hayal yaratıyordu, Millet'nin[1] bir tablosundaki gibi, 'Eski zaman tarzında' bir imge... 'Eski zaman tarzında': Mouna çoban kızı kılığında ve kendisiyle birlikte... o da bir çoban. Boulogne Ormanı'ndalar, akşam vakti, saat yedi suları... Angélus duası için çan çalınıyor. Kendisi başındaki bereyi çıkarıyor, Mouna da çenesinin altında

[1] Millet'nin ünlü 'Angélus' tablosuna bir anıştırma. (Çev.)

sıkıca bağladığı başörtüsünü, elleri birleşmiş, beklemekteler... Biraz sonra evlerine Bismarcklarını içmeye gidecekler... François birdenbire gelen, hıçkırığı andıran uygunsuz gülüşü tutamadı: bu tür şaşırtıcı düşünceler, gecenin bir yarısında evine bir entelektüeli almış bulunan Mouna'yı üzebilirdi. Yeniden gözlerini kapatıp uyumaya çalıştı. Ama sanki güvercinler, tam o sırada, daha hızlı döktürür olmuşlardı notalarını, hemen şuracıkta, dışarıdaydılar, elini uzatsa tutacaktı, üstelik ayartıyorlardı onu.

– Ne geri zekâlı güvercinler bunlar, dedi çok yavaş sesle ve sanki yatakta üç kişiymişler gibi: Güvercinlerden yakınmak istediği Mouna, uyandırmak istemediği üçüncü kişi, bir de kendisi. Belki de Mouna'yı uyandırdığı için bilinç altındaki bir tedirginlikti bu. Saat kaçtı acaba? Sybil eğer bugün dönüyorsa, nasıl olsa akşam gelirdi. Dün gece buraya geri geldiğinde saatini kurmamıştı, şimdi sinirleniyordu bunu düşününce.

– Mouna, dedi, yüksek sesle, gözünü pencereden ayırıp yeniden sırtüstü yatarak.

Geniş yatağın en ucuna bir göz attı, daha on dakika önce Mouna'yı orada, yatağın bomboş görünen öbür ucunda gördüğüne yemin edebilirdi.

– Ama, dedi, çıkışan, bunalmış bir sesle.

Mouna'yı varsaydığı yerde, yatağı ve çarşafı sinirli sinirli yokladıktan sonra, sevgilisinin kesinlikle orada olmadığını görüp durumu kabullendi.

Mouna yoktu. Kendisi bu odada yapayalnız, saatin kaç olduğundan habersiz bir halde, kafasında sapkın düşüncelerle güvercinlerle baş başaydı. İlk on dakikayı bocalama içinde geçirdi. Elbette yataktan kalkıp Mouna'yı arayabilirdi, ama üstünde tek giysisi olan bu pijama ceketiyle –yeterince uzun ve edepli olsa da– koridorlarda, Dortmund'dan gelme sadık oda hizmetçisiyle burun buruna gelmeye hiç niyeti yoktu; ne Mouna'nın evinin za-

man düzenini, ne alışkanlıkları, ne de odaların konumunu biliyordu; bu yüzden özellikle Mouna açısından tatsız karşılaşmalar olabilirdi. Giysileri herhalde en yakın banyoya bırakılmıştı, ama hangi kapı o banyonun kapısıydı acaba? Gülünç duruma düştüğünün farkındaydı; üstelik bu yüzden yakınmaya bile hakkı yoktu. Çünkü buraya geri dönüp gece kalmayı isteyen kendisiydi. Hem acaba Mouna bu tür gece buluşmalarına alışık mıydı? Ya antreye kendisi için bir not bırakıp (olsa olsa böyle olabilirdi) tiyatroya gittiyse? Yani şimdi tüm sabahını yarım yamalak döşenmiş bu odada, kararsızlık içinde, iyiden iyiye azıtmış, yanı başında bağrışıp duran bu güvercinlerle mi geçirecekti?

Tam dördüncü kez, iyice kararlı bir şekilde ayağını döşemeye basıyordu ki, kapının usulca aralandığını ve birinin içeri sokulup kapıyı örttüğünü gördü. Bir görüntü gelip yatağa, François'dan elli santim öteye, sessizce, onun uyuduğunu sanarak, son derece dikkatlice sokuluverdi... Gelenin ayrılmaz bir parçası olarak onu izleyen pirinçunu kokusu ise, görüntünün kimliğini apaçık kanıtlamış oldu. Yüreğine su serpilen François duygulanarak ve sevinçten deliye dönerek Mouna'yı kollarına aldı.

Her yeri hoş bir şekilde tombul ve diriydi, teniyse inanılmaz derecede yumuşacıktı; pek nazik sesiyle sevimli sevimli, şımarıkça konuşmasının modasının geçmiş olduğu doğruydu, ama ses yansılarıyla konuşulur olmuş bu yüzyılda öyle hoş geliyordu ki, insana... Bu onun yaşından kaynaklanan, ama François'nın hoşuna giden bir kusurdu. İyi bir başlangıçtı doğrusu: François bu kadına sevgi duyuyordu. Zaten şu sabah vakti, o anlaşılmaz gece, üstelik bir de cinsel duygular için, yapılabilecek bir tek açıklama buydu işte. Dahası, bu durumda cinsel duygular ona sevgiden daha tuhaf geliyordu. O hiçbir zaman sevginin karşıtı olan, düşmanlık, küçüm-

seme, kin gibi duyguları kolayca duymaya yatkın biri değildi. Buna karşılık, kendisine akıl almaz görünen bu aşırı duyguları fiziksel yolla anlatabileceği bir sevgilisi de hiç olmamıştı. Ayrıca, ne olursa olsun, eğer bir erkek özgür kaldığı tek gecesini belli bir kadınla geçirmek üzere ayarlamalar yaptıysa (gecenin başlangıcında bu onun için yalnızca bir olanak idiyse, hatta yolun yarısında caymışsa bile) ve sonunda bu kadınla yeniden buluşmuşsa, her şey bir yana, ortada su götürmez bir çekim olayı var demekti. Hem de gayet açık bir çekim.

Ve işte sabahın o saatinde, Mouna, o tatlı ve biraz cansız sesiyle –ilgi duyduğu, onu gerçekten duygulandıran şeyleri hep böyle zayıf bir sesle anlatırdı zaten– François'ya, yakışıklı olduğunu söyledi.

– Yakışıklısın, dedi, öyle hoşsun ki...

Afalladı François, çünkü daha önce belli sayıda kadın ona çekici bir erkek olduğunu söylemişlerse de, hiçbiri işi bu denli büyütmüş değildi. Yaşadıkları şu tuhaf kaçamak konusunda, hiçbir şeyin farkında değilmişçesine ölçülü davranan Mouna'nın bu aşırılığı karşısında gururu okşanmış olan François gülmeye başladı.

– Niye gülüyorsun ki? Sana bunu hiç söyleyen olmadı mı? Belki de tek kadın yoktur söyleyen, öyle mi?

Şimdi de kendisi gülüyor ve 'inandırıcı' bulmadığı bu durumu alaya alıyordu.

– İnan ki, dedi François, kimse bana bunu söylemeye çalışmadı...

– İnanmıyorum... Sendeki karşı durulmaz şeyin ne olduğunu anlatan olmadı mı? Örneğin şuran?..

Elini François'nın boynuna koydu ve ona çılgınca, alçak sesle, gayet açık açıklamalar yaptı: ağzının köşesi, yanağının uzunluğu, burnunun üstündeki şu genişlik. Önemseyen bir sesle ve işaret parmağını oralarda gezdire gezdire söyledi bunları. Böyle yüzünden söz ettiği sırada, Mouna'nın (Sybil'ın ve dostu genç hanımın görü-

şüne göre) 'fazla uzun' kirpiklerinin boynuna çarptığını hissediyordu François.

Mouna ona daha sonra, bir odaya girişinin ve orada gezinişinin nasıl olduğunu da anlattı, François ise şaşkınlığını, sevgisini ve eğlendiğini kaşlarını çatarak gösteriyordu; sonra yine çatılıyordu kaşları, çünkü o sırada François, en ufak bir çekinme duymuyordu: Belki duyması gerekirdi, ama bu kadının yanında en son duyacağı şey, utanıp sıkılmaydı. Yabancı bir kadınla böyle rahat olması şaşırtıcıydı doğrusu, ne yaşadığı, ne çalıştığı ortamdan, ne de ait olduğu kuşaktan olan biriydi o, şu durumda vatandaşı bile değildi artık.

– Delisin sen, diyordu Mouna'ya.

Bir çift gözkapağı, François'nın ense köküne çarpmakta olan bir çift kuştüyü birdenbire uzaklaştı, Mouna başını kaldırırken:

– Aman Tanrım, diyordu, açsın sen... hiçbir şey de içmedin...

Giriştiği Don Juan betimlemesini birden kesen Mouna, üzerinde sabahlığıyla mutfağa koşarken François'nın buna canı sıkıldı, fakat aynı zamanda eğlenceli buldu bunu.

Dergideki sekreter bayanın dediğine göre, Sybil o gün, Air France'ın son uçağıyla dönüyordu. François haberi Mouna'ya öğlen verdi. Tam o anda Mouna François'ya, kendi görüşleri doğrultusundaki bir uyarlamacıya verip hazırlattığı *Sağanak* çevirisini alıp götürmesini ve yenilenmiş olan ilk bölümünü okumasını istemişti.

Mouna:

– Gerçekte, bu metin üzerinde hak sahibi olan bir tek Sybil var, belki bir de siz. Eğer oyun bu haliyle Sybil'ın hoşuna giderse, onu tiyatromda sahnelemeyi istiyorum, ama bu iş Sybil'a bağlı.

François'nın boş vakti olduğundan, hem de gidip tek başına Montparnasse'taki evde oturmaktansa, burada kalmayı yeğlediğinden, –zaten orayı bu sabah gelen temizlikçi herhalde düzene sokmuştur, François giderse, yeniden odanın altını üstüne getirirdi– büyük salondaki kanepeye geçip, Mouna'nın ricaları üzerine, oyunu okumaya başladı.

Oyundaki başkişi, karısı yüzünden gülünç duruma düşmüş saf bir adamdı; Sybil'ın yüreğini sızlatan davranışları, François'yı erkekçe tepkiler gösterdiği için, pek o kadar etkilemiyordu, buna ikisi de çok gülmüşlerdi o zaman. Dokunaklı bir kişilikti bu, ama bir Slavdı. Batılı seyircinin gözünde, teslim olmuş bir erkeğin anlaşılmaz bir tip olarak görünmemesi için, bu rolün son derece ağırbaşlı bir tonda canlandırılması gerekirdi. Oysa Mouna'nın anlayışına, daha doğrusu uyarlamasına göre, bu kişilik tam tersine, yüksekten atan peygamberce tavrı ve küçümseyici davranışlarıyla, kendi kendini gülünçleştiriyordu: Bu yüzden iğrenç oluyordu, ama güldürüyordu. Kadın daha sevimli bir hal alırken, âşığı daha işini bilir vb. bir adam oluyordu, öyle ki insanın kendi kendine sorası geliyordu: Yoksa yazar ilk önce böyle bir yapıt mı ortaya koymuştu? Ve acaba Sybil'a bıraktığı bu dokunaklı ve naif yorum, aslında güzel olan yorum muydu? François elindeki metni okurken sesli sesli gülmekte olduğunu fark etti, oysa bu metnin ilk çevirisini, Sybil'la birlikte kendisi yapmıştı. Komiklik adı altında, yapıtı bozabilecek bu değişikliklerden ilk olarak söz edildiğinde, bunu düşünmek bile tüylerini diken diken etmişti. Ama önemli olan bir noktada Mouna haklıydı: oyunun sahneye uyarlanması, bu haliyle daha kolay olurdu (gülmek tiyatronun en çekici yanı haline gelmişti çünkü); oynanması da kolaylaşacağı gibi, kuşkusuz, bu haliyle aylarca sahnede kalabilirdi de.

François okumayı daha bitirmeden, Mouna tiyatroya gitmek üzere çıkmıştı bile. Sadık Kurt'un evde olması sayesinde François biraz evin içinde gezindi, Kurt o sırada mutfakta, iştah kabartıcı bir yemek hazırlamaktaydı. François, eğlence olsun diye akşam eve döndüğünde, Mouna'nın buyruğuyla sevgili Don Juan'ı için hazırlanmış bir akşam yemeği sofrasına oturacağını düşledi. Gerçeği söylemek gerekirse, François'yı besleyen iki memeden biri 'evde' spagetti, öbürü ise lokantaydı. Gerçekte Sybil, onca çalıştıktan sonra kalkıp kendisine ev yemekleri yapacak zamanı ve hevesi nereden bulacaktı ki?

François birkaç taze gül satın aldı, bir vazoya koyduktan sonra girişe yerleştirdi. Sybil'ın ünlü dansçıyla buluşması öğle saatine yakındı; onunla birlikte yemek yedikten sonra uçağa binecekti. Herhalde tren yolculuğu sırasında doğru dürüst uyumamıştı, eve geldiğinde de bitkin olacaktı. Öylesine, bir pizza ve bir haşlanmış piliç alıp getirdi. İyi ki ev düzenliydi. Mouna'dan döndükten sonra gazete için makalesini yazmaya bile vakit bulmuş ve Sybil'ın faksını kullanarak göndermişti. *Sağanak*'ın metnini nereye koyacağı konusunda uzun bir süre karar veremedi: Onu gelişigüzel bir yere bırakıvermek aptallık olacağı gibi, çok göze çarpar durumda koymak da akıllıca olmazdı; her iki durum da bu işin kaynağını açıklamaya yol açardı ki, François henüz buna hazır değildi. En sonunda onu, kendi kâğıtlarının arasına gizlemeye karar verdi. Sybil asla onları karıştırmaya kalkmazdı, böylece François da zaman kazanmış olacağından, Sybil'a, Mouna'nın suç ortaklığını katarak ya da hiç katmaksızın anlatabileceği tutarlı bir olay uydurabilirdi ki, daha dün olanaksız görünen bu iş, şimdi artık kendiliğinden oluverecek gibi geliyordu Françoo-

is'ya. Uçağın geliş saatini beklerken, Orly Havalimanı'ndan buluşmalarına değin geçecek yarım saatten fazla süre içinde, söz konusu elyazması metni yeniden eline alarak Mouna'nın son yorumlarına göre okumaya çalıştı; Sybil'la birlikte sözcük sözcük çevirdiği metin üzerinde bu iş çok iyi gidiyordu. François çok iyi ve çok hızlı ilerliyor, yapıtın özgünlüğünü bozmaksızın onu değiştiren saçma ve usdışı güldürüyü yakalayabiliyordu. Ve oyun bu haliyle, tuhaf biçimde, gerçeğe daha yakın bir hal alıyordu. İlk yorumdaki saflık François'ya, özgün olmaktan çok, onun yerini almış bir 'ikiyüzlülük' gibi görünüyordu. Saat dokuzu vurur vurmaz yerinden sıçradı; elindekileri hemen kâğıtlarının arasına sokarak gerindi. Birkaç saattir, kendi yazmadığı bir yapıtın üstünde, düşünceden düşünceye koşturuyordu sanki. Oyunu baştan yarattığı duygusuna kapılmıştı François.

Saat onda, zil üç kez öttü ve François kapıyı ardına dek açmadan tam bir saniye önce, kilidin içinde dönen anahtarların sesi duyuldu. Saçları dağılmış, makyajsız, tatlı ve gençleşmiş Sybil boynuna atladı. Güzelliğinden ötürü, yüreğinden kopup gelen sevgi ve coşkuyla, "Sanki küçük bir kız," dedi François içinden. Onu bağrına bastırdı ve öylesine bildik kokusunu içine çekerken, birine ya da bir şeye teşekkür edesi geldi.

– Ama ne karşılama ya, dedi Sybil gülerek ve gözlerinde mutlulukla. Oysa yalnızca yirmi dört saat uzak kaldım! Beni karşında görünce şaşmadın mı?

– Tabii ki hayır, dedi. Ben senin burada olmadığın zamanlar şaşırırım yalnızca, bu sözü söylerken, iki ayrı şekilde yorumlanabileceğini düşünmemişti.

Zaten Sybil da bunu öyle algılamadı, onun duyguları hiç de François'nınkiler gibi değildi çünkü. Ne var ki, son yirmi dört saatin ağırlığı trende, takside, uçakta bir sürü insanla deli gibi koşuşturmanın, uykusuzluk ve yorgunluğun, otelde resepsiyonistle, uçakta personelle

uğraşmanın, telaşın verdiği ağırlık, onca çabalarının ve beklentilerinin ağırlığı, yıllanmış ilişkileriyle kıyaslandığında fazlaca duyduğu, ama ona olan aşkının yanında hiç kalan bu ağırlık Sybil'da suskun bir acı, bir yoksunluk, müthiş bir aldanmışlık sanısı yarattı; ama bunun suçunu yaşama yüklüyordu, bir an bile suçu François'da, onun yapısında ya da davranışlarında bulmadı. Daha önceleri, eskiden de duymuştu bu acıyı, tüm sevenlerin tattığı, sonuçta Sybil'ın yeni bir şey olarak algılamadığı bir acıydı bu.

Kendine gelebilmek için sıcak bir banyo yaptı, bu Sybil'ın yorgunluğa karşı alışılmış ilacıydı. Sybil küvette iken François ona, yazdığı makaleden söz etti, okudu makalesini ve yarı eğlenerek yarı meraktan onun Münih'iyle ve dansçısıyla ilgilendi. Sorduğu sorularda, kıskançlığın en ufak bir gölgesi bulunmuyordu: Bilinçaltında, bu dansçının kadınlara eğilimi olan erkek şöhretinin abartılarak adamın fazla övüldüğü düşüncesi yatıyor olmalıydı. Sybil'ın sırtını sabunlarken, böyle hoşça serpilmiş yetişkin bir kızı olmanın şaşkınlığını duydu bir anda. Bunu Sybil'a söyleyince, o da güldü, ama hemen ardından, aşk yapma niyetinin tümüne set çekti: bitkindi. Pilicini yiyecek hali bile olmadığını söyledi. Karşı çıkmadı, François. Ne olursa olsun, onun için, tüm cinsel duyguların adresi başka yerdi. Bunun bilincinde değildi aslında, cinselliğin tam nerede olduğundan haberi yoktu, bunu kendi kendine sormadı bile, ama cinsellik başka yerde duruyordu.

Montparnasse Bulvarı'nda bir tek güvercin görülmezdi; karatavuklar, tabii ki bir de serçeler gelip geçerdi oradan, ortalık karardığında ise, genellikle bir baykuş. Ara sıra martı çığlıkları duyulur ya da duyulur gibi olurdu, bu konuda bilgi edinmiş kimselere bakılırsa,

martılar artık denizlerden ve denizin taşıdığı pisliklerden kaçarak karaya çekiliyorlarmış. Bu düşünce Sybil'la François'yı iğrendiriyordu, tıpkı çevrebilimcilerin giderek daha sık ortaya koydukları şeyler ya da kimi kara insanlarının dehşet içinde gözlemledikleri ve anlattıkları, doğayı bozan tüm öbür anormallikler gibi.

Böylece Sybil, kuş cıvıltıları yüzünden uykusundan oldu. Gözlerini açtığında, kendini Paris'te, kendi evinde ve sevgilisinin yanı başında buldu, bundan duyduğu güvenle yeniden yumdu gözlerini. Ama saat neredeyse dokuzdu; Sybil hızla banyoya yöneldi. Sonra, François'yı uyandırmamak için gürültü yapmamaya dikkat ederek giyindi – ama yine de onunla konuşmak isteğiyle bir-iki şeyi yere düşürmeden edemedi. Ama öbürü kütük gibi uyuyordu, başı yastığa gömülü, yüzü örtülü, böyle yattığı pek az olurdu. Sonunda, hırsız gibi çıktı gitti, Sybil.

O gittikten sonra, François kafasını kaldırdı. Doğrusu uyanalı çok olmuştu, ama uykuya açtı, onun yanı başında olduğu gibi, kendi yanı başında, bulanık ve uzak düşüncelere yeniden dalarak –en yakın olanlarla yüz yüze gelmeyi istemiyordu da– uyumaya açtı. Gribi henüz tam geçmemişti, ruhsal rahatsızlıklarla bedensel durumlar, François'da birbirine sıkı sıkıya bağlıydı. Kısacası, onun bir aptallık, bir çılgınlık yapması için, turp gibi olması gerekirdi; birçoklarında olduğu gibi, yorgunluk onu doğru yola, sorumluluğa ve başkalarını düşünmeye iterdi.

Ancak giyinirken görüverdi koltuğun üstünde Mouna'nın kazağını, belki Mouna'nın kocasınındı bu kazak, belki de sevgilisinin. Akşam yatarken adam gibi yerleştirmediğinden, uçuk mavi rengi, koyu renk ceketinin altından belli oluyordu. Doğrusu inanılır gibi değildi! Oysa bu yirmi dört saate ait tüm kâğıtları ve izleri toparlamıştı, toparladığını sanıyordu, ama işte bu kanıtı en görünür yerde bırakmıştı... Tüm akla yakın açıkla-

maları hızla düşündü: Bir arkadaşından ödünç alıp da günün birinde bir çekmecede buluvermişti kazağı. Gel gelelim, Sybil onun sayısı pek fazla olmayan giysilerinin tümünü, kendisinden daha iyi tanırdı. Bir gün önce satın alınmış olsa kazak? Ayrıntılara da indi: Gerçi markasının ucu sökülmüştü, ama şimdilik geçerli olabilirdi bu açıklama; peki nereden alınmıştı? Bulvardaki herhangi bir mağazadan? Öf, hem sonra, her zaman olduğu gibi, bunun içinde, Sybil'ın konuyu açmasını beklemek gerekirdi. Niye dereyi görmeden paçayı sıvamalı, yani? Hem bakalım Sybil kazağı fark etti mi? Hayır, görmemiştir, görseydi hemen sorardı. İçinde kuşku barındırmaz o, kuşkuları ânında dağıtacak yapıda bir kadındır o. Ne olursa olsun, saat on birden önce, Mouna'nın evine bir telefon etmeliydi. Kısa bir şaşkınlık geçirdi François; daha evvelki gün rasgele ettiği bu telefon, bir alışkanlık oluvermişti artık; ne var ki ilk kez, üzerine düşen görevlerle çelişiyordu bu alışkanlık.

Aynanın karşısında tıraş olurken, ilk olarak sordu kendi kendine: Nereye gittiğini hiç bilmiyordu, bildiği tek şey Sybil'a asla kötülüğünün dokunmayacağıydı. Kesin olarak bildiği buydu. Sesini yükselterek ve gücünü toparlayarak 'asla' diye yineledi, pek emin olamadığından, daha bir kararlı söyledi bunu. Sybil bunun Mouna için olduğunu öğrenseydi, –Mouna ve kendisi yüzünden olduğunu– incinir miydı acaba, dehşete mi düşerdi ki? Yoksa gururu mu kırılırdı bu yüzden? François'nın içten içe belki belirsiz yeğlediği, Sybil'ın onunla ve Mouna'nın yaşıyla, vb. alay etmesiydi. Böylesi, durumu Sybil'ın gözünde alabildiğine bayağılaştıracağı için kendi yönünden, daha az bayağılaştırırdı. (Vaktiyle, birkaç kadınla yaşadığı bozuşmalarda kadınların tutkulu ve öç alıcı tutumları, kendisinin daha az utanç duymasına neden olmuştu.) Sonuçta, François'nın canı sıkılıyordu, her suç işleyip de cezasız kaldığında olduğu gibi.

Sadık uşak Kurt, François'ya bilgi verdi: "Hanımefendi çıktı, Bay Rosset'nin kendisini tiyatrodan aramasını söyledi." François, telin öbür ucunda ona ulaştığında Mouna, yaşını ve hangi kuşaktan olduğunu acımasızca ortaya koyan, sosyetik kadınlara özgü ses tonuyla, biraz fazla yüksek bir sesle konuşmaya başladı:

– İyi günler, ben François Rosset.

– O, Bay Rosset, ne rastlantı, dedi Mouna. Ben de şu anda, dostumuz Berthomieux'ye sizden söz ediyordum.

– İnanılmaz... ne rastlantı, dedi François.

François pek şen şakrak bir atılımla, kendisini bile şaşırtan, hatta korkutan bir alaycılıkla konuşmaya başladı; Mauna da sezmiştir bunu, zavallı kadın... (Gerçekten, çok hoştu Mouna o sırada.)

– Peki, o Allahlık Berthomieux'yle neler konuşuyordunuz bakalım? Biliyor musunuz, sevgili Mouna, kendisinin pek kötü bir şöhreti vardır.

– Pardon... Ne diyorsunuz?.. Hiç duyamıyorum dediklerinizi.

– Diyorum ki o Berthomieux denen, kişi sapığın daniskası olarak bilinir. Erkekçe bir görüş diyeceksiniz, ama dış görünüş yönünden ben sizi bin kez yeğlerim. Biliyor musunuz, erkek olarak, sizi ondan daha iyi buluyorum, bin kez daha iyi.

– Tamam, tamam, siz ne zaman isterseniz. (Sanki bağırıyordu Mouna.) Ne kadar zaman sonra?

– Hakça bir görüşme yapılacağını bana garanti eder misiniz? Yoksa, sevgili Mouna, saklım gizlim yok benim, eğer o adi Berthomieux zor ve şiddet yoluyla üstüme gelmeye kalkışırsa, doğruca emniyete giderim. Emniyet amiri dostumdur.

– Pekâlâ, düşünürüz, vakti gelince görürüz, dedi Mouna, bocalayarak.

– Öyleyse geliyorum. Ama bana yeminle...

O sırada telefon parazit yaptı, François şöyle bir bağırtı duydu: "Aman ha, dikkatli ol!" Ve hemen ardından Berthomieux'nün sesi:

– Alo?.. Bay Rosset?.. Mouna'nın söylediklerinden hiçbir şey anlamış değilim... Gelebiliyor musunuz, yoksa gelmiyor musunuz?.. Evet mi?.. Tamam, ben de öyle düşünüyordum... Bay Rosset, öf, size François dememe izin verirsiniz değil mi? Siz de bana Henri deyin. Böylesi daha kolay olacak. Sevgili François, bu durumda sizi bekliyorum. Bir dakika kapatmayın...

Yarım saniye kadar, telefondan hiç ses gelmedi, sonra yeniden Mouna'nın sesi geldi, ruh gibi bir sesti bu, üzgün, bitik ve soluk soluğa bir ses, büyük bir olasılıkla 'ölü ses' dedikleri buydu işte. François gülmeye başladı.

– Görüyor musunuz? Değişen bir şey yok... ona Henri diyecekmişim, o da bana François diyecekmiş...

– Tamam... az sonra görüşmek üzere... Öpü... sizi.... bekliyoruz, dedi kendiliğinden diline gelen 'öpüyorum'u yutup sürçmeyi düzelterek, Sizi bekliyoruz, dedi.

Mouna ahizeyi öyle bir bıraktı ki, herhalde ancak patlamaya hazır bir el bombası böyle çabucak bırakılabilirdi. "Bu tiyatro yönetmekmiş işte... güya, elli yıldan fazla... Hem de ne sarsıntılı bir yaşammış ya... Alman sanayiinin devlerini de büyülemişler böylece... O la, la... O la, la... Yaptıkları da bir şey mi sayılırmış ki..."

Çoktan beri François, hem sıkıntıyı hem de zevkten kendinden geçme halini Mouna'nın sesi kadar iyi yansıtan ses duymuş değildi. Tabii ki az önce yaptığı şakalar bakkal çıraklarının ağzına yaraşır türdendi, ama yine de hoştu işte. Ama yazık ki, Mouna'nın sevgilisi olmasaydı, buna asla yeltenemezdi. İnsan ilişkileri akla mantığa uymuyor. Bu kadında François'yı aptallıkları yapmaya devam etmeye yüreklendiren son derece ço-

cuksu, son derece yumuşak ve 'tam olması gerektiği' gibi bir şey vardı. Sybil, böyle şaşırtıcı komikliklere tabii ki bir dakikadan fazla gülmezdi. İlk önce gülerek, "Sen gerçekten aptalın tekisin," derdi, eğer François şakalarında inat ederse, "Kes artık hiç de komik değil!" deyiverirdi. Gerçekten böyle düşündüğü için haklı olarak söylerdi bunu. Oysa Mouna'nın yaşında biri, gülmeden edemezdi böyle şeylere, tıpkı bir sınıfın, derslerde sondan birinci liderine duyduğu dayanılmaz sevecenlik gibiydi bu. Zaten Mouna da onu, bir liselinin ölçüsüz, zevksiz ve incelikten yoksun haliyle dayanılmaz buluyordu. François, ilk kez, iki kadını kıyaslamaya kalkışmış oluyordu, oysa yirmi dört saat önce, böyle bir şey yapabileceği aklından geçmezdi; tüm kozları öylesine Sybil'dan yana bir araya gelmiş gibiydi ki... Yaptığı bu karşılaştırmalar ve kendi basitliği nedeniyle iki kadına da ihanet etmiş gibiydi. François'da, kimi başarısızlıkların açıkça nedeni olan, kolaya kaçma eğilimi vardı; açıkça görülmese bile bu eğilim belki de –şöyle toparlamak uygun düşerse– gerek aşk, gerek yazarlık yaşamındaki mutlak başarısızlığının nedeniydi.

Tiyatro salonunun bilmecemsi iki kapısından doğru olan acaba hangisi diye duraksadı François. Biri iki metre genişliğindeki aralıktan sonra ofise açılıyordu, öbürü ise on beş metre uzunluğundaki koridorun bitiminde ofise açılıyordu. Düşünüp taşındıktan sonra seçmiş olduğu, yanlış kapı çıktı; başını içeri uzattı ve meraka kapılıp ucuz ampulü yaktı; belleğini doğrulamak isteyen bir meraktı bu, ama sırayla yaptığı üç hareketten üçü de ağır mı ağır ve bocalama doluydu; belleğinde bulduğu şey ise, hareketlerinden duyduğu hayıflanmaydı, tıpkı yanlış kapıyı kapatıp doğru kapıyı açarken sertçe yaptığı hareketten ötürü duyduğu hayıflanma gibi.

– Işte geldi, kendisi için meraklanmaya başladığımız kişi burada işte. Günaydın, azizim!

Henri Berthomieux yaşamı boyunca tiyatroculuk yapmış, daha doğrusu yapmayı istemişti. Konservatuvara giriş sınavını kazandıktan sonra, bir zamanlar hoşa gitmekle birlikte her daim eski moda olarak nitelenecek dış görünüşüyle ufak-tefek rollere çıkmıştı. 1939'da Dick Powel tarzı küçük bir bıyık bırakmış, Gérard Philippe'in ünlü olmasından iki gün önce saçlarını dibinden kazıtmış, on kilo birden alarak kas edinmiş, ama *Kartal Yavrusu*'nu canlandıracağı zaman siyah deri ceketlerini ve erkeksi tarzını bir yana bırakmış, *Batı Yakasının Hikâyesi*'nden iki hafta önce ise, büyük aşkını terk etmişti. Hiçbir şey Berthomieux'nün istediği gibi gelişmiyordu.

Farklı çağlar ve tarihler arasındaki türlü türlü yanılgılar, erkenci özlemler (daha 1962'de 50'li yıllara özlem), kendi kendinin tüketicisi olan yüzyılımızın darlıkları, her on yıllık süreler arası bitmez tükenmez kısır yarışmalar ve bu sürelere değgin farklı eğilimlerin birbiriyle kaynaşması hiçbir zaman Berthomieux'ye uygun gelmemişti. Ancak bu durum, ne tuhaftır ki, Berhomieux'nün birtakım davranışlar edinmesine yol açmıştı; öyle ki bu hareketler yapay oldukları halde, kullanımda, doğal hareketlerinden baskın çıkıyordu. Sahneye giriş-çıkışları vardı Berthomieux'nün, güya vurucu yanıt olarak ortaya fırlattığı yavan lafları vardı; durumu önceden bilmeyen seyirciler ise, metnin yumuşak ve uyumlu bağlamından birdenbire sökülüp atılmış bu tümcelere şaşar kalırlardı. Yalnızca bir kez, içkiye düşkün büyük bir eleştirmen, *Bay Perrichon* rolünü oynayan Berthomieux'nün çok büyük bir yetenek olduğunu söylemişti. O gün bugündür, Berthomieux, Fransız tiyatrosunu yönetmek uğruna kendini harcamış yetenekli oyuncuyu oynuyordu; bu özveriden ötürü yıkılmış bir kariyere

anıştırma yaparken de, hareketlerine kıyasla daha ölçülü olan mimiklerini kullanıyordu.

Hiçbir şeyden haberi olmayan François, kibarca yineledi:

– İşte geldim, buradayım işte. Umarım sizi fazla bekletmemişimdir.

– Yok canım, ne demek. Bu oyun eski bir tasarı haline geldi artık... Altı ay önceki toplantımızdan bu yana, açıkça söylemek zorundayım ki konunun kapandığını sanıyordum: Hiçbir noktada anlaşmış değildik çünkü.

Berthomieux gülmeye başladı ve ekledi:

– Durum kanıtlamış oluyor ki, bir karar vermemiz için, ille de anlamamız gerekmiyormuş meğer...

Ve sanki Makyavel'in adını anmış gibi, dudaklarını uzattı. Mouna François'yla göz göze gelmemek için başını öne eğdi.

Ve beklenmedik bir soğuklukla şöyle deyiverdi:

– Eninde sonunda, her şey Matmazel Delrey'e dayanıyor.

– Öyle sanıyorum ki Bay Rosset, dostumuz François, Matmazel Delrey'i razı etme işini üstlenebilir.

– İşte orada yanılıyorsunuz: Oyun üzerinde tek başına söz sahibi olan Matmazel Delrey'in görüşünü etkileyebilecek durumda değilim.

Berthomieux iki kolunu gökyüzüne doğru kaldırdı, yani o yöne doğrulttu, çünkü kolları çok kısaydı:

– Bir araya geldiğimizden beri, bir arpa boyu yol aldık mı? Mounacığım, elinde bize sunulmuş onca oyun varken, niye bunu seçersin?..

– Çünkü bize sunulan tüm başyapıtların arasında bu oyunun gerçekten en iyisi olduğu kanısındayım.

François içinden "Alay... deminki soğukluğunun ardından, şimdi de alay ediyor," dedi. İçinde bir şeyler kaynadı; ama Mouna'ya bir göz atınca, rahatladı: Mo-

una'nın yüzü solgundu, mutsuzdu, ellerinin arasındaki mendili dişiyle çekiştirip duruyordu, Berthomieux'nün yönetiminde oynuyor gibiydi.

– Matmazel Delrey'in eline, hiç değilse, baştan sonra yenilenmiş bir metin verilmedikçe, onu razı edebileceğimizi sanmıyorum, dedi Mouna. Bunu yapacak biricik insanın kim olduğunu da biliyorum.

– Bu noktada anlaştık, dedi Berthomieux, ancak kendisi bunu yapmak ister mi, daha doğrusu, belki de hiçbir işe yaramayacak böyle bir çalışmayla ilgilenir mi acaba?

Mouna, önemli konularda karar vermeyi erkeklere bırakan kadınlara özgü gülümsemeyle:

– Artık bunu birlikte kararlaştırırsınız, dedi.

Ve ofisten çıkıp giderken, "Sonra görüşürüz, ben tiyatrodayım," demeyi de unutmadı, o sırada Berthomieux'nün karşısında afallamış durumdaki François'yı, onunla baş başa bırakmış oluyordu, François'yı elinin bir hareketiyle, bir derebeyi edasıyla, sandalyeden kalkıp karşısındaki koltuğa (onur, daha doğrusu, para koltuğuna) oturmaya çağıran Berthomieux ile.

– Şimdi ciddi ciddi konuşalım. Mouna'nın bizi yalnız bırakması iyi oldu.

Acaba kalkıp gitme inceliğini gösterdiği için Mouna'yı övüyor muydu, yoksa böyle kesin çizgileri olan konuşmalar için kadınların yetenekli olmadıklarına mı anıştırma yapıyordu yine? François omuz silkemediğinden kaşlarını oynattı.

– Gerçekten, Mouna'nın düşündüğü gibi, dostunuz için bir örnek hazırlamak gerekiyorsa ve sizin buna vaktiniz de isteğiniz de varsa, bu işin sonunu da hesaba katmak gerek...

– Yani Sybil bunu beğenirse ya da beğenmezse ne olacağını, diyerek dobra dobra onayladı François.

– Tam öyle işte. Eğer ikinci şık söz konusu olursa, siz bedavadan emek vermiş olacaksınız. Yani biz, tiyatro yönetimi olarak, sizi karşılıksız çalıştırmış olacağız.

– Buna hiç kuşku yok.

François daha çarpıcı birkaç çözüm yolu arasında bocaladı: 'Ne felaket', 'Hiçbir tehlikeyi göze almayan hiçbir şey kazanamaz', 'İşleyen demir ışıldar' gibi; hatta dünyanın en saçma özdeyişi olarak gördüğü bir söz bile geldi aklına, kırk yılda bir kullanılan, dünyadaki nadir, pek nadir aptalca özdeyişlerden biri, diye düşünüyordu, yirmi yaşındayken yavanlığı, yaşınızı bulduğunuzda ise, gerçeklikleri çarpar insanı: 'Başarmak için başlamak şart olmadığı gibi, sebat için de başarı şart değildir.' Saçmalığı özellikle sahnede, tabak gibi ortaya çıkan, yaygın bir atasözü işte.

– İkinci müdür olarak Mouna'nın dikkatini bu noktaya çekmiş bulunuyorum, kendisi bana, sizinle görüşmem için tam yetki verdi. Günlük para ilişkileri kadınlara anlamsız gelir! Görüşümü paylaşıyorsunuz sanırım?

– Evet, dedi François cahilliğinden ötürü. Ben çok az zengin kadın tanıdım da.

– Bu sizi onurlandırır, dedi Berthomieux; doğru noktaya teğet geçti o anda.

– Yalnızca bir rastlantı, kendi hesabıma bunu bir şanssızlık olarak görüyorum ben.

İki erkeğin arasında, tam netleşmemiş ve nedeni belirsiz olduğu için daha da sevindirici bir suç ortaklığı duygusu dalgalanıyordu. François iç çeker gibi baktı Berthomieux'ye; onun tıpatıp aynı bakışlarıyla yanıtını almış oldu.

– Konuya gelelim, dedi Berthomieux o renkli bilgeliğiyle. Ben size bu iş için, iki yüz bin frank öneriyorum, bu para üç eşit taksitte ödenecek: imzayı attığınız anda üçte biri, bize metni teslim ettiğinizde ikinci üçte

biri ve metin tiyatroca –tabii ki dostunuzun onayı da gerekli– onayladığında ise kalanı. Bu durumda, tiyatrcnun günlük geliri üzerinden size ait olan yüzde 6'ya karşılık, bu parayı avans olarak almış olacaksınız, aksi halde yapılacak şey, basit bir götürü pazarlığı olurdu.

François'nın dişleri arasından bir 'helal olsun' ıslığı çıktı. Felaket bir işadamıydı doğrusu şu Berthomieux.

– Düşünebiliyor musunuz? Bu iki yüz bin frankın insanın burnunun dibinden uçup gitmesi işten bile değil...

– İşte bunlar mesleğin riskleridir, diyerek François'nın dikkatini çeken Berthomieux, bunu söylerken öyle soylu bir havaya büründü ki François'nın içine, yoksa söz konusu tehlikeyi tek başına Mouna mı göze alacak diye bir korku düştü.

– Anlamadığım bir şey var, dedi François, Bayan Vogel bana düzeltilmiş uyarlama metninin ilk bölümünü gösterdi, kendi hesabıma hayran kaldım. Sorabilir miyim, bunu yapan kişi niye sonunu getirmedi ya da getirmiyor?

– Dalga mı geçiyorsunuz? Onu Mouna kendi yaptı, hem nasıl olur... size söylemedi mi kendisinin yaptığını?

O anda suratında, şaşkınlığın bıraktığı dağınık bir ifade görünüyordu. François içinden, "Hiç bilmediği bir duygu varsa, o da tam şu anda duyduğu olmalı," dedi. Bir yalancı için, bilmezlik ve kuşku elbette korkunç şeylerdi ve şu Berthomieux'nün de yalancıların en çarpıcı örneklerinden biri olduğunu günbegün daha iyi görüyordu François. Paris'teki bu küçücük gösteri çevresinde, kendisi dışında bunu bilmeyen kalmamıştı herhalde. François'nın bilmediği daha dünya kadar şey vardı; o konudaki durumu ilginçti gerçekte, hatta ilgisizliğe yakın meraksız yapısına karşın, Sybil bile şaşıp kalıyordu buna.

O sırada Berthomieux, Mouna için duygulanmaktaydı:

– Mounacık, sevgili Mouna... O öylesine gösterişten uzak... öyle alçakgönüllüdür ki... o kendi türünde, diyerek özelliğini vurguladıysa da, en sonda yaptığı bu kısıtlamadan dolayı pek fazla bir şey öğrenemedi François. Mounacık, ah sevgili François, bir bilseydiniz bu kadının yaşamını...

François, yalvaran iki elini havaya kaldırdı. Bilmek istemiyordu, belli bir tarihte, kendisi misket oynama yaşında iken, Mouna'nın bir delikanlıya sevdalandığını düşlemeyi istemiyordu. Her şeyi bilmek isterdi; ama tarihsiz olarak, aslında aptalca, bayağı, korkakça bir şeydi bu, kısacası, anlaşılmaz bir yanı yoktu. Ama hayır! François'yı şaşırtan şey, Mouna adını duyar duymaz, içindeki şövalyenin hemen kalkanını kaldırmasıydı. On iki yaşında değildi artık. Savunulacak biri varsa, o da, uzun boylu, vamp yüzlü, çocuk kalpli tüm iyi niyetli kişiler ve tutkulu kadınlar gibi kolayca incinebilecek o genç kadındı, kentin kokuşmuş böğründe gizlediği, o erkeğine bağlı ve çılgın kadınlardan biri, Sybil gibi bir kadın.

François yerinden kalktı, gerindi ve yarım saattir aptalca bir şekilde, bir suç ortağı gibi gördüğü Berthomieux'ye sırtını döndü. Peki Mouna nereye çekip gitmişti acaba? François'yı böylece, akılsızlıklarıyla, geleceğiyle ve mizacıyla yapayalnız bırakmış oluyordu. Tepki göstermesine yardım olmuyordu. Kime tepki gösterecekti ki? Ve neye karşı tepki? Kendi kendine karşı mı? Zaten aptalın teki olma yolundaydı. Daha doğrusu Mouna'yı –kendindeki– en iyiyi ve en kötüyü sürekli paylaşan, onaylayıcı bir tanık haline getirmek istiyordu; onaylayıcı, diye tanımladığı, ancak kendinde bulamadığı tanıktı bu aslında. Ya da, nereden bakılırsa bakılsın, kendinde temelli varolmayan tanık. İşte böyle

bir uyduya dönüşmeyi Sybil hiç onaylamamıştı, zaten onu aşka layık kılan şey buydu.

– Pekâlâ, ne diyorsunuz, sevgili François, bu durumda size güvenebilir miyiz?

Berthomieux ona doğru, her yerine *okundu ve onaylandı* yazılmış ve her sayfası *sözleşme bonosu* antetli bir kâğıtla, daha önce sözünü ettiği miktarı gösteren bir çek uzattı, insanın aklını başından alabilecek bir rakamdı bu. François, kaşlarını çatıp sözleşmenin her yerini okuyormuş gibi yaptı, daha sonra Berthomieux'nün gülümseyen, anlaşılmaz bakışları altında, özene bezene imza attı, sonra çeki ikiye katladı, makinemsi bir hareketle iç cebine soktu. Elbette rakam çok yüksekti, çünkü Sybil'ın bu değişiklikleri nasıl olsa onaylayacağını gösteren hiçbir şey yoktu ortada. Elbette Berthomieux ondan başka kimseye, Sybil'ın sevdiği ve kararlarında etkili olacağı varsayılan François'dan başkasına imzalamazdı bunu. Elbette Berthomieux, Mouna işin içinde olmasa, hiçbir şey imzalamaz, hiçbir tehlikeye atılmazdı. Elbette, François'nın sayıp döktüğü bu tümceler yığınından iyice açığa çıkmamış puslu bir şey ortaya çıkıyordu. Öte yandan, eğer François, kendisi iyi çalışırsa, günün birinde bu parayı yine kazanabilirdi, hatta daha da fazlasını (François'nın gözünde çalışmak, her şeyi tümüyle aklardı). Ve şimdi en yakın geleceğe bakıldığında Sybil'ı sevindirecek şeyin ne olduğunu, aynı zamanda kendisinin tinsel ve duygusal olarak Sybil'ın gözüne yeniden girmesini sağlayacak şeyi pekâlâ biliyordu François. Şöyle ki: evlerinin hemen bitişiğindeki garajda, satılığa çıkarılmış küçük bir İtalyan arabası vardı... kelepir, sedef, damalı bir Fiat, bir yıllık da garanti belgesi vardı. Tiyatrodan alacağı yetmiş binlik avans üzerinden, yirmi bini yine de kendisine kalacaktı. Araba kullanmayı seven, ancak parasal nedenlerden ötürü beş yıldır en basit bir taşıtı bile olmayan Sybil'ın duyacağı zevki dü-

şününce, François'ya öyle geliyordu ki bu zevk, akla gelebilecek her tür törel kararsızlığı bastıracak güçteydi. Çalıştığı dergiye giderken, (Neuilly'nin dip bucağı, cehennemin dibi) ayrıca iş gereği teptiği o bitmez tükenmez yollar için, kimi akşamlar baş başa ya da dostlarla birlikte yemeğe gittiklerinde, ayrıca birlikte geçirecekleri hafta sonları için, bu araba Sybil'ın mutluluğu demekti. Peki ama bir mucize eseri onu satın alma olanağına kavuştuklarını Sybil'a nasıl açıklayacaktı? Özellikle de, daha geçen gün kalkıp ona, aptalcasına yeterince para kazanamadığından yakındıktan sonra? Bu şunu gösteriyordu ki, insan kendisi söz konusu olduğunda olumlu ya da olumsuz, fazla ileri gitmemeliydi, çünkü sonradan ya alçakgönüllü davrandığı için ya da fazla övündüğü için yalancı çıkabilirdi.

Mouna'yı bulmak için tiyatronun altını üstüne getirdiyse de, sonunda yapılan anonstan, onun çoktan gitmiş olduğunu öğrenmişti. Berthomieux'yle yaptığı yarı Courteline, yarı Balzacvari konuşmanın ardından, Mouna'nın da kendisine hoşça kal falan demeden çekip gitmesi François'nın üzerinde tuhaf bir etki yaratmıştı: Sanki kendisi bir kalem işçisi, 'edebiyat' uşağı gibi bir şeydi de, güzel bir para karşılığında her tür sözleşmeye imza atacağı zaten beklenen bir olaydı.

Gişedekileri dinleyip küçük büfe-bara dek gittiyse de Mouna'yı bulamadı, ancak bayan patrondan, az önce onlara uğramış olduğunu öğrendiğinde çok şaştı, Fransızcayı şarkı söyler gibi konuşan bu Rodezli kadın, kendisiyle içki içtikten sonra arabasına binip gittiğini söyleyince, bir kez daha şaşırdı.

François bundan alınacak gibi olduysa da içinde bir inanmazlık vardı. Kendi kendine "Aptalca, budalaca, bönce," derken, her zaman olduğu gibi, Mouna aklına geliyor o buğulu ve çocuksu sesiyle François'yı yatıştırıyor ve gülümsetiyordu. 'Yakışıklısın. Niye gülüyorsun

ki? Sana bunu hiç söyleyen olmadı mı? Bilsen öyle çekici ki şu kıvrım, şuranda, burnunla üst dudağın arasındaki kıvrım...' vb. O zaman gücü tükenmişçesine tek ayağı üstünde durup kalıyor ve kendini dayanılmaz derecede gülünç buyuyordu: yakışıklı, genç ve gülünç. Sevilen erkek, yani...

ON İKİNCİ BÖLÜM

Sybil hafiften ıslık çalıyor şarkı mırıldanarak; derginin koridorlarının çeşit çeşit, sayısız dönemeçlerini hızla geçiyordu. Çabuk olmalıydı, ortada belli bir neden yokken acele ediyordu, çabuk olmakta kararlıydı. Sanki yaşamında, ivmeyle doğrultacağı bir şey varmış gibiydi, bir tempoyu, bir varolma ve çalışma biçimini, daha doğrusu bir yaşam biçimini düzeltmeliydi, ama bu kötü temponun nereden kaynaklandığını hiç bilemiyordu. İş mantığa vurulursa, François'dan kaynaklanmış olabilirdi: her alanda yaşam temposunu François'ya göre ayarlamıştı çünkü. Oysa şu son günlerde, kusursuzdu François: neşeli, hoş, sevecen ve takıntısız; Sybil ne dese gülüyordu, birlikte ne deseler Sybil gülüyordu ve ortak yaşamlarında olduğu kadar, kendi yaşamında da rahattı Sybil. Ama, hayır, gerçekte bu, –Sybil'ın bir türlü adını koyamadığı bu şey– François'yla açıklanamıyordu, o dikkatli hali, o tetikte bekleyişi, o belirsiz korkuyu, hatta bazen aşkın cezadan korunmasını yasaklayan, daha doğrusu reddeden; her âşığı sevilen nesnenin içgüdüsel, kıskanç bekçisi, aynı zamanda güçlü bir savaşçısı haline getiren o yokluk halini sergilemiyordu François. Aşk hiç de hafif ve şakaya gelir bir duygu değildi, Sybil bunun böyle olduğunu kaç kez, François'yla ilişkisinde anlamıştı; ne var ki, ona duyduğu sevgi doruklara yükseldiği zamanlarda bile, ondaki gözle görülür karmaşa-

dan kaygı duyuyordu Sybil; ama bu karmaşa çabucak ve öyle güzel yola giriveriyor ve onu yaşamak öyle kolaylaşıyordu ki... François, sevilen ve seven erkek, Sybil'ın desteğiydi, her şeyiyle Sybil'ın yanı başındaydı, ayaklarının dibinde, dikkatli, kulağı kirişte ve Sybil'a zevk vermeye hazır. Hiçbir şeyden yoksun değildi Sybil; yoksa her şeyden yoksun muydu... Her şeye karşın, Sybil'ın içinde, tetikte bekleyen bir şey ya da biri vardı.

Evet, bir aksaklık vardı, bunu biliyordu Sybil: Münih'ten geceleyin, tan vaktinin sessizliğinde ettiği, bir türlü yanıt alamadığı telefonlar, bir koltuğun üstüne atılmış uçuk mavi, bununla birlikte oldukça erkeksi bir kazak ve çok çabuk kapatılan bir-iki telefon... Bunlar Sybil'ın asla fark etmeyeceği şeylerdi; ama en ufak bir yalanından sonra, François doğal davranmakta öyle beceriksiz oluyordu ki, konuşmayı ara sıra başka konuya atlayarak sürdürmek Sybil'a düşüyordu. Her seferinde Sybil hemen bir sigara yakıyordu ya da konuyu değiştiriyordu. François öyle yeteneksiz bir yalancıydı ki, insanın yüreği burkuluyordu; eğer bu hal zaman zaman Sybil'ın ağırına gitmeseydi, bir de Sybil'ın korkak ve bunalımlı hali üzerindeyken, durum onu çıldırtacak hale gelmeseydi, François'yı sevimli bile bulabilirdi. Dostu Nancy "Ah şu erkekler!.." diye söze başladığında, Sybil yorgun bile olsa, böyle basmakalıp sözlerle konuşmaktan hoşlanmadığı için sinirleri bozulurdu.

Sybil dergiden, sayfa düzeninin tamamlandığı akşamların dışında, genel olarak saat yediye doğru çıkardı. Paris'in gayretli yayalarından oluşan kalabalık grupların yaşamını yönlendiren koşullara göre ya otobüse ya metroya biner, kimi zaman da taksi tutardı. O gün, sayfa düzeniyle uğraşılan akşamlardan biriydi ve Sybil bir başka röportajdan daha eğlenceli bulduğu bir röportajı tam bir saat boyunca savunmak zorunda kaldıktan sonra, ancak on birde eve dönebilmişti. Kapıyı itip içeri gir-

di, ağaçlıklı yola varana dek beş metre kadar alanda ilerledikten hemen sonra, karanlıkta, kendilerine ayrılmış olan boş yere gizlenmiş kocaman bir şeye çarptı, burası çocukların ya da anne-babanın arabalarını park etmeleri ya da odun-kömür vb. koymaları için ayrılmış olan yerdi, ama alt kattaki komşu bir Güney Amerikalıyla tüyene değin, tam sekiz yıl boyunca, her yaştan çocukların arabalarını buraya koyarak binada oturan kişileri çok şaşırtmıştı. Daha sonra burası, kullanılmayan park yeri olarak kalmıştı, ama o akşam boş değildi. Ne yüzsüz insanlardı, başkalarına ait yeri kullanmaya utanmıyorlardı! Kışın kendilerinin de buraya odun yığdıklarını, çiçek saksılarını dizdiklerini ve François'nın, ulaşımı kolaylaştırmak uğruna deneyip de berbat sonuçlar aldığı, Sybil'ın ise, zaten umut beslemek şöyle dursun, denemelerin kanla-revanla bitmesinden korktuğu çeşit çeşit iki tekerlekli araç koyduklarını bilmeyen yoktu ki.

Böylece ayağını acıtmış olan Sybil aynı şeye öfkeyle ikinci bir kez çarptı, şimdi artık düpedüz topallıyordu. Sybil dişlerinin arasından küfretti ve mutfaktan süzülüp yerde sarı bir sarı bir kare oluşturan ışığın önünde durarak korku filmlerindeki İblis'e benzemiş olan François'yı gördü. Adam kahkahalara boğulmuştu.

– Ne yapıyorsun sen öyle? Tüm binayı uyandırmak mı istiyorsun, dedi François ve gelip Sybil'ı sımsıkı kendine yasladı, ayak bileği müthiş acı verdiğinden, Sybil sendeliyor, dengesini bulamıyordu çünkü.

– Saçmalama. Bu arabanın işi ne burada? Başını üst katın pencerelerine doğru kaldırarak homurdandı Sybil: Yüzsüz insanlar!

– Kimse pencereye çıkıp da "Ben koydum! Ben koydum," diye bağırmayacaktır, dedi François. Haydi gir içeri! Gir ve pabuçlarını çıkar. Ayağına üzüldüm.

– Ama bunda senin ne suçun var, dedi Sybil, pabuçlarını çıkarırken.

Ve yatağın yanında duran, çarpmaktan son anda kurtulduğu koltuğa çökerken, masanın üstünde, yine hiç beklenmedik bir şişe görüverdi, demek hemen dinlenemeyecekti.

– Şampanya mı, diye sordu, çenesi titriyordu gülümserken. Gizine eremediği şey ne olursa olsun, her kutlama belirtisi Sybil'ı gülümsetirdi.

– Ayak bileğini ve acıya dayanma gücünü kutlayacağız canım. Gelelim şampanyaya: o da öbürünü ıslatalım diye.

– Öbürü de araba mı oluyor?

Tek ayağı üzerinde bir sıçrayışta pencereye yaklaştı, sevinçten allak bullak olan yüzüyle, yeniden yerine oturdu.

– Köşedeki garajda duran araba mı? Fiat mı? Peki nasıl becerdin bu işi?

– Sen önce söyle bakalım: Beğendin mi arabayı?

– Nefis bir araba. Vitrine koydukları günden beri hep benim olsa diyordum.

– Bunu biliyorum.

Sevinçten uçuyordu François, halinden de belli oluyordu bu. Sybil, beyninde öten "Ama nasıl? Nasıl? Nasıl?" sözcüklerini kafasından söküp atamamakla birlikte, dünyanın en adi sözcükleri olarak niteliyordu.

Günün birinde, aniden duyduğu bir istekle arabanın kaça satıldığını sormuştu, fiyatını biliyordu artık.

– Bak! Bunlar arabanın belgeleri, dedi François övünçle. Gri kart uğruna, şuraya buraya, senin adına imzamı attım. Ama sigortan kendi adına.

– Sigorta kendi adıma, diye yineledi; aklı başka yerdeydi; kafa salladı, sonra öte yana döndü.

– Gel bak arabana... Güzel arabanı bir gör. 'Sıfır'da değilse bile, eski sahipleri onu çok seviyorlarmış, anlaşılan.

Gece vakti dışarı çıktı Sybil, arabaya bindi, sürücü koltuğuna oturdu, François da yanı başına. Yarım saat gezip dolaştıktan sonra, François'ya sordu: "Nasıl oldu bu iş?" François, ondan, biraz daha sabır göstermesini, şansından iyice emin olana dek beklemesini rica etti; kısacası, kendisine güvenmesini istedi. Sybil bunu onayladı. Adı kısa zamanda 'O' ve sonra 'Fiat' olan arabalarıyla yapacakları gezilerden söz ettiler. Pek çok tasarılar yaptılar, çok da güldüler, hatta Michelin haritalarını bile karıştırdılar. Aynı zamanda birbirlerine sık sık sarıldılar, ancak yatar yatmaz, biri bağış yapan erkek, öbürü ise çok mutlu kadın rolünden bitkin düştüklerinden, hemen uykuya daldılar. Ama yine de uyurken birinin eli, güven duygusu gereksinimiyle öbürünün sırtında ya da karnının üstündeydi. François, gecenin bir yarısında uyandı: borca girmişti, hemen yarın başlamalıydı çalışmaya. Ama nerede? Nasıl? Dehşete düşmüştü... Herhangi bir büroda çalışmayı olanaksız görüyordu, oraya buraya atılmış karalama kâğıtları, defter sayfaları, ne olursa olsun, çalışmasının bıraktığı izler ortadan kaldırılamazdı çünkü. Gazete ve yayınevi için yaptığı gibi, evde çalışması da olanaksızdı. Elbette kafeler ve oradaki masalar vardı ama, buraların yapay romantikliğiyle kendi hazırlayacağı projenin yapay romantikliği birleşince, François'ya biraz aşırı ve moral bozucu görünüyordu, ayrıca buralarda çalışmasının pek uğur getireceğini de sanmıyordu. Dört yapraklı yonca peşinde değildi elbette, yazı yazmak için gerekli şeylerdi aradığı, bir yer, sessizlik, yalnızlık ve huzur; ama artık bulamıyordu ki bunları, zaten hiçbir zaman da bulabilmiş değildi. Bunun bilincine varan her erkek gibi, toplumdan çok sevgilisine, için için kin duymaya yöneliyordu. Oysa François, yakınlarının yerine, hep adı sanı olmayan şeyleri sorumlu tutan, verici erkeklerdendi.

Sybil arabayı bir denedi, sonra denemesi için François'ya verdi, ama o, heyecandan tam üç kez durdurunca, Sybil dergiye gitmek üzere kendini meydana attı. François Alma'ya değin Sybil'la gitti, onun arabayı kullanırken nasıl sevinçten uçuğunu görüyor, ama aynı zamanda gözlerinin altındaki mor mor halkalara bakıp biraz şaşıyordu: sanki François'nın uykusuz gecelerini o ödemek istemişti. Köprünün köşesinde indi François ve küçük damalı arabanın, gelecek yaşamlarının neşeli bir simgesi gibi Champs Elysées'ye doğru çıkışını seyretti. Hava ılıman ve yumuşaktı, François kendini de ılıman ve yumuşak hissediyordu. Meydandaki büyük bir kafeteryaya girip bir çay içti, gazete okudu ve ancak bundan sonra tam olarak fark etti ki, Pierre–l–de–Serbie Sokağı'nın bir adım ötesinde bulunuyordu, bunu içinden sessizce dile getirdi. Ve bir telefon edip kendisine duyulan güvenden ötürü teşekkür etmek istedi, bu da en basit görgü kuralıydı sonuçta. Bayan Vogel evdeydi ve François'yla kendisi görüşmek istiyordu, her zamanki gibi soluk soluğa, "İyi günler," diyordu François'ya ve öncelikle, evvelki gün oyun biter bitmez, kendisiyle vedalaşmadan, tiyatrodan ayrılmak zorunda kaldığı için özür diliyordu. Gerçekten çok üzgündü (François, onun böylesine kibar, böylesine *Régence*[1] stili bir kadın olmasını baştan beri çok sevmişti. Kaydedilmeyi hak etmeyen tek bir telefon görüşmeleri yoktu.) Ayrıca, yapılan pek orta halli, hiç de ağız sulandırmayan bir öneriyi François'nın olumlu karşılaşmış olmasından son derece hoşnuttu, zaten şu Berthomieux asla biraz daha büyük düşünmeye yanaşmayan, yüreksiz biriydi, bir de kılı kırk yarma hastalığı vardı ki...

– ...kırk değil, kırk bir, dedi François, ama bana inanın, avans olarak, bizim meslekte, ben bu kadarını

[1] Philippe d'Orléans'ın kral naipliği (1715-23) dönemine anıştırma. (Çev.)

da ummazdım. Bunun için size teşekkür etmek istiyorum... Dün içinse aslında üzüldüğüm şey, bu olayı sizinle birlikte kutlayamamış olmamızdı, bunu ıslatmak gerekirdi.

– Ha, evet ya... ne aptallık... Peki, bugün bir bardak şampanya içsek, ister miydiniz?

– Hem de şimdi, dedi François, gülerek, çünkü Mouna gülüyordu, şen şakrak bir hali vardı, François'nın neşeli oluşuna seviniyordu çünkü. Ben şu anda Alma'dayım, çok yakınınızdayım!..

– Bekliyorum, ama bana bir on beş dakikalık zaman tanıyın da uygun bir makyaj yapabileyim.

Mouna'nın kendi fiziğinden hep bu tarzda, edebe uygun bir şekilde söz etmesi tuhaftı doğrusu: saçının dağınık olması ayıptı, kendisinin yeterince bakımlı olmaması (oysa bakımlıydı!) hiç de hoş görülemezdi vb. Estetiğe bakışında, beklenmedik bir ahlakçılık vardı. François bir çiçekçinin önünde duruverdi, çiçek alıp almamak konusunda kararsızlık yaşadı, "Mouna parasını ânında öder," diye geçirdi içinden. Kendine puro satın alsa, daha kibar kaçardı! Ama ne iğrenç düşünce! Daha o anda utanç duymuştu bundan. Böylece Iéna Caddesi'ni bir inip bir çıkmak zorunda kaldı ve satın aldığı gereğinden fazla sayıda gülle, yarım saat gecikmeli olarak Mouna'nın evine ulaşabildi. Araba kapısını geçtikten sonra, avluda, farkında olmadan başını kaldırıp güvercinli pencereye –kendi penceresine– baktı: Mouna penceredeydi, François hemen başını öne indirirken Mouna da kendini hızla geriye attı.

Kapıyı ona, bilinen ağırbaşlı tavrıyla sadık Kurt açtı, kendisini salona alırken, elinden bir palto, bir şemsiye ve bir yağmurluk almaya yeltendiyse de boşunaydı; yalnızca buketi almaya hak kazandı ve onu alırken, gözlerinde hesapçı bir anlatım vardı. (François, bulunduğu yerden, gülleri saydığını, yaklaşık ya da gerçek fi-

yatlarıyla –çiçekçi zaten iki adım ötedeydi– bu rakamı çarptığını duyabildi.) Ve iki saniye sonra François'ya, bu kez onaylayıcı biçimde gülümsedi.

Tam bir Fransız şivesiyle:

– Bayan Vogel Beyefendi'yi bekliyor, dedi.

Sonra, gözden kayboldu. Uzun boylu bir adamdı, demir grisi gür saçları, hafif güneş yanığı yüzünü çevreliyordu; François yeminle söyleyebilirdi ki, adamın yüzü tam tamına Berthomieux'nün sahip olmayı düşlediği yüzdü. Mouna kanepenin koluna oturmuş, Django Reinhart'ın belki bininci kez, artık François'nın kulaklarının içinde çalan parçasına ayağıyla tempo tutuyordu: *Nuages*.[1] Mouna'nın sarı beyaz mavimsi saçlarının çevresine güneş bir ayla çiziyordu. Ham ipek gömleğin renginden daha koyu bir etek-ceket giymişti, boynunun narinliğini vurgulayan irice kolye o derece sahte görünümlüydü ki, bu onun gerçek olduğunu düşündürüyordu. 'Son derece uygun' bir makyaj yapmış, diye düşündü François, o anda benliğini bir sevinç dalgası sarıverdi, bu dalga çevresinde dönüp dolaştıktan sonra, odayı da, kadını da, sofracıbaşını da, tıpkı Guitry'nin yapıtları gibi, nefis, ölümsüz ve uçucu hale getirip, kimi çocukluk anıları gibi gerçekdışı bir hale soktu. François'nın içinden hemen oracıkta dans etmek geliyordu; kendisine gülümseyerek şöyle söyleyen Ginger Rogers'la:

– Şampanya içmek istediğinizden emin misiniz? Bence bu biraz fazla... nasıl desem... fazla sulu kaçar, öyle değil mi? Bir yığın da köpük... Şampanya yerine Kurt'un hazırlayacağı bir kokteyli tatmaya ne dersiniz?

Birden atıldı François:

– Kurt'un kokteyllerinden sakınırım ben, dedi ve Mouna'nın kızardığını görüp birden durarak gülmeye başladı.

[1] Ünlü gitarist Django Reinhart'ın tanınmış bestelerinden olup, "Bulutlar" anlamına gelir. (Çev.)

Odada yalnızdılar. Mouna'yı göğsüne bastırdı.

– Dans edelim, dedi.

Ve çok rahat üç adım attı. Eski zamanların o uysal kadınlarının hoş yanlarından biri de buydu işte, hangi ritimde olursa olsun erkeğe ayak uydururlardı. François dileseydi, Mouna onunla rock müziğinde bile dans ederdi.

– Biz... yani ben, gülünç durumdayım, dedi Mouna... ayrıca şu kokteyl... hem onu senin aklına getiriyorum... hem de kızarıyorum, asıl bu komik...

– Sanki siz bu yıllanmış, nefis... şeye, hileli bir şeyler de karıştırıyorsunuz... Berlin kokteyline yani...

Mouna, hüzünlenerek düzeltti:

– Berlin değil Bismarck o kokteylin adı.

– Bismarck, tamam, adı buydu. Ne fettan kadınsınız siz! Servet, aşk iksirleri, uçarılık... Bense zavallı bir entelektüel, nasıl dayanabilirim tüm bunlara?

– Ha, aklıma gelmişken... dedi François'nın omzuna yaslanarak (hâlâ dans ediyorlardı ve yerdeki halının kıvrımları François'ya bayağı kalleşlik ediyordu), aklıma gelmişken söyleyeyim: Berthomieux'nün o sözleşmesini iyi ki düzelttim! Sizin göremediğiniz öyle bir madde vardı ki Berthomieux'nün insafına bırakıyordu sizi... hatta insafınıza, dedi gülerek.

– Nasıl bir düzeltme yaptınız?

Rahatlığına diyecek yoktu, François'nın. Genç erkek havalarında cıvıldıyor ve geleceğine, kariyerine, şöhretine, gelir kaynaklarına ve yalnızca kendisininkilere değil, bu durumda tehlikeye girmiş bulunan Sybil'ın gelir kaynaklarına da oynuyordu; kendinden daha yaşlı bir kadınla yaşadığı bir anlık coşku ve onun yanında kendini genç hissetmesiydi bunun nedeni. Bir yolunu bulup bu kadından para almış ve bu parayı hemen bir arabaya yatırmıştı, böylece bile bile Mouna'nın eline düşmüştü (Berthomieux'den söz etmeye değmezdi, o

zaten yoktu). François kaçmayı beceremediği için, daha doğrusu ilişkiyi kesip atarak bir hödük durumuna düşmeyi göze alamadığından kadın onu köşeye sıkıştırmakta elinden geleni ardına koymamıştı. Gerçek oydu ki, başından beri gülünç olan bu saf sevgiyi, trajik ve ağır hale sokmak için her şeyi yapmıştı, oysa bu, kısa kesildiği ölçüde sevimli kalabilirdi.

O anda Mouna'nın kendisine, "Ne kadar da üzgün görünüyorsunuz," dediğini duydu.

Gözlerini indirip ona baktı, bakışlarındaki gölge ve yüzündeki kararsızlık yalansız bir yanıt vermiş oldu.

– Yok canım, hatta ben çok iyiyim diyebilirim. Ama niye oyunun ilk sayfalarındaki düzeltmeleri kendinizin yaptığınızı benden gizlediniz?

– Etkilenmenizden korktuğum için.

– Olumsuz yönde etkilenmemden mi?

– Evet, öyle. Hem oyun yönünden, hem de bana karşı.

– Yani benim kadınlara karşı çok olumsuz ya da sivri dilli biri olduğumu mu düşünüyorsunuz?

– Oh, hayır. Bana karşı öyle nazik, öyle hoşgörülü ve iyisiniz ki...

Kadın bir yandan ona yaltaklanıyor, bir yandan da, kır bahçelerinin parmaklığına sarılan çiçekler ve bitkiler gibi ya da asmalıklara yaslanmış ağaçlar gibi François'ya sokularak bedenine yaslanıyordu. Bir an yüzü ona dönük, çenesinin bükünüsü onun omzuna, sol eli onun sağ köprücük kemiğine dayalı kaldı, sağ eli de kalbinin üstünde ve bacağı bacaklarının arasında...

François da başını onun parfüm kokan saçlarına, yeni ütülenmiş, hâlâ sıcacık o direngen ipeğin kokusuna doğru eğiyordu. Kendi kendine: "Oh, evet, ikimiz birlikte sanki şu eski filmlerden birinde oynuyoruz," dedi; sanki filmin iki oyuncusuydular ve öylesine genç, öylesine yıpranmış haldeydiler ki... François'nın içinden,

hiç kuşkusuz Mouna'nın algıladığı gibi konuşmak, kesinlikle onun düşündüğü sözleri söylemek geliyordu: 'Yok canım, yok tatlım, biz hiç ayrılmayacağız, yılların tadı, yükü ve güveni içinde, birlikte yaşlanıp gideceğiz.' Ama kadın, birdenbire, halının o bilinen kıvrımlarından birinde düpedüz kaydı ve sivri topukları yerden kesilirken, François onu tam zamanında tuttu, ancak sakarlığından değil de güçsüzlüğünden ötürü fazla ağır gelen bu bedeni taşımasına, mucize eseri durumu görüp elinde bir yastıkla François'nın imdadına yetişen Kurt yardımcı oldu; böylece Mouna'yı kanepeye yerleştirdi. Kurt ona savaş filmi Almancasıyla birkaç soru sordu, yine genizden genizden konuşulan o Almancayla soruları yanıtladı Mouna, acısını dışa vurmadan, tatlı bir sesle, bir kazazede sesiyle yanıtlar verdi. Bunun üzerine Kurt yeniden ortadan kayboldu. Bir yandan meydana gelen kaza, bir yandan konuştukları dil yüzünden, François kendini bir kat daha yabancı ve itilmiş hissediyordu. Gidip kanepenin köşesine, bir limana kavuşmuşçasına, çok dikkat ederek oturdu; Mouna'nın elini eline aldı; usul usul vurdu eline, onu okşadı, sonra bıraktı, sonra yine aldı. Su rengi gözlerini çevreleyen yeşil far akmış, yayılmış, iyice soluklaşmıştı. Yabancı, anlaşılmaz ve kendinin de çözemediği bilincinin yüzeyindeki kararsız yüzü ve onu çevreleyen dağılmış saçlarıyla, bitkin bir denizkızını andırıyordu, Mouna.

– François... dedi yavaşça.

Terk edilmiş bir kadının çekip gitmeye hazır erkeğe fısıldadığı bu 'François' sözcüğü onda duyarlı bir belleği harekete geçirdi; kurmuş olduğu on tür düşün, eskiden gördüğü yüz filmin, okuduğu kitaplardan belki elli, belki bin bölümün ağırlığı altında kalmasına neden oldu... Ne korkunçtu bu filmler. Örneğin, *Vücuttaki Şeytan*'da Martha, yapayalnız bir odada can çekişirken, 'François... François...' diye sayıklıyordu, bir de Poisy

Hastanesi'nde kendi annesinin ona, son bir kez 'François' deyişi, güçlükle tuttuğu ve içine akıtmış olduğu onca gözyaşı... Gözyaşı olmaktan çıkıp onu çaresiz bir palyaçoya dönüştürmüş olan, hatta kimi zaman yüreği taşlaşmış biri haline getiren gözyaşları. Ne yani, şimdi de, yaşlılığı için tutunacak dal arayan eski bir tiyatro oyuncusunun dizlerine kapanıp ağlayacak mıydı? Kendi kendine "Yeter be..." dedi, "kes artık... Nedir senin oynadığın bu iğrenç oyun?" Ve Mouna Vogel'in başını elleri arasına alıp onu sevecenlikle öptü, diline ne gelirse mırıldana mırıldana sildi gözyaşlarını. O lanet olası kokteylden inanılmaz sayıda çok kadehi boşalttıklarının farkında değildi. Sürahi çoktan boşalmıştı. Ve şimdi ikisi de, çocuk gibi ağlayacak haldeydiler... Üstelik üzgün çocuklara dönmüşlerdi ki, bu onlara yakışmazdı.

– Peki nasıl oldu bu? Ayağın mı kaydı yoksa, diye sordu, François.

– Benim kalp atışlarımda ara sıra küçük bir aksama oluyor, ekstrasistol dedikleri şey. Çoğu insanda varmış bu. Benim tek farkım hastalığın adını bilmem. Bir an kalp duruyor, yani durmuş gibi oluyor ve her seferinde, sanılıyor ki...

Mouna başını öne eğmiş, gülüyordu. Ama François birdenbire şu iki şeyi anlamış oluyordu: Birincisi, Mouna Vogel'in birdenbire ve gizine erilmez biçimde, kendinden daha genç ve kimliği belirsiz bir erkeğin, âşığının kollarında ölmesi (ya da bu âşığının ölümü); bu aşk öyküsünün olası tek sonu buydu. Ikincisi, birlikte yaşadıkları şey gerçekten bir 'aşk öyküsü' idi. François başını kaldırıp, sevecen bir şaşkınlık içinde, Mouna'ya baktı, "Bir vapurda yerini şaşıran bir yolcunun şaşkınlığı," dedi kendi kendine; aklından geçen şey onu güldürdü. Mouna da güldü; bilinen o tatlı haliyle, elini François'nın yüzünde gezdirdi.

– Ama senin rengin uçmuş, dedi, bir an beni korkuttun. Sende bet beniz kalmadı...

Mouna da François'ya korkuyla bakıyor gibiydi o sırada. Onun ölmesinden korkuyordu herhalde, olamaz mıydı? Günlük yaşama girmiş, sık sık karşılaşılan o pek içli melodramlar unutulup gitmekteydi artık. En sonunda sevgilileri ayıran şey, aşkın ölmesi değildi de, trafik kazalarıydı, kalp damarları aksaklıklarıydı, hastalıklardı ya da insanı bir anda mermer bir heykele dönüştüren, incir çekirdeğini doldurmaz şeylerdi. Evet, bugünkü istatistiklere göre, üçü arasında ilk ölecek olanın kendisi olması şansı büyüktü, François da böylesini yeğlerdi zaten. Ayrıca... Yok, hayır, şu durumda Mounasız bir yaşam hiç de iç açıcı bir şey olmazdı. Sybilsız bir yaşamı ise, asla aklından geçirmemişti. Küçük bir çocukken, elbette annesiz bir yaşamı da hiç aklına getirmiş değildi. Ama annesiz kalmıştı işte. Onun ölümünden sonraki hafta intihar etmek istemişti, ama bunu yapmak için ölümü istemek yetmezdi, aynı zamanda yaşamayı da istememek gerekirdi ki, bu da çok güçtü: yaşamaktan iyice bıkmış olmak, ne yandan baksa, yaşamdan hiçbir beklentisi kalmamış olmak.

– Söylesene Mouna, dedi, içecek bir şeyin kalmamış, öyle mi? Sanırım sürahide bir damla bile içki yok... bence senin ekstrasistollerin bu yüzden oluyor.

Mouna Vogel ona sıkıntıyla baktı ve:

– Sen de mi böyle düşünüyorsun, dedi. Çünkü eski kocam hep derdi ki... Çok fazla içiyormuşum. Şu kadarını söyleyeyim, Almanya öyle bir ülke ki... Almanya değil de Dortmund... öyle iç sıkıcı bir yer ki. Ne tür bir kokteyl içmek istersin?.. Kurt...

Öyle tatlı bir 'Kurt' deyişi vardı ki... özellikle de herifin sesinde havlama denebilecek türden sesler duymuşluğunuz varsa. François daha sonraları, onun yanından geçip giderken hep ısırılacağından korkacaktı.

– Kurt neyi içmemi uygun görürse onu içerim ben, dedi François. Sahi sen yemek yedin mi? Seni öğle yemeğine götürmemi ister misin? Dilersen seni Paris'in en lüks yerine davet edebilirim.

Mouna ona büyülenmiş gözlerle bakıyordu, François'nın kötüye çekebileceğinden korktuğu bir konuda, onun böyle şaka yapabildiğini görmekten duyduğu sevinçti bu. Öyle ya Mouna onun, bu saf François Rosset'nin, küçük burjuva pervasızlığıyla neler yapabileceğini kestiremezdi, bu saf, bu ağırbaşlı, bu entelektüel ve de demokrat François Rosset'nin...

Şu Kurt bir caniydi! Hazırladığı kokteyllerle insanların iştahını kesiyor ve Efendimiz'in küçük mayasız ekmekleri çoğalttığı gibi çoğaltıyordu sistolleri. Sadık erkeklerden, çok, ama çok sakınmalıydı Mouna: ağırlıkları ne olursa olsun, bu adamlar tehlikeliydi. Kurt'un yaşamı konusunda ne biliyordu ki Mouna? Tek bildiği, kendinden önce de kocasına, ölünceye değin, tam anlamıyla bağlı kaldığı değil miydi?.. "Demek, ölünceye değin? Elbette öyle olacak," diyordu François, "noter gelip vasiyeti okumaya başlamadan önce çekip gidecek hali yoktu ya?.." Ne? İğrenç biriydi François, öyle mi? Asıl o adamlar iğrençtirler, tümü iğrençtir onların! Nasıl oluyordu da Mouna, bu Kurt'un olanca sevgisiyle onun pek sevimli kocasına (evinin şurasına burasına koyduğu resimler öyle olduğunu gösteriyordu çünkü) bağlanmış olduğuna, böylece o sevimli kocanın çoraplarını yıkamaktan karanlık bir zevk duyacak kadar, tüm yaşamını ona adamış olabileceğine inanıyordu? Olamazdı bu! Kesinlikle olamazdı! Erkeklere karanlık zevkler, hem de ölçüsüz, zorlu karanlık zevkler gerekiyorsa bile, biraz sonra Mouna'ya bunu çok ciddi bir dille anlatacaktı; söz konusu olanlar hiç de bu türden zevkler değildi.

Bu konuyu Mouna'yla ciddi ciddi görüşecekti, ama kocasına ait odada olmazdı bu. Gerçi, Bay Vogel bu odaları hiç görmüş değildi, ama yine de François konuk odası olan, mobilyasız, perdesiz, duvar saatsiz ve panjurları kapalı tutulan 'kendi' güvercinli odasını öbür odaya yeğlerdi. Sessiz ve loş olan bu oda, öğle üstü âşıkları için önemi olan nitelikler taşıyordu. Tek başına yazıp-çizecekler için de, ışık ve dinginlik yönünden önemli özellikleri vardı bu odanın. Hem de yatağın çevresindeki boşluğa konacak zavallı bir masayla bir sandalyecik gözü fazla rahatsız etmeyeceği gibi, önceden yazılmış ve ilk bölümü değiştirilmiş olan bir oyunu yeniden yazacak adam için öyle elverişli olurdu ki; tek sözcükle, dört bir yana dağılan kâğıtlar, kâğıtlar ve kâğıtlar... bunlar ve bunların dağınıklığı, yer isterdi, yazarlığın doğal bir gereği olan bu dağınıklığın bir sıcaklığı ve kendi içsel düzeni vardı. Ayrıca cebinde anahtarı ve canının istediği gibi girip-çıkabileceği bir yeri olan erkek (tabii ki bir yazardan söz ediliyordu), yarı yarıya kendini kurtarmış demektir; eğer bir de buzdolabının yerini biliyorsa ve kimse onu bu sessiz sakin burjuva apartmanda bulacağını ummadığından, hiçbir tatsız karşılaşma başına gelmiyorsa. Eğer ev sahibi bayanın, zihinsel çalışmaya delice saygı –ya da hiç değilse sevgi– duyan biri olarak, ikide birde ortalarda görünmeyeceğini ve koridorda kendisiyle karşılaştığında, kadının hayalet görmüş gibi başını öne eğeceğini ve de kendisinin bir erkek, onun da bir kadın olduğunu ona anımsatmak için kadını kolundan tutup sımsıkı sarması gerekeceğini biliyorsa.

Kısacası, daha doğrusu zamanla, her şeye karşın yaşam, kendi isteği doğrultusunda deyimlerini ve bağlaçlarını sıralayıp giderken, (örneğin ilk baştaki basit bağlaç sözcüklerinin yerini zamanla, neden bildiren bağlaç deyimleri alabileceğinden, –ya da tam tersi olabilirdi– bu geriye çark edişler yüzünden kişinin yaşamı yıkılabile-

ceğinden vb.) Mouna Vogel ile François Rosset, akşam altı sularında, şu kaçınılmaz gerçekliğe vardılar ki, birlikte tasarlamış oldukları işe, François'nın hevesle, elinde bulunan tüm kozlarını seferber ederek girişebilmesi için tek uygun yer, o anda bulundukları yerdi: Pierre-l-de-Serbie Sokağı'ndaki bir beşinci kat. Ve sıradan insanların birçoğu gibi, romansı, duygusal, cinsel hazlara düşkün olan bu yalnız insanlar için, istedikleri zaman güneşi, istedikleri zaman gölgeyi bulabildikleri bu oda, ayrıca zevkleri için hazır duran bir yatakla çalışmaları için hazır duran bir masanın, yani her tür taşkınlıklara açık bu iki nesnenin bulunduğu oda, bir dünya cennetiydi.

ON ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İlk günler bir düş gibi geçiverdi. François, daha önce çevirisini yapmış olduğu ve belki on kez, sanki coşkuyla, yeniden çevirdiği bu oyun üzerinde çalışırken müthiş eğleniyordu; şimdi metni komikleştirecek esneklikleri arayıp bulmakta hiç de zorlanmıyordu. Gerçi, uygulamada Mouna yanı başında değildi genelde; belki evdeydi, ama ortaya çıkması için François'nın bağırarak seslenmesi gerekiyordu, öyle bile olsa, Mouna onun tutkulu bir dinleyicisiydi; ikisi birlikte öyle çok gülüyorlardı ki, herhangi bir tiyatro müdürü, sahnede komedi oynanırken seyirci topluluğundan ancak bu kadar gülmelerini bekleyebilirdi. Korkunç gülüyorlardı. Öyle ki gülmekten Mouna'nın 'pek uygun' makyajı bozuluyor, gözlerinden yaşlar geliyordu. Bu da hiç kuşkusuz François'yı hem yazar, hem sevgili, hem de dost olarak sevince boğuyordu ki, onun yerinde hangi yazar olsa duyardı bu mutluluğu. Ne var ki François zaman zaman yüreğinde, inceden inceye bir ihanet duygusu hissediyordu; özellikle kimi bölümleri daha önce gözyaşlarıyla benek benek ıslanmış durumda görmüş olduğunu anımsadığında, ortada büyük bir haksızlık olduğunu düşünüyordu; Sybil'ın gözyaşlarıydı bunlar, ama gülmekten kaynaklanmıyorlardı; çoğu kez François'nın da anlayabildiği ve hemen hemen paylaştığı gözyaşlarıydılar. Tuhaf şeydi doğrusu: gülme insandan insana geçen

ve sergilenmesi edebe aykırı düşmeyen bedensel bir haz olduğu halde, aynı şey gözyaşı için geçerli değildi. Bir filmden ya da tiyatro oyunundan söz ederken, kim kalkar da "Birlikte ne çok gözyaşı dökmüştük, anımsıyor musun?" der. Ya da: "Kadın çekip gittiğinde, seninle ikimiz ne acı çekmiştik..." diyecek kimse var mıdır? Ya da buna benzer laf eden?.. François, ne olursa olsun, paylaştıkları gözyaşıyla övünün çift görmüş değildi. İşte belki de bu yüzden, Paris'te 'iyi iş yapan' oyunlar, aslında gülünç bulunan, gerçekten güldürü niteliğindeki oyunlardı. Demek ki François'nın duyduğu vicdan azabının kaynağı, yaşadığımız çağın zevklerinin, toplumca moda olmuş birçok şeyin gittikçe kaçınılmaz bir şekilde saçma bir hal almasıydı.

Böylece oyunun ilk bölümü saf bir aşk öyküsü halinde düzeltildi. Aşk öyküsüne o kadar benzemişti ki François güvensizliğe kapılmaktan kendini alamadı. Mouna, pek dışa vurmasa da, mutluluğun doruklarındaydı: François'nın yaşadığını görmek, kendi yaşamına anlam katıyor gibiydi ve birbirlerine sarılmalarının nedeni, genelde yarı aşk yarı kardeşlik duyguları değil, sevinçti; kimi zaman sevecenlik doluydu bu, ancak her an dudaklarının ucuna dek gelen bir aşk 'itiraf'ı sözcüklere dökülmeyince, kendi kendilerine yaptıkları bir itiraf olarak kalıyordu. Hatta Mouna'nın açığa vurduğu kimi modası geçmiş yüz ifadeleri, hareketler ve kimi sözcükler (çünkü tensel aşkın da kendine göre bir modası ve züppelikleri vardır) François'yı kızdırmaktan çok duygulandırıyordu. Geri kalan zamanlarını ise, birlikte eğlenerek geçiriyorlardı; çok iyi anlaşıyorlardı; çünkü deyim yerindeyse, ikisinin arasında öyle doğal ve gerçek bir güçler dengesi vardı ki onları birbirinden ayıran ve ara sıra yüzlerinden okunan ya da davranışlarına yansıyan o yıllar, günlük yaşamlarında hiçbir uyumsuzluğa yol açmıyordu. Ezelden beri birlikte yaşıyor gibiydiler,

sanki Ortaçağ'da iki kardeş olarak yaşamışlardı, Ben-Hur devri âşıklarıydılar ya da Laclos zamanında kuzen çocukları olmuşlardı; öyle ki ilişkilerindeki huzuru hiçbir şey bozamazdı. Gerçek şuydu ki, iki François'yla bir Mouna ve bir Sybil'dan oluşmuş tam anlamıyla çağdaş iki çift olsa kime sorulursa sorulsun, François-Mouna çiftinin birbirine bağlı ve dengeli, birbirlerini tamamlayan en iyi çift olduğunu söylerdi.

Mouna mutluydu, François mutlu, işi başından aşkın, Sybil ise François'yı mutlu görmekten mutlu, eh kala kala, bir tek zavallı Berthomieux kalmıştı dertlenen, üstelik nedenini bilmeksizin. Mouna Vogel ona ara sıra, armağan verir gibi, yeni oyunun on-on beş sayfasını veriyordu okusun diye; Berthomieux de daha şimdiden, ikinci çek yaprağının da yakın bir zamanda şu gamsız tavırlı François Rosset adına çek defterindeki öbür arkadaşlarından ayrılmak zorunda kalacağını düşünüp hüzünleniyordu. Ara sıra karamsarlığa kapılıp kendi kendine "Tüm bu olup bitenlerin bir yere varacağı yok," diyordu; ama en büyük gizi (Malta Şövalyeleri Tarikatı[1] üzerine edilen bir yeminle –hâlâ niye bu tarikata bağlı kaldığını da bir tek Allah biliyordu–) elinden gittiği için, Berthomieux bu öngörüsüne kimseyi inandıramadığından, daha da karamsar oluyordu.

Bu öykünün Truva Atı, saf ve sade görünüşüne karşın, damalı Fiat biçiminde ortaya çıktı. François onu alıp tepeden tırnağa iyice bir dinlesin diye (çünkü kalkarken, dururken ve çalışırken tuhaf bir ses geliyordu arabadan) işin ustası birine götürmüştü. Daha sonra onu geri almaya gittiğinde, ses hafiflemişti, böylece François Fiat'ı, övünçle, gerçek sahibi Sybil'a geri götürdü; gel gelelim, koltuğun altında, oyunun stenoda çoğaltılmış yeni metninin ilk örneğini unutmuştu. Metni aramadığı

[1] XI. yy'da Malta'da kurulan, Katolik bir tarikat söz konusudur. (Çev.)

yer kalmadığını söylemeye bile gerek yok; ancak her yere bakmıştı da bir tek oraya, oyunun olduğu yere bakmamıştı. İnsan yaşamında başa gelebilecek öyle korkutucu şeyler vardır ki, önceden insanın aklının ucundan bile geçmez: İşte Sybil'ın, hiçbir ruhsal hazırlığı olmaksızın, tiyatro oyununun baştan sona değiştirilmiş halini görmesi, bu varsayımların en kötüsüydü.

Sonuçta oyun, Fiat'ın koltuğunun altında hemen hemen on gün durdu; hâlâ küçük bir şans vardı o sırada: birinin oyunu oradan çalması, daha da güzeli arabayı çalmaları. Ya da sigarasını, bir kaseti ararken François'nın eline gelivermesi. Ama nerdee!.. Kader bu kez harekete geçmişti ve insan düşününce anlıyordu ki hiç göze çarpmayacak, dolambaçlı bir yol izliyordu... Sybil bir lokantada, onlarla burun buruna gelebilirdi. Ya da başını kaldırıp baktığında, Pierre-l-de-Serbie Sokağı'ndaki bir binanın beşinci katında sevgilisinin sarışın bir kadını öpmekte olduğunu görebilirdi. Gerçeği, onları birlikte görmüş olan birilerinden duymuş da olabilirdi. Kısacası, bunu keşfetmesi, konuşabilen, belli bir amaç güdebilen, kötücül ve acımasız İblisler aracılığıyla olabilirdi; hatta salt meleksi bir rastlantı sonucu da olabilirdi bu... İnsanoğlunun tepesinde, gökyüzünde, çift cinsiyetli, dalgın rastlantılar dolaşmaktadır çünkü.

Hayır, doğal olarak bakımı yapılan eski bir damalı arabanın ön koltuğundan geçip geldi bu açıklama. François Rosset'nin, arabanın koltuğunun altına bıraktığı bombayı ateşlemesiyle fitilin cızır cızır yanmaya başladığı o pazartesiden bombanın patladığı güne değin yalnızca on gün geçti, mutlu ve sakin geçen on gün, ama yine de birkaç uyarıcı olay yaşanmıştı.

O pazartesi günü Sybil, Lotti'nin barına (tabii taksiyle) gitti, Amerikalı bir film yapımcısı olan, ama filmlerinden çok sinema üzerine kuramlarıyla tanınmış John Kirk'le orada buluşacaktı. Günümüzün şu meslek

kartellerinde ortalığı kasıp kavuran, genelde Sybil'ın sinirine dokunan, daha doğrusu keyfini kaçıran düşünürlerden biri. Sybil, vicdanı tam rahat olsun diye Lotti'ye hemen hemen yarım saat erken ulaştı, barda oturup beklemeye başladı. Amerikan barın önünde, Sybil'ın oturduğu masaya arkası dönük bir adamın upuzun siluetini tanıyabilmesi, epeyce zaman aldı; demek üç ayda bu derece değişmişti adam: en yakın arkadaşı Nancy'nin (onu görmeyeli de neredeyse bir ay olmuştu ya...) eski kocası Paul'dü bu. Boşanma isteği Nancy'den gelmişti, Sybil ise konunun tamamıyla dışında kalmıştı; bildiği tek şey, bu olayda Nancy'nin kaba ve acımasız davranmış olduğu ve zavallı Paul'ün, şişko ve sinsi Paul'ün, bu yüzden çok acı çektiğiydi. Ama onun böyle bir deri bir kemik kalacak kadar acı çektiğini bilmiyordu doğrusu; ayrıca şaşkınlık içindeydi Sybil: kocasının böyle incecik olması, Nancy'nin önde gelen isteklerindendi hep. Sybil'ın onu tam tanıyıverdiği anda, Paul arkasına döndü, Sybil hiç değişmemiş olduğundan onu görür görmez bir çığlık attı ve hemen yerinden kalkıp yanma gitti. Yirmi yıl önce, Paul çok yakışıklı bir gençti, güzel tüyleri, güzel dişleri ve doğal neşesiyle küçük bir köpecikti; insan o zamanki haline bakıp, sandalyesinden bir av köpeği gibi aşağı yuvarlanarak Sybil'ın önüne zıpladı, diyebilirdi. Zaman doğal acımasızlığıyla akıp gittikten sonra, şimdi olsa olsa sandalyesinden indikten sonra, ihtiyar bir *seter* gibi, Sybil'a doğru sekerek gitti, denebilirdi. Paul, oldum olası, Sybil'ın, bilinen anlamda pek hoşlandığı biri değildi; tam olarak söylemek gerekirse Sybil ona hiçbir zaman bir erkek olarak bakmamıştı; o her şeyden önce ve özellikle bir kadına aitti, ayrıca Sybil'ın doğal dürüstlüğü, başkasına ait olanı görmesine izin vermezdi. Paul karşısına geçip oturdu, bilinen sevinç ve şaşkınlık çığlıklarının ardından, karşılıklı sitemlere geçildi. Ve birkaç dakika sonra, Sybil Paul'ü eskiden olduğundan

daha yakışıklı bularak şaşırdı. İnsanı etkileyecek derecede kilo vermiş, kilolarıyla birlikte, sanki onun doğal yapısı haline gelmiş olan o ruh sönüklüğü ve sinik hali de gitmişti. Şimdi daha güçsüz olmasına karşın, daha uyanık, daha dokunaklı, hem de daha eğlenceli olmuştu, sanki yaşamla Paul'ün arasına girmiş bulunan bir şey ortadan kalkmıştı da, yaşama açılmıştı Paul; sanki birdenbire, kendi yararına yeni bir kavrayışa sahip olmuştu. Oysa Sybil'ın bildiği kadarıyla, Paul'ün kendisinin de istemeyerek açığa vurduğu şeylerden de anlaşıldığına göre, artık ne işi, ne parası, ne bir kadını, ne de adamı vardı, eskiden onu mutlu eden şeylerin tümünden yoksundu şimdi. Ara sıra istemeyerek, ama gerçekten eğlendiği için, hafifçe gülümsüyordu, uzak olmasına karşın, bu gülümseme çok içten görünüyordu. Kısacası, Paul'ün yüzündeki bu ifadeyi daha önceleri hiç görmüş değildi Sybil. Paul'ün yaşamı boyunca, mutluluk, gösteriş, hatta başarıyı oynadığını gördüğü için, bu karşılaşmalarında da felaketi, şanssızlığı, kederi oynamasını bekliyordu: Ama işte Paul, karşısındaydı, açık yürekli ve gözden kaçmayacak kadar mutsuzdu, ayrıca ne en ufak bir şarlatanlığı, ne de hoş görünme çabası vardı. Kendi yaşamlarını uygun roller olarak benimseyip rollerini oynamayı alışkanlık haline getiren, bu rol gururlarıyla bağdaşmasa bile oyunu sürdüren kimselerde ne gösteriş, ne cinsel gereksinim, hatta tembellik bile, bu alışkanlığı aşamaz. Sybil bunun böyle olduğunu bildiğinden, Paul adlı bu yabancıda gördüğü o yepyeni ve katışıksız doğallık karşısında şaşkına döndü. Bir insanda, karşı cinsten birine duyulabilecek pek az duygu ilgisizlik kadar kalıcıdır: hiç istek duymama hali insanın içine bir kez yerleşti mi, kişi onu olağan yaşam akışı içinde yenemez artık. Ama işte Sybil kendini, Paul'e bakarken yakaladı: Boynunun çenesiyle yaptığı açıyı, saçlarının çıkış biçimini, çocuk kulağına benzer kulakları-

nı ve ellerinin yıllarca dillerden düşmeyen güzelliğini seyrediyordu; o bir çift elin sanatçı elleri olduğu, onlarla yapamayacağı hiçbir şey olmadığı söylenmişti Paul'e yıllar boyunca; zavallı Paul de, sonunda inanmıştı buna. Şu anda Sybil'ın gördüğü, bir erkeğin elleriydi, kibar biçimleriyle ve parmaklarının yandan görünümüyle, elbette sanatçı bir erkeğin elleriydi bunlar, ama gerçekten güzel, baştan çıkarıcı, erkekçe ve yaşamında kadınlar olan bir erkeğin, etkin bir erkeğin elleriydiler... hiç bedensel etkinlik göstermemiş biri için olağanüstü bir şeydi bu izlenim. Kadınlara gelince, Paul onlara zevkten çok mutsuzluk vermişti. Şimdi Paul de, bir zamanlar karşılık görmeksizin sürekli kur yaptığı Sybil'ı, yaşamında ilk kez görüyordu. Paul onun da kendisini gördüğünün farkındaydı, Sybil'ın kendisine daha iyi baktığını görmekteydi. Karşılık görmeye görmeye tümüyle sönüp gittiğini sandığı isteğin atılımıyla kekelemeye başladı, sonra, tıpkı liseli bir genç gibi, isteğinin bilincine vardı. Birbirlerine çabucak ve usulcacık, ikisinin de yıllardır ezbere bildikleri telefon numaralarını verdiler; daha sonra iki yabancı gibi el sıkışarak, birbirlerini beceriksizce iteleyerek ayrıldılar. Yirmi beş yılı aşkın bir süreden beri birbirini tanıyan bu iki insan, şöyle sert bir içki almak üzere, ters yönlerden Lotti'ye en yakın bara gittiler.

John Kirk'le olan görüşme Sybil'ın korktuğundan daha da korkunç bir karabasandı; çünkü Sybil yaşamında ilk kez, kendisine anlatılanların tek sözcüğüne bile kulak vermedi. Oysa görevlerine son derece bağlı bir iş anlayışı vardı Sybil'ın. Eğer bu karşılaşma daha başka koşullarda gerçekleşmiş olsaydı, birtakım sonuçlar doğurabilirdi, ama öyle olmadı, buluşmadan hiçbir şey çıkmadı; çünkü olaylar çok çabuk gelişti, Paul'ün ise bunda hiçbir rolü yoktu. Bununla birlikte, bu olay Sybil'ı eğlendirmekten çok, iyice uyarmalıydı: François'yı

sevmeye başladığından beri, ilk kez bir başka erkek onu allak bullak ediyordu, üstelik bu erkek eski bir dosttu ve Sybil onu yanlış tanıdığını anlamıştı. İlk kez bir erkek onu allak bullak ediyordu; üstelik saatler boyunca, ondan başka bir şey düşünemez hale gelmişti. Sybil'ın o akşam François'ya anlattığı bu gecikmeli yıldırım aşkının baştan sona eğlenceli ve nükteli öyküsü, aynı tarzda François için de bir uyarı olmalıydı. Ne var ki, bu onu rahatlatmaktan başka bir şeye yaramadığı gibi, biraz biraz ağırlığını duyar olduğu vicdanını da hafifletmişti. Birlikte bol bol güldüler, Sybil çok güzel anlatıyordu çünkü; o sırada arabanın tüm camları açık, saçlar rüzgâra verilmiş bir halde, birinin altında bir bomba gizlenmiş koltukların üstünde sarsıla sarsıla gülerek Seine Nehri'ni geçmelerini asla unutmayacaklardı.

Paskalya Yortusu nedeniyle birbirlerinden erkenden ayrıldılar; Sybil'ın birkaç akrabasının, bir zamanlar babalarının Poitiers'de almış olduğu o çok tatlı ve pırıl pırıl cilalı evde her Paskalya'da buluşmaları âdet olmuştu. Beklenmedik bir felaket halinde, bir vaftizde ya da evlenmede, kimi zaman bir boşanma olayında, hep buraya sığınılırdı. '*Gölgelik*' dedikleri bu yer, ardında tek dikili ağacı olmayan, üzerinde hiçbir aile gölgesi kalmamış François için, haksız bir ayrıcalık demekti. Pembeli-sarılı manzaranın ortasındaki bu upuzun kır evi, Prag'da doğmuş olmamasına karşın Sybil'a hep köklerini anımsatırdı. Paris'e 250, denize 200 kilometre uzaklıkta olan bu yer, çocukluğundan beri Sybil'la erkek kardeşleri ve kuzenleri için, Sybil'la anne-babası için bir korunak olmuştu, çünkü maviliğine ulaşılmaz bir göğün altındaki alabildiğine uzayıp giden bu yemyeşil araziye, Paris'in keyif kaçıran hiçbir yansısı ulaşmamıştı. Bu nedenle, Sybil'ın ağabeyi Didier'nin, valizini ön koltuktan çekip alırken, arabadan bir de dört köşe düz bir paket çıkarması Sybil'da asla bir sürpriz etkisi yapma-

mıştı, ancak François'nın elyazısını tanıyınca, bir şaşkınlık yaşadı, ama kısa bir an ve sonra... François, darmadağınık kâğıtlarını yine arabada unutmuştu, zaten evin şurasından burasından, kafelerde çıkardı hep kâğıtları. Kuşkusuz kendisi için gerekli kâğıtlardır bunlar, bu durumda onları en hızlı trenle ona göndermeli ya da fakslamalıydı – ama bu sessiz sakin yerde faks bulunur muydu acaba? Durum ne olursa olsun, François ta buralara gelmiş oluyordu; ara sıra son derece huzursuz gözüken, birden parlayıveren François, demek ki bu pek sakin sazlıklara gecenin sessizliğini, böğürtüleriyle belli belirsiz delen uykuya dalmış hayvanlara dek ulaşabilmişti.

Sybil'ın valizini ağabeyi Didier taşıyordu; giriş kapısını da o itti. İki kardeş avludaki çakılların üstünde eş adımla ilerliyorlardı. Karanlıkta, arabanın döşemesinden topladıkları kâğıtlar Sybil'ın elindeydi. Salonu ve girişi aydınlatan sarı ışıklara ulaştıklarında, her zaman olduğu gibi, bu çocukluk kırlarının verdiği güven duygusunun, alışkanlığın ve saf sevginin etkisi altındaydılar. Ah Sybil bilseydi, ah bir bilmiş olsaydı, elindeki o kâğıtları fırlatır, yırtıp atar, ateşe verir, ayağının altına alıp çiğnerdi, çünkü onlar, son derece bildik görünüşleri ve üzerlerindeki gizemli işaretlerle o kâğıtlar, bu kır evinin olanca mutluluğunu ve cezalandırılamazlığını yıkmaktaydılar, sürüp gidecek bir yıkımı başlatmış olacaklardı üstelik.

Ama bunlar olmadan önce, daha başka şeyler oldu: sevgi çığlıkları, görüp tanıma bağırışları, havada soru işaretleri bırakan aile şakaları ve Sybil için ayrılmış pasta dilimleri, daha sonra, her zaman tek başına uyuduğu kocaman yatağa uzanır uzanmaz, panjurları tırmalayan ağaç yapraklarının o bildik ve hiç değişmemiş hışırtısı. Ağaçlarla panjurların arasında çok eskiden beri süregelen, çakıllı kumlukların üstünde yankılanan köpeklerin

ayak sesleriyle ritim bulan, sonu gelmez bir düelloydu bu... daha da uzaklarda, yolun üstünde, birkaç kilometre uzaktan gelen gecikmeli bir kornanın sisler içinde yitmiş, kaçamak bir çağrısı. Geçirdiği günün yorgunluğu, daha sonra yolculuk ve Fiat'ın sarsınaları yüzünden, çok çabuk uyudu Sybil... odasındaki masanın üzerine bırakılmış o kâğıtlara bir baksa mı, yoksa bakmasa mı diye bocaladı durdu. Bu bocalama pek uzayınca tembellik ağır bastı; zaten çoğu zaman biz insanlara karşı tembelliğin, yaşaın enerjisine ve meraka göre, daha iyiliksever ve daha sevecen davrandığı görülmüştür. Sonuçta Sybil, yüzü dirseğine, tüm varlığı ise salt François Rosset düşlerine gömülü bir halde uykuya daldı.

Tam o saatlerde, ama iki yüz elli kilometre kuzeyde, Paris'te, Sybil'ın düşlerinin Françoissı, açık bırakılmış bir camlı balkon kapısının önündeki kocaman Acem halısının üstüne uzanmış yatıyordu, her bir ilmeği, en ufak ayrıntısı, her bir kertiği yaman bir çabanın ürünü olan bu halı, bir başka yüzyıla ait bir kadının elleriyle dokunmuştu. Gri, pembe ve mor renkleriyle muhteşem ve paha biçilmez olan halıyı, merhum Helmut Vogel (halının şimdiki sahibinin kocası), hesabı bilinmeyen serveti sayesinde satın almıştı. Şu anda sevgilisinin yanı başına uzanmış olan Bayan Vogel, kentin üstünde ilk kez bu kadar parlak ve ürpertici gözüken yıldızların parıltısını ve sonsuzluğunu seyrediyordu. Çoğu zaman duman, hava kirliliği ya da herhangi bir atmosfer olayı yüzünden var güçleriyle parlayamayan bu yıldızlar, gelip geçenlere, eski kuşaklara duyurmuş oldukları korkuyu, esinledikleri hayranlığı ve tutkuyu anımsatıyorlardı. Pek çok yıldız vardı o akşam; bir o kadar da güzel ve dokunaklıydılar. François Rosset de okuldayken öğrenmiş olduğu iki Victor Hugo dizesini uç uca eklemeye çalışıyorsa da olmuyordu, belleği yeterince çaba gösteremiyordu çünkü:

Ve Ruth soruyordu içinden...
Yarı aralanmış gözleri, kımıltısız

Hangi Tanrı, hangı hasatçı, bu sonsuz yazda,

Unutup gitmiş acaba, altın orağını?
Orada? Şu yıldızlar tarlasında?

Bir saatliğine, bir anlığına bile olsa, –hep aynı andır bu– kendini yıldızların büyüsüne kaptırmayan insan pek azdır. Başlarını kaldırıp bakarlar ve yıldızları seyredebilmek için arkaya atarlar başlarını. Özellikle gökten sürekli yıldız yağdığı zaman ve bilen kişilerinse 'göktaşı' dedikleri, sabah uyandıklarında, çimenlikte toprağa oyulmuş biçimlerini ve parıltılarını arayıp bulamayınca şaşırdıkları, yeryüzünün mis gibi koktuğu ağustos gecelerinde. Bu yalan yanlış bilimle kıt kanaat şiir karışımından, oldum olası haz duymuştu François. Ayrıca yanı başına uzanmış şu kadının, şu pek sakin ve tatlı Mouna'nın, tepesindeki yıldızların böyle usdışı yörüngeler çizmesine pek bir şaşkınlık duymaması da eğlendiriyordu onu. Tam o sırada, yıldızlardan biri Invalides'le Montmartre arasında göğü düşüncesizce ikiye böldükten sonra, parıltılı bir sarsılışla yere inip sönüverdi. François, pek uygun biçimde kendilerinin yakınına konmuş olan sokak lambasının sunduğu loşlukta, dirseğine dayanarak Mouna'ya döndü: gerçeklikten hafifçe kopuk bir profili vardı Mouna'nın, 1944 sinema yıldızı profillerini andırıyordu; François boş yere aradı onu niteleyebilecek sözcüğü, bulamadı. François, kadının yaşını asla aklına getirmiyor ve hep o yaşın çerçevesini oluşturan şeylerle ilgileniyordu; bu şeylerin tümü ise, ne tuhaftır, François'ya daha çok bir üstünlük olarak görünüyordu, kayıp değil.

– Seni ürkütmüyor mu, tüm bu şeyler? Yükselen, düşen ve yeniden doğan yıldızlar?

Mouna şu yanıtı verdi:

– Ama yıldızlar hep aynı. Biliyorum, kayan, sönen yıldızlar yok değil, ama gökyüzünde yıldızlar hep var, dünya kuruldu kurulalı... bizim yıldızlarımız, yani, aşağı yukarı...

François kirpiklerini kırpıştırdı ve içinden kıs kıs gülerek yeniden sırt üstü uzandı. Bu rahatlık kadınca bir tepki diyordu içinden; eğer bir şey size ait gibiyse, o şey hep aynı görünüyorsa ve de hiç değişmeyecek gibiyse, tamam... Oysa bu tür varsayımlar yüzünden çatırdayan öyle çok evlilik vardı ki. Nice yaşam vardı, bu sanılar yüzünden ruhsal bunalıma uğramış, deliliğe kaymış ya da içsel karmaşaya yuvarlanmış. Kimi sanatçılar, taşımayı beceremedikleri bu duygular üzerine kurmuşlardı yapıtlarını: Schumann... peki başka kim?.. Aman, böyle bir akşamda, kalkıp yazın dersi mi verecekti!.. Gözlerini öne eğdi, François. İkisi de ince pantolon giymişlerdi, yalınayaktılar, uzanabilecekleri bir uzaklıkta içki bardakları duruyordu, açık duran cam ise, sanki bir başka âlemin göğüne ait, olası tüm görünümleri sunuyordu onlara. O akşam François'ya, bir tek şeyin dışında, her şey usa yatkın görünüyordu. Ancak, insana geçmişini yaşanan an gibi gösteren ya da geleceği, unutulmuş geçmişe döndüren o zaman tutarsızlığı vardı işte. Ama bundan, yani bu ruhsal kaymalardan bir tek kadına bile söz etmek gelmiyordu içinden, bunu hiçbir zaman istememişti; ayrıca, acaba bunun kendi kafasında kurduğu erkekçe aptalca şeylerin bir belirtisi olup olmadığını da merak ettiği oluyordu.

Ve sonunda Mouna'nın üstüne, omzuna abandı, ağız yordamıyla boynunu, bir de o kokusunu, korunmasız kadının üstündeki o gizemli o kokuyu arandı. Saat gece yarısını geçmişti. O saatlerde Sybil, geniş çocuk

odasında –bir gün bu odaya bir göz atma ayrıcalığı tanınmıştı kendisine– mışıl mışıl uyuyordu herhalde. Sybil da François'nın, Montparnasse Bulvarı'ndaki yataklarında, enlemesine yatmış, iki avlu arasında sessiz sakin uyumakta olduğunu düşlüyor olmalıydı. François'ya göre bu iki imgesel görüntünün yalan olan hiçbir yanı yoktu. Aralarında çelişen bir şey de yoktu, yalnızca birbirlerinden ayrı düşmüş görüntülerdi bunlar.

– Neyin nesi bu hırka, diye sordu François.

Mouna'nın sırtındaki gri-mavi hırka, uzaktan bakıldığında, kuştüyünden yapılmış gibiydi ya da hindiba çiçeklerinden, kedi kürkü de olabilirdi, daha doğrusu, öyle tüy gibi hafifti ki, François'nın bilmediği bir madde bile söz konusu olabilirdi.

– Herhalde, şeyden?.. Neden yapıldığını bilmiyorum, dedi.

– Ateş pahası olsa gerek?

– O, evet!

Ve konuyu değiştirdi François, ona Sybil'dan söz etmenin tek yolu buydu çünkü, onu nasıl hoşnut edebileceğini yoklaya yoklaya... "Küçük çapta bir Swann," diyordu, kendisi için.

Bir kadehe çarpan sürahinin duru sesiyle, Beethoven'ı paylaşamayan piyano ile viyolonsel arasındaki boğucu, sonu gelmez diyaloğun ses yansımaları kesintiye uğradı. Mouna'nın evinde onlarca plak vardı, birçok opera (kendisi hep opera sanatçısı olmayı isterdi çünkü), birkaçı henüz açılmamış klasikler, birkaç Chopin, Strauss'tan herhalde bilinen parçalar ve François'nın o derece peşine düşmesine karşın, Mouna'nın bir o kadar gizler göründüğü eski operetler. Ve de valsler, polkalar, balolar, ağırbaşlı olmakla birlikte ikircil, hareketli olmakla birlikte duruk müzikler, istenildiğinde bir başka ritimde çalınabilir parçalar.

Beklenmedik buz gibi bir esinti halıyı yalayıp geçti ve François'ya yaslanmış olan Mouna'yı ürpertti. François elini onun sırtında gezdirerek bilinen hırkasını yukarı doğru sıyırıp Mouna'nın omuzlarına örttüyse de bunun bir yararı olmayacağını biliyordu. Mouna çoktan beri üşüyordu çünkü: uzun zamandır onu bir tek alkol ısıtıyordu. Alkol ya da belki, ara sıra François. Mouna onu, François'yı sandığından daha çok sevdiği halde, kendisi bir başka âlemde yaşıyordu, daha doğrusu, yalnızca soluk alıyordu Mouna... Zavallı Mouna, yaşam komedisinin ortasına kötü bir rejisörün eliyle girmişti. Strauss'un yapıtlarındaki gibi, sevmek, içki içmek ve şarkı söylemek istemiş olan Mouna, koşullar gereği, alkolle baş başa kalıvermiş ve ortada belli bir neden yokken François'ya tutuluvermişti. François'nın bunu anlaması için ne çok zaman gerekmişti! Birbirlerine yalan söylemedikleri, numara yapmadıkları, ne de birbirlerini şuna buna inandırmaya çalışmadıkları için böyle olmuştu herhalde. Gerçekte, akıllarında hiç yokken birbirlerinden hoşlanmaya başlamışlardı; bunu birbirlerine söylemiş bile değillerdi. Tıpkı François gibi, Mouna da, hiçbir şey istemiş değildi, ikisinin de tek beklentisi, bir başka kadına ait olan bir oyun üzerinde birlikte çalışmaktı. Böyle olduğu halde, François'nın Mouna'ya 'bitti' demeye dili varmadığı gibi, buna kendi de inanamıyordu. Sürüp gideceği hiçbir zaman öngörülmemiş olan, hatta hiç başlamamış bir şey için, nasıl 'bitti' denebilir? Birbirlerine bir kez bile gelecekten söz edemeyişleri, belki de öykülerinin büyük lüksü, çekici yanı ve biricik olabilirliğiydi, aynı zamanda gerçek doğallığıydı da. Ne Mouna'dan ne de François'dan tatile ya da geziye çıkma önerisi, herhangi bir plan yapma isteği asla gelmiş değildi. Onlar için bir tek gelecek varsa, o da kendilerine ait olmayan ve olmayacağı aklın yoluyla bilinen bir tiyatro yapıtının son derece sallantılı geleceğiy-

di. Konuştukları tek somut ortak konu buydu zaten: Siyaset konuştuklarında, Mouna hep François'yı dinlerdi, şiir konusunda –belleğinin François'dan daha iyi olmadığı kesindi– François'yı izlerdi. O zamana dek sıkıntıdan patlamamış olmaları tuhaf olaydı doğrusu; fakat anlık yaşantı ve doğallık, ikisinin arasında ve acayip tarzda, yarı ailevi, yarı cinsel bağlar kuruyordu; bir de François'nın tanımış olduğu tüm kadınlar arasında yalnızca Mouna'nın becerebildiği, hiçbir alışkanlık edinmeme alışkanlığını edinmekteydiler. Belki de, evet her şeyden önce ve özellikle alkol, bir de aralarındaki bağı gevşek tutmaları, aralarındaki uzaklığı, gönüllerinin istediği gibi korumuş oluyordu. Oh, ne kolay ve ne rahattı, Mouna'yı yaygın olduğu kadar doğal, az çok gizli bir eğilimle özetleyivermek: hiçbir şey istememek, aşktan, her tür çağrıdan yoksunluk; hatta François'nın bir saat boyunca, o çocuksu, o yaşamın darbesini yemiş yüzde, acıyı ve yoksunluğu bulacağını sanıp beklediği zamanlarda bile; hatta boşuna beklediği süre dolarken bile!

İşin içinde, bir de süslenip püslenme vardı; Mouna her zaman şık ve zarif giyiniyor, François'nın kendisine yönelmiş bakışları karşısında, son derece bakımlı olmaya özen gösteriyordu; öyle ki François bundan ötürü hem sorumluluk, hem de Mouna'ya saygı duyuyor, çok da mutlu oluyordu. Mırıldanarak sordu Mouna'ya: "Kendini iyi hissediyor musun?.." Ama umutsuzca sorulmuş bir soruydu bu, plağı değiştirirken de şöyle bir düğmeye basıverdi, yerine ne koyduğuna bile bakmadı. Oysa François, zevklerinin hiçbirini aceleye getirmekten hoşlanmazdı: Bir parçanın ilk notalarını duyup parçayı tanımayı ister, sonra arkadan gelen sesleri de izlerdi ve kimi zaman kendini kaptırmasa bile ilk üç dakikayı sabırla dinlerdi; fakat yeniden dikkatini toplamasıyla beraber, nasıl büyük bir zevk sarardı içini... Gel gelelim François, yaşamında olsun sanatta olsun, oldukça tembel

olduğu için, kaçınılmaz gerçeklik olarak belirlenmiş kimi anlardan hoşlanmazdı. Ya aşırı tembel oluşundan ya da tam tersine, aşırı yoğun olmasındandı bu.

– Hayır, dedi omzunun üzerinden, arada, Paris göğünde, karanlığın içinde, çiçeklenmenin, yıldız neşesinin, ışıkların ve kent pırıltısının en önünde duran uykulu ses tablonun en önünde. Hayır, kendimi pek iyi hissetmiyorum. Çok fazla içtim ve çok fazla yaşadım. Ve ben...

– ...Beni yeterince sevmiyor musun, dedi François ona, kendini hor görmesin diye böyle dedi, çünkü ilk kez Mouna'nın, kendini aşağılamak üzere olduğunu seziyordu.

– ...Oh, sevmez olur muyum, dedi, her zamanki gibi biraz soluk soluğa. Sana olan aşkım, biliyor musun, koridorda, seni Sybil'ın yanı başında gördüğümde başlamıştı? Sen ona doğru eğilmiştin ve öyle kararlıydın ki, Sybil da öyle güzeldi ki, sana kendini tam olarak bırakmış o haliyle... İşte... o günden beri, her geçen gün, seni daha çok sevdim ben, bunu biliyorsun...

Ama o Mouna'yı dinlemiyordu, onu duymuyordu artık. Kulağının yakınına bir yerine, burgaçlanan tuhaf bir ağrı girmişti; sanki kafasıyla yüreğini ters yönlere çekiştirip duruyordu. Ve içinde şöyle bir ses duydu: "Sybil... Tanrım, ben ne yaptım?.. Sybil'ı yitirdim... Yitirdim onu!.. Beni seven Sybil'ı, nasıl oldu da yitirdim?.."

Sanki içine doğmuştu...

ON DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

İlk perde aynı tümceyle açılıyordu, Sybil onu kelimesi kelimesine anımsıyordu çünkü: "Böyle bomboş tarlalarda ne yapıyorsun bu saatte? Yoksa birini mi arıyorsun? Ya da hiç kimseyi aramadığın için mi buralardasın?" İşte böyleydi. Bundan sonrası ise, baştan sona farklı ve yakındı; güldürebilir ya da inletebilirdi. Tan ağarırken ne aradığından habersiz tarlalarda dolaşan salak ise, genç Anton'un Sybil'a, Prag'da emanet ettiği oyunun başkişisiydi.

Ne yazık ki Anton, yapıtını duygulu ve tuhaf biçimde sürdürmekle birlikte, sonunu bağlamadan, onu olduğu gibi Sybil'a miras bırakmış ve çevirisini yaparak yapıtın duygularını aktarsın istemişti. Ama bir başkası, bir üçüncü kişi ve bir hırsız onu alıp komikleştirmiş, tam yararlanılacak hale getirmişti. Bu kişi ise, Sybil'ın âşığı, yakını, sadık erkeği, dostu, kardeşi, sevgilisi ve koruyucusu, baştan çıkartıcısı ve rehberi, hazları ve kaygıları demek olan kişiydi; ama işte bu insan, Sybil'ın bildiği ve düşlerinde yaşattığı erkek olmaktan çıkıp tam tersi biri oluvermişti. Gözyaşları hiç yakışmıyordu Sybil Delrey'e. Buna karşın, odasının penceresine yaslanmış, Çekçeden çevrilmiş ve kendisine emanet edilmiş metni ağlaya ağlaya okumayı, geri dönüp dönüp yeniden okumayı sürdürdü. Sayfaları ağır ağır çeviriyordu; ara sıra bir-iki sözcük, gözyaşlarıyla ıslanarak silikleşi-

yordu; daha da kötüsü, kırmızı kalemle sayfaya enlemesine ve bir kadın eliyle yazıldığı besbelli olan notların üstüne de düştü gözyaşları; Sybil ezbere resmini çizebileceği bu elin Mouna Vogel'e ait olduğunu biliyordu. Demek ki şu son zamanlarda, François, o gizemli öğle sonralarını Mouna'nın evinde geçirmişti, onun yatağına ya da sayfalarının arasına gömülerek; ne fark ederdi ki, zaten yazına meraklı bir adam için, sayfalar, daha da beter bir durumdu. Mouna Vogel... evet Mouna Vogel denen kadının her şeyden önce yaşını akla getirmek bile bir tür bayağılıktı. Zaten sorun, hiçbir biçimde Mouna Vogel'in ne yaptığı değil, François'nın neler yaptığı sorunuydu. Sybil'ın, erkekleri ya da yaşamı ya da metroyu ya da doğayı ya da Paris'i, belki de 'Yazın'ı sevmeye başlayalı beri birlikte yaşadığı François.

Sanki yaşam bir biçimde durmuş gibi geldi Sybil'a, onu sonsuza dek bir ihtiyar ve bir zavallı kadın haline getirip bırakıverecek biçimde ya da bir psikopata dönüştürüp... yani Paris'te, yüzlercesini tanıdığı o mutsuz ve yanlış yapan kadınlardan biri haline: dürüst olmayan bir Nancy, sevgi yoksunu bir başka kadın, yararlanmacı olan bir başkası, kimi entrikacı, kimi başarıdan başka bir şey düşünmez kadınlar. Kendisi asla bunlardan biri olmadığı gibi, olabileceğini de bir an bile aklından geçirmemişti; bu da François'nın sayesinde ya da onun yüzünden böyle olmuştu; bir de François'nın, sürekli olarak Sybil'ın tepesinde ağırlığını duyurduğu, baştan çıkarıcı tehlike yüzünden. Ah! François'yı toparlamak söz konusu olamazdı artık, gerçi her zaman için toparlanabilir bir başka François vardı, ama Sybil'ın sevmiş olduğu, öbür François'ydı, o tekti, yedeği yoktu.

Hayır, genç bir Çek yazarın yapıtının, bıri gülünç, öbürü hüzünlü iki ayrı değişkesi olmayacağı gibi, gösterimi için iki ayrı suare de olmayacaktı; hatta aynı öykünün, birbirinin karşıtı iki değişkesine göre biri yergili

öbürü övgülü, iki ayrı telden çalan eleştirisi de yapılmayacaktı. Sybil oyunu, hemen bir Macar dosta postalayacaktı, bu dost onu orada istediği biçimde değerlendirecekti, herhalde onu bir vodvile dönüştürecek değildi. Kendisi elini bile sürmeyecekti artık. Pencere pervazına dayanıp, on beş yaşındayken yaptığı gibi, parmaklarını ısıra ısıra ağlamaya başladı.

François kır evini tam üç kez telefonla aradı, Sybil'ın yanıtından oyunun yeni uyarlamasını okumuş olduğunu, aynı zamanda da o lanet olası düzeltmelerin zarfıyla birlikte nereye gitmiş olduğunu anlamış oldu. Kâğıtları koltuğun altına kendi eliyle yerleştirdiğini görür gibi oldu; dalgın biri olduğu için nasıl kaygılandığını, ertesi sabah kâğıtları oraya koymuş olduğunu düşüneceğine nasıl yemin ettiğini anımsadı; o anda eli kolu dergilerle, Sybil'ın isteği üzerine kuru temizleyiciden aldığı giysilerle ve tamirhaneden toplayıp getirdiği öteberiyle nasıl da doluydu. İçi yana yana ve kendine acıyarak bir kez daha anımsadı elinin kolunun o sırada nasıl da dolu olduğunu. Ne de olsa kendisi de Allah'ın zavallı bir 'iki ayaklı' kuluydu! Aynı zamanda Berthomieux'nün aşka gelip, o hafta içinde Sybil'la birlikte bir akşam yemeği düzenlemesini önerdiği kişi de oydu; yine oydu bunu iyimserlikle yapmayı düşünmüş olan, kendini, şimdiden televizyonda gösterilen şu aptal pembe dizilerdeki gibi bir suarede hayal eden; yenilenmiş ve en sonunda kusursuz güzelliğe ulaşmış oyunun elyazması metnini gülümseyerek Sybil'a uzatıyor ve ona soruyordu: "Kendi ellerimin ürünü şu birkaç satırı okumak ve bana bu konuda düşüncelerinizi söylemek istemez miydiniz? Çünkü ben bu işi, gidip bizim yayınevinde çalışacağıma, tiyatro müdürü hanımın evinde, hatta ara sıra yatağına bile girerek yapmış bulunuyorum ve gizine erilmez bu çalışmalarım sayesinde borçlarımızın birazını ödemiş ve arabayı satın almış olduk." Ah, nasıl böyle

aptal olabilirdi, nasıl böyle kendini beğenmiş bir budala durumuna düşebilirdi!..

François Mouna'ya, utançtan, kendi içini rahatlatmak için, bir anlamda sanki onurunu korumak için, minnacık, ama ateş pahası armağanlar satın aldığını anımsıyordu. Oh, hayır, Sybil'ın hiç değilse bunlardan haberi yoktu! Ne bilsindi ki, Mouna için... Bir soluk aldı ve kendi kendine, "Ben soluk alıyorum," demeye çalıştı, ama bunda da soluk almaktan daha başarılı olamadı. Sybil daha şimdiden, François'nın kişiliğinde bir yalancıyı, bir numaracıyı, bir kötü arkadaşı, tanımadığı kimselerin suç ortağını ve bir düzenbazı aşağılıyordu. Ve hatta kendisinin sahip olmayı istediği bir Fiat arabayı ona almak uğruna yola çıkmış olması da bir şey değiştirmiyordu.

Sybil haber vermeden, öngörülenden dört gün geç dönmüştü, François onu Montparnasse Bulvarı'ndaki, kısa zamanda her nasılsa böyle terk edilmiş bir havaya bürünmüş olan evde buldu. François orada durmaya dayanamıyordu. Her zamanki saatte, yani on yedi-on dokuz arasında geliyor, yatağa uzanıp, onun dönmesinin artık olanaksız olduğu saate değin bekliyordu. Sonra, gece yarısına doğru, çok tatlı, ama biraz sönük davranır olduğu Mouna'nın evinin yolunu tutuyordu; ama bu onun Mouna'ya, ikide birde, sanki bir şey demiş ya da demek üzereymiş gibi, "Hişt, Hişt" diye fısıldamasına karşın, gerçekten her gece onunla aşk yaptığı anlamına gelmezdi. Mouna'nın bir şey dediği yoktu. Kendisi de akşamları eve altı gibi geliyor, televizyonun karşısına geçip hiç kımıldamadan François'yı beklemeye başlıyordu yanı başında çeşit çeşit içki sürahileriyle; mutfakta hazır bekleyen Kurt'la François onu, yalnızca bir kez, körkütük sarhoş, ama odasına sığınmış buldu, o da

gidip güvercinli odada, yatağa enlemesine uzanıp tek başına uyumak zorunda kaldı. François'ya öyle geliyordu ki, pek çok şey olup bitmekteydi, sürekli kararlar alınıyordu, ama kendisi bunların dışında kalıyordu, Mouna kadar, hatta uzaklarda, kır evinde bulunan güzel Sybil'ı kadar bile etkisi yoktu bu kararlarda. Paris, güz günlerinin getirdiklerine göre, kâh ışıl ışıl, kâh yağmurlu oluyordu.

François onu dördüncü gün evde bulduğunda, önce Fiat'ı gördü ve sanki arabanın ortadan yok olması gerekiyormuş gibi, birden afalladı. İlk kez Mouna'yla, dışarıda akşam yemeği için randevusu vardı, bu nedenle ilk önce kendini kapana kıstırılmış gibi hissetti. Sonra içeri girdi ve Sybil'ı, ayakta, giysilerini yerleştirirken gördü. İşte o anda, birden gerçekten sevdiği tek kadının o olduğunu anımsadı. Açık seçik gerçek buydu işte, biraz temcit pilavı gibi yinelenip dursa da, kesindi bu. O anda yaşadığı o karabasanlar, onsuz yaşam hayalleri ve şu son dört gün François'ya alabildiğine hezeyanlarla, hayali mutsuzluklarla dolu gibi göründü. Sybil'ı karşısında, öyle iyi görüyordu ki... Onu öyle iyi tanıyordu ki: bakışlarının anlamını, şakağının tam dibindeki minnacık yara izini, o dal gibi narin ve diri bedenini, o sımsıcak ve körpecik dudaklarını, taş gibi boynunu, hemen hemen yaşadığı sürece kendine bağlamayı bildiği (sonuçta, ölünceye dek öyle olacağını sandığı), savunduğu, sakladığı ve koruduğu, kendisinin olan tüm bu şeyleri.

Sybil'a doğru bir adım attı, ama o hiç kıpırdamadı. "Güzel kadın, gerçekten güzel," dedi içinden ve onun kendisinin kadını olduğunu düşündü. Tam o anda, ortak bir geçmişin, paylaşılmış kimi anıların, öylesine sevecen, öylesine güçlü aşklarının, nasıl bir etkenle olursa olsun (bir olay ya da bir insan), yok edilebileceği ya da zayıflatılabileceği düşüncesi François'ya öyle acımasız ve o derece gerçekliğe uzak göründü ki, bu yüzden, bir

saniye için rahatladı. Aptal aptal gülümsedi Sybil'a ve elini uzattı, ama düşüverdi eli.

Sybil François'da gördüğü her şeyi olabildiğince iyiye çekmeye, her şeyi onun yararına çevirmeye ve her şeyi ona uygun biçimde ayarlamaya öyle çok alışınıştı ki, onun o anda çektiği acıyı, kimi kadınların yaptığı gibi, hak yerini buluyor diye algıladı, tüm haklarıyla ve tüm kıyıcılığıyla adaletti bu. Ve birdenbire François'yı küçümsemekten, ondan nefret etmekten, çıkışsız olarak gördüğü bu ayrılığı katlanılır ve mantıklı hale sokmaktan zevk duyar oldu. François kendini aldatan erkek olarak görürken, Sybil onu bir alçak olarak görüyordu. İnsanın karşısındakinin neye kızdığı konusunda yanılgıya düşmesi çok büyük bir yanlıştır. Sybil Mouna'yı aklına getirmiyordu bile, onun tek düşündüğü Anton'du, oyundu, bir de kendisini aldatmak ve ölmüş bir yazarın yapıtını çarpıtmak için François'yla işbirliği etmiş tiyatrocularda. Bir dram arayışı içindeydi, çünkü bir dramı yaşamaktaydı, gerçek adı aşk acısı ya da düş kırıklığı olan bir dram. O aldatma olayıyla, onları küçük düşüren, her şeye karşın François'yı, Sybil düşünmese bile, herhalde Mouna'nın yaşı yüzünden küçük düşüren o vodvillik olayla hiç ilgisi yoktu Sybil'ın. Oysa François'nın yönünden, Mouna suçun nedeniydi, duyduğu cinsel isteğin, söylediği yalanların, kısaca her 'öteki' kadın gibi, tehlikenin nedeni oydu.

Ancak, kendinden hemen hemen yirmi yaş büyük olan bir kadından korkacak hali olmayan Sybil'a göre, François'nın apaçık bir başka ayak oyunuydu bu, o zavallı kadıncağızın desteğini elde etmenin bir başka yoluydu, zaten Mouna'dan başka hiçbir kadın, kadın olarak onun etkisinde kalmazdı. Sybil Mouna'dan korkmaktan çok acıyordu ona, sanki zaten François kendisine: "Ama biliyorsun ki ben yalnızca seni seviyorum... Asla senden başka kadın sevmedim..." dediği zaman,

cinsellik ve bağlılık Sybil'a, o sırada, François'ya göründüğü kadar önemli gelmedi. Ona öfkeyle, aynı zamanda küçümseyerek baktı. Elbette, tek sevdiği kendisiydi! Yani Sybil'dı, oydu sevdiği, ne var ki parayı da, paranın gücünü de, gösterişli yaşamı da seviyordu... Ve bunların insanı sürükleyip götürdüğü, kendilerinin ise her zaman uzak durdukları bir ortamdaki çeşitli ödünleri. Böylece onlar, bir yanlış anlama yüzünden ayrılmış oldular, tıpkı bir yıl öncesi, yine bir yanlış anlama yüzünden birbirlerinden kopmaya başladıkları gibi.

Sybil eşyasını toplarken, François bir çekmeceyi açıp orada duran ve evi Sybil'a bağışlamış olduğunu gösteren tapuyu kendisine verme olanağını buldu ve kesik kesik: "Bu ev senindir," dedi ona. Başka zaman olsaydı, Sybil bir duraksardı; ama o sırada içinden geçen, cehennemin dibine git oldu. "Sybil..." dedi François; Sybil ise, onun bırakıp gidişine baktı, gözleri yaşla dolu. Ama o artık, aynı kadına bakan aynı erkek değildi.

Az sonra Mouna'ya telefon etti, ona kendini iyi hissetmediğini, onu görmeye ancak ertesi gün geleceğini bildirdi. Champs Elysées yakınlarında, Allahlık bir otelde berbat bir gece geçirdi François. Yaşadıkları olayı, daha doğrusu olaysızlığı kafasında sürekli evirip çeviriyor, ancak ne kendini aklayacak ya da suçlayacak, ne Mouna'yı aklayacak ya da suçlayacak, ne de Sybil'ı aklayacak ya da suçlayacak bir sonuç çıkaramıyordu.

Mouna'ya gideceği saat gelmişti. Oraya vardığında Mouna'nın bıraktığı şu notu buldu: Şu anda kendisine yardım edebileceğini sanmıyordu; dinlenmek, hem de kürünü yapmak üzere Almanya'ya, François'nın bilmediği bir taşra kaplıcasına gitmesi gerekiyordu. Döndüğünde, eğer François isterse, görüşebilirlerdi. Mouna 20 Mart'a doğru dönecekti, o gün ise 1 Mart idi. Böylece onu unutmak ya da beklemek için bol bol vakti vardı, Sybil'ı unutmak ya da beklemek için de... Ne olursa olsun, istediği kadar acı çekecek vakti vardı.

Françoise Sagan

ÇARPIK YANSIMALAR

Françoise Sagan, bu romanında, yine büyük bir aşkı konu ediniyor. Romanın başkişilerinden *Sybil Delrey* ile *François Rosset*, hiçbir şeyin, hiç kimsenin birbirinden koparamayacağı iki sevgilidir. İkisi de bir tiyatro oyununu sahneye koymaya hazırlanmaktadır. Oynayacakları tiyatroyu bulurlar. Tiyatro, müthiş zengin bir Alman sanayicinin dul eşi *Mouna Vogel*'indir. Bayan *Vogel*, yakışıklı *François*'yı pek beğenir, ama onu sevgilisinden ayırmayı düşünmek bile istemez. Ancak, olan olur, tıpkı matematikte eksinin eksiyle çarpımının artıya eşit olması gibi, belki *aşk* da, kimbilir...

'Françoise Sagan'ın bu son romanı, tam bir göz kamaşması... Bu *Sagan*'ın gizidir. Gözlere ve yatağa vuran günışığından, üç satır içinde bir sarhoşluk yaratır *Sagan.'*

RENAUD MATIGNON / Le Figaro

'Sonuçta *Françoise Sagan*'da yaşlanan, yalnızca okurlardır.'

JEROME GARCIN / Le Nouvel Observateur

Kapaktaki resim: JAN SAUDEK

ISBN 5 172-1

9 789755 101729

KDV İÇİNDEDİR